

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΠΕ' - ΤΕΥΧΟΣ 11 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίω. Γενναδίου 14 – 115 21 Άθηναι
Τηλ.: 210-72.72.253. Fax 210-72.72.251
http://www.ecclesia.gr
e-mail: periodika@ecclesia.gr

Έκδίδεται

Προνοία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Άθηνών
και πάσης Ελλάδος
κ. **ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ**

Ίδιοκτησία του Κλάδου Έκδόσεων της
Έπικοινωνιακής και Μορφωτικής
Υπηρεσίας της Έκκλησίας της Ελλάδος

Έκδοτής:

Ό Διευθυντής του Κλάδου Έκδόσεων
Άρχιμ. **Κύριλλος Μισακούλης,**
Ίω. Γενναδίου 14
115 21 Άθηναι

Άρχισυντάκτης
Κωνσταντίνος Χολέβας

Τμήμα Συντάξεως
Έπιμέλεια ύλης, διόρθωσις δοκιμίων
Βασίλειος Δ. Τζέρπος, Δρ. Θ.

Φωτογραφίες
Χρήστος Μπόνης

Στοιχειοθεσία - Έκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ίασίου 1 – 115 21 Άθηναι
Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380
http://www.apostoliki-diakonia.gr

Ύπευθυνος Τυπογραφείου:
Νικόλαος Κάλτζιας
Πρωτομαγιάς 3, Κρουσινέρι Άττικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ 851

ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Πατριαρχική Απόδειξις επί τοις Χριστουγέννοις της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού
Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου 852
Έόρπον Γράμμα του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Άθηνών και Προέδρου της Έεράς
Συνόδου πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον 854
Μήνυμα Χριστουγέννων του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης
Έλλάδος κ. Έεωνύμου..... 856
Έπιστολή του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Έεωνύμου
πρὸς τὴν Έκκλησία της Ρωσίας μετὰ τὴν ἀναγγελία της κοιμήσεως του Μακαριστοῦ
Πατριάρχου Μόσχας κυροῦ Άλεξίου 858

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Όμιλία του Μακαριωτάτου στη Σύναξη τὸν Κληρικὸν της Έεράς Αρχιεπισκοπής
Άθηνών 859
Χαιρετισμὸς του Καθηγητοῦ Ν. Ξεζάκη εἰς τὴν Σύναξιν τὸν Κληρικὸν της Έεράς
Άρχιεπισκοπής Άθηνών 868

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

«Τὰ σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα στὴν ὑπηρεσία του ποιμαντικοῦ ἔργου της Έκκλησίας:
Διαπιστώσεις και προοπτικές»
α) Πορίσματα - Προτάσεις 870
β) Προσφώνηση ὑπὸ του Γραμματέως της Συνοδικής Έπιτροπής Άρχιμ. Σεραφεὶμ Καλο-
γεροπούλου 873
γ) Βασιλείου Γιούτση,
Εἰσαγωγικὸς Σκέψεις: «Χρονικὸ της χρήσης συγχρόνων ἠλεκτρονικὸν μέσων στο ποιμαντικὸ
ἔργο της Έκκλησίας» 875

ΟΜΙΛΙΑΙ

Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Έεωνύμου Β',
Όμιλία στὸν ἱερό ναὸ Άγιου Ανδρέου Πατρὸν 879
Μητροπολίτου Μεσογαίας και Λαυρεωτικῆς κ. Νικολάου
«ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΘΕΟΛΟΓΙΑ: Άπὸ τὸ ἀκατανόητο του κτιστοῦ στο μεθεκτὸ του
ἀκτίστου» 883

ΜΕΛΕΤΑΙ

Άρχιμ. Κυρίλλου Κοσποπούλου
Έκκλησία: Κοινωνία ὄντολογικῆς λυτρώσεως ἢ θρησκευτικῆς μεταφυσικῆς
ἰκανοποιήσεως; 890

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Πορίσματα Ἡμερίδος της Θεολογικῆς Σχολῆς του Πανεπιστημίου Άθηνών γιὰ τὸ μάθημα τὸν
Θρησκευτικὸν 896
Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ του Α.Π.Θ. γιὰ τὸ μάθημα τὸν Θρησκευτικὸν 899
Ἡ ἐπιστολή του ΥΠ.Ε.Π.Θ. κ. Εὐριπίδη Στυλιανίδη πρὸς τὸν Συνήγορο του Πολίτη 902

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 904

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ 905

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ 910

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ 920

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΤΟΥΣ 923

Ἡ γέννηση τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι κομβικὴ πράξις στὸ σχέδιο τῆς Σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὅλοι οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἐορτάζουμε τὸ συγκλονιστικὸ αὐτὸ γεγονός μετὰ τὴ συμμετοχὴ μας στὶς λατρευτικὰς πράξεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ κυρίως μετὰ τὴν συμμετοχὴ μας στὴ Θεία Εὐχαριστία. Σ' αὐτὸ τὸ κοσμοσωτήριον μῆνυμα ἀναφέρεται ἡ Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, τὴν ὁποία δημοσιεύουμε, καθὼς καὶ ἡ σχετικὴ ἐπιστολὴ καὶ τὸ Μῆνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου.

Θὰ διαβάσετε ἐπίσης δύο ὁμιλίες τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου: α) πρὸς τοὺς κληρικούς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ β) πρὸς τὸ πολυπληθὲς ποίμνιο, τὸ ὁποῖο παρακολούθησε τὴ Θεία Λειτουργία τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου στὴν Πάτρα. Στὴ σύναξη τῶν κληρικῶν ἀπήντησε χαιρετισμὸ καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Νικόλαος Ξεξάκης, τὸν ὁποῖο μπορεῖτε ἐπίσης νὰ διαβάσετε.

Στὴν ἐνότητα ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ ἀρχίζουμε ἀπὸ αὐτὸ τὸ τεῦχος νὰ δημοσιεύουμε τὶς εἰσηγήσεις, οἱ ὁποῖες παρουσιάσθηκαν στὴν Ἡμερίδα μετὰ θέμα: «Τὰ σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα στὴν ποιμαντικὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Διαπιστώσεις καὶ ἐπισημάνσεις» (Πεντέλη, 12.6.2008). Τὰ κείμενα αὐτά, ὅταν ὀλοκληρωθεῖ ἡ δημοσίευσή τους, θὰ ἐκδοθοῦν σὲ τόμο ἀπὸ τὸν Κλάδο Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Λόγω τῆς συνεχοῦς ἐπικαιρότητος τοῦ ζητήματος παρουσιάζουμε ἀκόμη ἓνα Ἀφιέρωμα στὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν. Στὸ παρὸν τεῦχος θὰ διαβάσετε τὰ Πορίσματα τῆς σχετικῆς Ἡμερίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὶς θέσεις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καὶ τὴν πρόσφατη ἐπιστολὴ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Εὐριπίδη Στυλιανίδη πρὸς τὸν Συνήγορο τοῦ Πολίτη.

Ὅπως σημειώσαμε στὶς εἰδησεογραφικὰς στήλες τοῦ τεύχους Νοεμβρίου 2008, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος ἀνηγορεύθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Κατὰ τὴν ἐπίσημη τελετὴ στὸ Κεντρικὸ Κτίριο τοῦ Πανεπιστημίου ὁ Σεβασμιώτατος ἐξεφώνησε μίαν ἐμπνευσμένην ὁμιλίαν, τὴν ὁποία καὶ δημοσιεύουμε.

Ἡ ἐνότητα τῶν θεολογικῶν κειμένων ὀλοκληρώνεται μετὰ μίαν ἐνδιαφέρουσα Μελέτη τοῦ Ἀρχιμ. Κυρίλλου Κωστοπούλου περὶ τοῦ πνευματικοῦ ρόλου τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὕλη τοῦ τεύχους συμπληρώνεται μετὰ Κανονισμούς, Ἀποφάσεις, Προκηρύξεις καὶ ἄλλα ὑπηρεσιακὰ κείμενα, καθὼς καὶ μετὰ τὶς στήλες τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰδησεογραφίας καὶ τοῦ σχολιασμοῦ τῆς ἐπικαιρότητος.

Ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι στὴ σύνταξη, τὴν παραγωγή καὶ τὴν διοικητικὴ ὑποστήριξη τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ εὐχόμεθα ὁ γεννηθεὶς Κύριος νὰ χαρίζῃ ὑγείαν καὶ πνευματικὴν προκοπὴν στὸν τόπο μας καὶ στὸν καθένα ξεχωριστά.

Πατριαρχική
Ἀπόδειξις
ἐπὶ τοῖς
Χριστουγέννοις
τῆς Α.Θ.Π. τοῦ
Οἰκουμενικοῦ
Πατριάρχου
κ. Βαρθολομαίου

(17.12.2008)

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ Τῷ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ ΠΑΡΑ
ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ
ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἀνέτειλεν ἡ μεγάλη καὶ ἁγία ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων, ἡ μητρόπολις, δηλ. ἡ μήτηρ καὶ ρίζα ὄλων τῶν ἑορτῶν, καὶ μᾶς συγκαλεῖ ὄλους εἰς πνευματικὴν ἀνάτασιν καὶ συνάντησιν μετὰ τοῦ νηπιάζοντος δι' ἡμᾶς Παλαίου τῶν Ἡμερῶν.

«*Εὐδοκία τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός*», ὅπως ὑπογραμμίζει ὁ ἱερός Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, «*ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρός, ὁ ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, ὁ προαιώνιος, ὁ ἀναρχος*», συγκαταβαίνει πρὸς ἡμᾶς τοὺς δούλους Του «*καὶ Θεὸς ὢν τέλειος, ἄνθρωπος τέλειος γίνεται, καὶ ἐπιτελεῖται τὸ πάντων καινῶν καινότατον, τὸ μόνον καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον*»¹. Ἡ ἐνσάρκωσις αὐτῆ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἓνας συμβολισμὸς, ὅπως αἱ ἐνσαρκώσεις τῶν ποικιλωνύμων «θεῶν» τῆς Μυθολογίας, ἀλλὰ μία πραγματικότης, ἡ ὄντως νέα πραγματικότης, τὸ μόνον νέον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἡ ὁποία ἔγινεν εἰς συγκεκριμένην ἱστορικὴν στιγμήν, ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου, περὶ τὸ 746 (μὲ τὰ νέα ἀστρονομικὰ δεδομένα) ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, ἐν μέσῳ συγκεκριμένου λαοῦ, τοῦ Ἰουδαϊκοῦ, «*ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ*»², εἰς συγκεκριμένον τόπον, τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, καὶ μὲ πολὺν συγκεκριμένον σκοπόν: «*Αὐτὸς ἐνηθρώπησεν ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν*»³, κατὰ τὴν ἐπιγραμματικὴν ἔκφρασιν τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου.

Τὸ γεγονός αὐτὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ - Λόγου μᾶς δίδει τὴν δυνατότητα νὰ φθάσωμεν εἰς τὰ ἀκρότατα τῶν ὁρίων μας, τὰ ὁποία δὲν ταυτίζονται οὔτε μὲ τὸ «*καλὸν κάγαθόν*» τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, οὔτε μὲ τὴν «*ἀρετὴν*» καὶ «*δικαιοσύνην*» τῶν φιλοσόφων, οὔτε μὲ τὴν γαλήνην τῆς βουδδιστικῆς «*νιρβάνα*», οὔτε μὲ τὴν ὑπέρβασιν τῆς «*εἰμαρμένης*» ἢ τοῦ λεγομένου «*κάρμα*» διὰ θρυλουμένων συνεχῶν μεταλλάξεων μορφῶν ζωῆς, οὔτε μὲ τὴν «*ἁρμονίαν*» τῶν δῆθεν ἀντιθετικῶν στοιχείων κάποιας φαντασιώδους «*ζωτικῆς δυνάμεως*», οὔτε μὲ κάτι ἄλλο, ἀλλὰ εἶναι ἡ ὄντολογικὴ ὑπέρβασις τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου διὰ τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐγκεντρισμὸς μας εἰς τὴν θείαν ζωὴν καὶ δόξαν Του, καὶ ἡ κατὰ χάριν ἔνωσίς μας δι' Αὐτοῦ μετὰ τοῦ

1. Ἐκδοσις Ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, ΕΠΕ 1, σελ. 282.

2. Λουκ. 2: 4.

3. Περὶ Ἐνανθρωπήσεως, ΕΠΕ 1, σελ. 366.

Θεοῦ Πατρὸς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἔσχατα ὄριά μας: Ἡ προσωπικὴ ἔνωσις μετὰ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ! Καὶ ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ δὲν μᾶς ὑπόσχεται μίαν χιμαιρικὴν μακαριότητα ἢ μίαν ἀφηρημένην αἰωνιότητα, ἀλλὰ μᾶς προσφέρει «εἰς τὸ χέρι» τὴν δυνατότητα τῆς προσωπικῆς μετοχῆς εἰς τὴν θεϊαν ζωὴν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, εἰς μίαν ἀτελεύτητον κλιμάκωσιν! Μᾶς χαρίζει τὴν δυνατότητα ὄχι μόνον «ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν»⁴ ἀλλὰ καὶ «θείας κοινωνοὶ φύσεως»⁵ νὰ ἀναδειχθῶμεν.

Βεβαίως μέσα εἰς τὴν παγκόσμιον σύγχυσιν καὶ κρίσιν τῶν ἡμερῶν μας αἱ ἀλήθειαι αὐταὶ ἤχοῦν παράξενα. Ἡ ἐλπίς τῶν περισσοτέρων ἀνθρώπων, ἐναποθεθεῖσα εἰς ἐνδοκοσμικὰς «θεότητες», διαψεύδεται καθημερινῶς κατὰ τρόπον οἰκτρὸν. Τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον ταπεινοῦται καὶ συνθλίβεται ἐν μέσῳ ἀριθμῶν, μηχανημάτων, ὑπολογιστῶν, χρηματιστηρίων καὶ ποικιλοχρόμων σημαῶν κενῆς ἰδεολογικῆς εὐκαιρίας. Ἡ φύσις περιωβρίζεται. Τὸ περιβάλλον συμπάσχει. Οἱ νέοι ἀπογοητεύονται καὶ ἐξεγείρονται διαμαρτυρόμενοι διὰ τὴν ἀδικίαν τοῦ παρόντος καὶ τὴν ἀβεβαιότητα τοῦ μέλλοντος. «Σκότος, γνόφος, θύελλα, φωνὴ μεγάλη»⁶ ἐπικρατεῖ εἰς τὸν κόσμον μας καὶ δίδεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἀπειλεῖται νὰ ἀποκρυβῆ τὸ φῶς τῆς ἐν Βηθλεὲμ ἀνατελλούσης ἐλπίδος καὶ νὰ καλυφθῆ ὁ ἀγγελικὸς ὕμνος τῆς παγκοσμίου χαρᾶς: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»⁷. Ὅμως, ἡ Ἐκκλησία, καλοῦσα τοὺς

πάντας εἰς σὺφρονα περισυλλογὴν, ἐπανεκτίμησιν τῶν ἐν τῷ βίῳ προτεραιοτήτων καὶ ἀναζητήσιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐκάστοτε «ἄλλου» τὰ ἴχνη τῆς ἀξίας παντὸς σεβασμοῦ εἰκόνας τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ παύσῃ νὰ καταγγέλλῃ μὲ ὄλην τὴν δύναμιν ποῦ τῆς χαρίζει ἡ ὑπερδισχιλιετῆς ἐμπειρία τῆς ὅτι τὸ ἐν τῇ φάτνῃ τῆς Βηθλεὲμ ἀνακείμενον Παιδίον εἶναι «ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς», εἶναι ὁ Λόγος καὶ ἡ ἐντελέχεια τῆς ζωῆς, εἶναι ἡ λύτρωσις, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν λαόν Του, τοῦτέστιν εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα.

Ταῦτα ἐν ἀγάπῃ πολλῇ ἀπὸ τῆς μαρτυρικῆς καθέδρας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εὐαγγελιζόμενοι πρὸς τὰ ἀνὰ τὸν κόσμον τέκνα τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ πρὸς πάντα θεοδιψῆ ἀνθρώπων, ἐπικαλούμεθα ἐπὶ πάντας τὴν εὐδοκίαν, τὴν εἰρήνην, τὴν χάριν καὶ τὴν σωτήριον δωρεὰν τοῦ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντος ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντος Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, Ὡ ἢ δόξα, τὸ κράτος, ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας.

Φανάριον, Χριστοῦγεννα, βη΄

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

4. Γαλ. 4: 5.

5. Β΄ Πέτρο. 1: 4.

6. Δευτερο. 4: 11.

7. Λουκ. 2: 14.

Ἀριθμ. Πρωτ. 4330

Ἀριθμ. Διεκπ. 2652

**Ἑόρτιον Γράμμα
τοῦ Μακαριωτάτου
Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ
Προέδρου τῆς
Ἱεραῆς Συνόδου
πρὸς τὴν Α.Θ.Π.
τὸν Οἰκουμενικὸν
Πατριάρχη
κ. Βαρθολομαῖον**

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχᾳ, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἴδου καὶ αὖθις, ὡς ἀστὴρ ὑπέρλαμπρος, ἡ Μητρόπολις τῶν Ἑορτῶν, ἡ τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου σωτήριος ἐνσάρκωσις δηλονότι, ἐπέλαμψεν ἐν τῷ νοητῷ στερεώματι τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἴδου ἡμέρα Κυρίου διαυγάζει καὶ φωσφόρος ἀνατέλλει καταυγασθεῖσα ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ Ἥλιου τῆς Δικαιοσύνης, Ὅστις ἐκ Παρθένου γεννᾶται ἐν φάτνῃ ἀλόγων, ἵνα τὴν ἀλογίαν λύσῃ καὶ τὴν πρὶν πεσοῦσαν εἰκόνα ἀναστήσῃ.

Δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς, μετὰ ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων δοξολογοῦντες τὸν ὡς Παιδίον νέον δι' ἡμᾶς γεννηθέντα πρὸ αἰώνων Θεὸν παρακαλέσωμεν Αὐτόν, ἵνα γνωρίσῃ ἡμῖν ὁδὸν ἐν ἧ πορευσόμεθα ἐν μέσῳ τοῦ συνέχοντος καὶ μασιζοντος τὸν σύγχρονον κόσμον βαθέος σκότους τῆς ἀγνωσίας καὶ τῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀποστασίας.

Ἐν τῷ ἐξ αἰτίας τοῦ σκότους τούτου ἐνσκύψαντι δριμυτάτῳ χειμῶνι τῆς ἀπελπισίας, ἣτις ἔχει καταλάβει τὸν κόσμον ἐκ τῆς ἐπικρατούσης οἰκονομικῆς κρίσεως, καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς ἀναφύσεως ἀνασφαλείας διὰ τὸ μέλλον, ἣτις κατέχει τὰς καρδίας τῶν μὴ εἰς τὴν προνοητικὴν ἀγαθότητα τοῦ Κυρίου πιστευόντων καὶ ὡς ἐκ τούτου παραπαιόντων, ἰδοὺ, Ἀστὴρ φαεινὸς καὶ ὑπέρλαμπρος καὶ αὖθις ἀνατέλλει ἐν τῇ Ἀνατολῇ μηνύων τὴν σωτήριον ἐνσάρκωσιν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ προσκαλῶν ἡμᾶς, ἵνα αὐτὸν ἀκολουθήσωμεν ἔνθα ὁδεύει, ἵνα καὶ πάλιν ἀνακτήσωμεν τὸν σωστὸν προσανατολισμὸν ἡμῶν καὶ ἐν ἀσαλεύτῳ ἐλπίδι ἀταράχως βαδίσωμεν τὴν ὁδὸν τῆς ἡμετέρας ἀνακλήσεως, ἣν ἐχάραξεν δι' ἡμᾶς ὁ ἐκ Παρθένου γεννηθεὶς τῆς Μεγάλῃς πατρῶας βουλῆς Ἄγγελος.

Τὴν σωτήριον Αὐτοῦ γέννησιν ἐορτάζοντες καὶ τὴν εἰς τὸν κόσμον ἐν σαρκὶ ἔλευσιν Αὐτοῦ νοερώς προὑπαντῶντες, νόμου φιλίας ἀντεχόμενοι, φιλαδελφίας γνώμην ἀναλαβόμεθα ἐν ἀλλήλοις εἰρηνεύοντες καὶ ἐν συμφρονοῦντες· καὶ ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης, συνδεόμενοι ὡς φιλάδελφοι δῶμεν δόξαν ὁμοῦ, ἀγαπητὲ καὶ ἐν Χριστῷ τιμιώτατε Ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ, τῷ δεσπότη τῶν ὅλων, τῷ κόσμον ἄγαν ἀγαπήσαντι καὶ δόντι λύτρον τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν ἀγαπητόν, νέμοντι πᾶσιν εἰρήνην καὶ διαπρανώσωμεν τοῖς πᾶσιν, ὅτι ὁ εἰρήνης πρῦτανις Χριστὸς προέρχεται εἰρηνεῦσαι τὰ σύμπαντα καὶ σῶσαι τὸν ἄνθρωπον· ὅτι ἔρχεται ὁ Χριστὸς τὸν πονηρὸν συντρίψαι, τοὺς ἐν σκότει φωτίσαι καὶ λῦσαι τοὺς δεσμίους καὶ ὅτι πτωχὸς ὁ πλούσιος γίνεται, πτωχίζων τοὺς κακίᾳ πλουτίζοντας.

Τούτου οὖν δεόμενοι καὶ εἰς Αὐτὸν τὴν πάσαν ἐλπίδα ἡμῶν ἀνατιθέμενοι δεόμεθα, ἵνα ἐπιδαφιλεύῃ ἀκύμαντον τὸν πλοῦν καὶ εὐδρομον τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν τῆς νοητῆς Αὐτοῦ ὁλκάδος, τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς γῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, ἀσάλευτον ἀναδεικνύων Αὐτὴν ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀνέμων καὶ ὑπερτέραν τῶν σκοπέλων καὶ συμπληγάδων. Τῇ δὲ καθ' ἡμᾶς Ἀγία του Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, Ἕμῖν τε, τῷ θείῳ βουλή Σεπτῶ καὶ σεβασμιοποθήτῳ Προκαθημένῳ Αὐτῆς, τῷ εὐαγεῖ Κλήρῳ καὶ θεολέκτῳ Λαῶ ἀδελφικὸν καὶ ἐγκάρδιον διαβιβάζομεν ἀσπασμόν, δεόμενοι τοῦ δι' ἡμᾶς σαρκὶ νηπιάσαντος, ἵνα

Αὐτὴν διαφυλάτῃ ἀσινῇ καὶ ὑπερτέραν πάσης προσβολῆς τοῦ ἀντικειμένου, καὶ ἀνυψοῖ αὐτὴν ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Ἑμετέραν Σεπτὴν Κορυφὴν καὶ αὐθις ἐορτίῳ καὶ ἀδελφικῶ φιλήματι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τεχθέντι κατασπαζόμενοι μετ' ἀγάπης διατελοῦμεν.

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός,

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερόνυμος,

Πρόεδρος

Χριστούγεννα 2008

**Μήνυμα
Χριστουγέννων
του Μακαριωτάτου
Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος
κ. Ἱερωνύμου**
(19.12.2008)

Ἀγαπητά μου παιδιά,

Ἀπὸ ἐκείνη τὴ φωταγωγημένη μὲ τρόπο μοναδικὸ νύχτα, ὅταν τὸ ἄστρο τῆς Ἀνατολῆς ὑπέδειξε τὸν τόπο ὅπου γεννήθηκε ἡ ἐλπίδα καὶ πῆρε μορφή ἢ παρηγοριὰ τῶν ἀνθρώπων, μέχρι σήμερα, τὸ σκοτάδι συνεχίζει, δυστυχῶς, τὴν ἀέναη προσπάθεια νὰ καταπιεῖ τὸ φῶς.

Ὅμως τὸ Φῶς νίκησε καὶ θὰ νικᾷ πάντοτε.

Στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων, οἱ δυνάμεις τοῦ κακοῦ ἐπιχειροῦν ἀδιάκοπα νὰ συσκοτίσουν τὸ γεγονός ὅτι, ἀπὸ τότε ποὺ ἡ Οἰκουμένη ἐόρτασε στὴν ταπεινὴ Φάτνη τὰ πρῶτα Χριστουγεννα, ὁ Θεὸς παραμένει ἀδιαλείπτως καὶ ἐμφανῶς μεθ' ἡμῶν: Τὸ γεγονός ὅτι γεννήθηκε ἀνάμεσά μας ὁ «... Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.» (Μαθ. 1, 23-24)

Στὸ διάβα τῆς Ἱστορίας, οἱ ὑπηρετές τοῦ σκότους συνεχίζουν τὸ ἐρεβῶδες ἔργο τους, προσωποποιημένοι στοὺς ἐκάστοτε ἐκφραστὲς ἀνόμων συμφερόντων, στοὺς ἐκμεταλλευτὲς τῶν φτωχῶν καὶ τῶν ἀδυνάτων, σὲ ὅσους, ἐν τέλει, ἐπιβάλλουν τὰ πάθη τους καὶ τὴν ἁμαρτία ὡς ρυθμιστὲς τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ πνίγουν στὰ δάκρυα ἢ στὸ αἷμα τὴν ἐλπίδα τους.

Ὅμως τίποτα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἀπεχθῆ καὶ ὀδυνηρὰ δὲν μποροῦν πιά νὰ σκιάσουν τὴν ἀναστάσιμη ἐλπίδα ποὺ ἀνέτειλε ἐκ τῶν ἀγνῶν αἱμάτων τῆς Παρθένου Μαρίας. Τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ ἀνατρέψει τὸν ροῦ τῆς Ἱστορίας καθὼς «Χριστὸς γεννᾶται, τὴν πρὶν πεσοῦσαν ἀναστήσεων εἰκόνα» (προεόρτιον ἀπολυτίκιον).

Ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς τὸν Θεό. Καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἐγκατέλειψε ποτὲ τὸ πλάσμα Του. Γι' αὐτὸ «καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰωάνν. 1,14). Γι' αὐτὸ ὁ πρὸ αἰῶνων Θεός, ἀπὸ ξεχειλισμα ἀγάπης, γίνεται ἄνθρωπος ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ γίνῃ ὁ ἄνθρωπος Θεός.

Ὁ Δεσπότης τοῦ Σύμπαντος γεννᾶται ὡς παιδί ἀδύναμο σὲ ἓνα ταπεινὸ σταῦλο, ἀλλὰ ἡ ἀδυναμία του κατατροπώνει ὅλες τὶς σκοτεινὲς δυνάμεις, ποὺ ἀδιάντροπα ἐπιχειροῦν νὰ σβήσουν τὸ φῶς καὶ τὴ χαρὰ ἀπὸ τὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ ζωὴ μετροῦται πλέον ὡς πρὸ καὶ μετὰ Χριστόν.

Ἀγαπητά μου παιδιά ἐν Κυρίῳ,

Ἀφῆστε τὸ φῶς τῶν Χριστουγέννων νὰ πλημμυρήσει τὴν ὑπαρξή σας.

«Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκει». Τὸ σκότος δὲν ἔχει πιά καμία ἐξουσία, «δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη Παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰῶνων Θεός».

Τώρα πιά ὁ Χριστὸς φωτίζει τὴν Οἰκουμένη καὶ ἐορτάζουμε πανηγυρικὰ τὸν ἐρχομὸ του ἀνάμεσά μας ὡς «φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο» (Σύμβολον τῆς Πίστεως).

Εἶναι γεγονός ὅτι οἱ καιροὶ εἶναι δύσκολοι. Ἔχουμε ἐπίγνωση τῆς κρισιμότητος τῶν στιγμῶν ποὺ διέρχεται ἡ Οἰκουμένη καὶ τῶν σοβαρότατων προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ Πατρίδα μας.

Ἔχουμε, ἐπίσης, συναίσθηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ποιμαντικῶν εὐθυνῶν μας, καὶ ἐπιθυμοῦμε, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, νὰ σταθοῦμε στὸ ὕψος τῶν περιστάσεων, ἀνταποκρινόμενοι στὰ καθήκοντά μας.

Ὁ ὕλικός κόσμος καὶ ἡ πολιτισμική μας κληρονομιά ἀπειλοῦνται ὄλο καὶ περισσότερο ἀπὸ τὶς συνέπειες τῆς ἀπληστίας μας. Ἡ πορεία τῆς Οἰκουμένης ἀπειλεῖται ἀπὸ τὸ σκοτάδι πὺ γεννοῦν ἡ διαφθορά, ἡ ἐκμετάλλευση, ἡ βία, ἡ φτώχεια καὶ ἡ δυστυχία.

Ἡ ἀνθρωπότητα ὑφίσταται τὶς συνέπειες τῆς ἀπομάκρυνσης ἀπὸ τὸν Θεό, ἐπιτρέποντας τὴν ἐπικράτηση τῆς ἀμαρτίας καὶ τὸν ἐξοστρακισμό τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ὅμως μὴν ἀπελπίζεστε!

Ἰδοῦ! Ὁ ἀστέρης τῆς Βηθλεὲμ ἀνατέλλει. «Χριστὸς γεννᾶται» καὶ ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει βλέπει καὶ πάλι Φῶς μέγα.

Ἄς ἐνώσουμε τὶς φωνές μας τραγουδώντας εὐφρόσυνα τὴ νίκη τοῦ φωτός!

Ἄς χαροῦμε γιατί ἀνατέλλει ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης! Ἐλάτε νὰ ἐνώσουμε τὶς καρδιές μας καὶ τὰ χέρια μας γύρω ἀπὸ τὴ Φάτνη! Ἐλάτε νὰ συντονίσουμε τὶς δυνάμεις μας, ὥστε, ἂν αὐτὸς ὁ κόσμος δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι Παράδεισος, τουλάχιστον νὰ μὴν τὸν κάνουμε κόλαση.

Ἰδοῦ λοιπόν: «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε».

Ἄς ἀφήσουμε πίσω τὰ μίση καὶ ὅ,τι μᾶς χωρίζει καὶ ἂς εὐχηθοῦμε ὁ ἕνας στὸν ἄλλον δοξολογικά: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΑ

Μὲ πατρικὲς εὐχὲς καὶ ἀγάπη

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

**Ἐπιστολή τοῦ
Μακαριωτάτου
Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. Ἱερωνύμου
πρὸς τὴν Ἐκκλησία
τῆς Ρωσίας
μετὰ τὴν ἀναγγελία
τῆς κοιμήσεως
τοῦ Μακαριστοῦ
Πατριάρχου
Μόσχας κυροῦ
Ἀλεξίου**

(Ἀθήνα, 5 Δεκεμβρίου 2008)

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος μετὰ τὴν ἀναγγελία τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριστοῦ Πατριάρχου Μόσχας κυροῦ Ἀλεξίου ἀπέστειλε πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας τὴν κατωτέρω ἐπιστολή:

*«Πρὸς
τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας
Danilov Monastery
Danilovsky val 22
Moscow 11391 Russia*

Μὲ πολλὴν θλίψιν ἐπληροφορήθημεν τὴν εἰς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ πεφιλημένου ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, ἀοιδίμου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κυροῦ Ἀλεξίου Β΄, ὅστις ἐπὶ δύο σχεδὸν δεκαετίας, ὡς ἰκανότατος πηδαλιούχος κατηύθυνε τὴν νοητὴν ναῦν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας εἰς καιροὺς δυσχειμέριους καὶ εἰς περίοδον πνευματικῆς ἀναγεννήσεως Αὐτῆς.

Συμμετέχοντες ὀλοψύχως εἰς τὸ πένθος τῆς ἀδελφῆς κατὰ Ρωσίαν Ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εὐχόμεθα ἐκ καρδίας, ὅπως ὁ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου κυριεύων Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τάξῃ τὴν μακαρίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ συναριθμήσῃ αὐτὴν μετὰ Ἁγίων καὶ Ὁσίων, ἀναδείξῃ δὲ ἀντάξιον αὐτοῦ διάδοχον.

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

**Ὁμιλία
στὴ Σύναξη τῶν
Κληρικῶν
τῆς Ἱερᾶς
Ἀρχιεπισκοπῆς
Ἀθηνῶν**

(24.11.2008)

Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Θέλω ἐν πρώτοις νὰ δοξάσω τὸν Πανάγαθο Θεὸ καὶ νὰ ζητήσω ἱκετευτικῶς τὴ Χάρι καὶ τὴν Εὐλογία τῆς Παναγίας Τριάδος, ὥστε ἡ σημερινή μας Σύναξη τῶν κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν νὰ ἀποδειχθεῖ καρποφόρα καὶ δημιουργική.

Θερμὲς εὐχαριστίες ἀνήκουν στὴν Κοσμητεία καὶ δι' αὐτῆς σὲ ὁλόκληρη τὴν ἐκπαιδευτικὴ Κοινότητα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία φιλοξενεῖ τὴ συνάντησή μας καὶ μᾶς δίνει τὴ δυνατότητα νὰ ἐργασθοῦμε σὲ ἀτμόσφαιρα οἰκεία καὶ οἰκιακή.

Θέλω ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσω ὅλους σας γιὰ τὴν ἀνταπόκρισή σας στὸ κάλεσμά μας καὶ τὴν παρουσία σας σήμερα ἐδῶ.

Εὐχαριστίες ὀφείλουμε καὶ στοὺς Φοιτητὲς τῆς Θεολογικῆς μας Σχολῆς, οἱ ὅποιοι θὰ στερηθοῦν τὰ μαθήματα τὰ ὅποια θὰ γίνονταν σήμερα σὲ αὐτὸ τὸ ἀμφιθέατρο σύμφωνα μὲ τὸ ὥρολόγιο πρόγραμμα σπουδῶν.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ σημερινή μας Σύναξη ἔχει ἓνα ἰδιαίτερο χαρακτήρα, ὄχι μόνο λόγω τοῦ χώρου πού μᾶς φιλοξενεῖ, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπιθυμῶ νὰ ἀποτελέσει οὐσιαστικά μία μεγάλη ὁμάδα ἐργασίας, ὥστε νὰ συζητήσουμε τοὺς στόχους, τὶς προσδοκίες, τὶς ἀνάγκες, τὶς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ καὶ τὶς δυσκολίες καὶ τὰ προβλήματα πού βρίσκονται ἐνώπιόν μας, καθὼς ἤδη τὸ νέο Ἐκκλησιαστικὸ ἔτος ἔχει ξεκινήσει καὶ στεκόμαστε ὅλοι ἐμπρὸς στὶς ἀπαιτήσεις τῆς διακονίας μας, στὴν προσημονία τοῦ λαοῦ μας γιὰ τὴν ποιμαντικὴ μας παρουσία στὴ ζωὴ του καὶ στὶς πνευματικὲς καὶ πρακτικὲς ἀνάγκες πού γεννᾷ ἡ σύγχρονη κοινωνικὴ πραγματικότητα.

Οἱ σκέψεις πού ἐπιθυμῶ νὰ μοιρασθῶ μαζί σας θὰ μπορούσαν νὰ ταξινομηθοῦν σὲ τέσσερες ἐνότητες:

α. Ἐν πρώτοις θέλω νὰ ἐπιμείνω στὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ Ἐνορία εἶναι τὸ κέντρο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς καὶ τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης εἶναι ἡ κινητήρια δύναμη, διὰ τῆς ὁποίας, μέσῳ τῆς λατρείας καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ὁ ἄνθρωπος βρίσκει νόημα ζωῆς, στηρίζεται στὶς δυσκολίες καὶ τὶς ἀνάγκες του καὶ μαθαίνει τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο γίνεται κοινωνὸς τοῦ γεγονότος τῆς Ἀναστάσεως, ὥστε νὰ νικᾶται συνεχῶς ὁ ἔσχατος ἐχθρὸς, ὁ θάνατος.

β. Κατὰ δεύτερον, ὅσο καὶ ἂν μερικὰ εἶναι γνωστά, θεωρῶ καθήκον νὰ σᾶς ἐνημερώσω γιὰ τὴ διοικητικὴ διάρθρωση τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, τόσο γιὰ λόγους διαφάνειας καὶ ἀποφυγῆς παρερμηνειῶν σχετικὰ μὲ τὸ νόημα μερικῶν διαφοροποιήσεων ἀπὸ ὅ,τι ἴσχυε μέχρι σήμερα, ὅσο καὶ διότι ἡ γνώση τῆς δομῆς τῶν ὑπηρεσιῶν μας κατὰ τομεῖς διοικητικῆς καὶ πνευματικῆς εὐθύνης εἶναι ἀναγκαία καὶ διευκολύνει τὴ συνεργασία μας.

γ. Κυρίως ὁμως ἡ προσοχή μας ἐπιθυμῶ νὰ ἐπικεντρωθεῖ στὴν ἐνημέρωσή σας καὶ στὴν πρόσκληση νὰ στηρίξετε τὶς προσπάθειες καὶ νὰ βοηθήσετε νὰ ἀποκτήσουν σάρκα καὶ ὀστά οἱ ὄραματισμοὶ πού ἀναφέρονται στὸν τομέα

τῆς ποιμαντικῆς Διακονίας ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

δ. Τέλος θὰ ἤθελα νὰ σᾶς καταστήσω κοινωνοὺς τῶν προβληματισμῶν μου καὶ τῶν ἀνησυχιῶν μου σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάγκη περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς μορφῆς ποιμαντικῆς διακονίας, πού θὰ μπορούσαμε νὰ ὀνομάσουμε κοινωνικο-προνοιακὴ προσφορά τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς οἱ καιροὶ εἶναι δύσκολοι καὶ δὲν ἔχουμε δικαίωμα νὰ ἀδιαφορήσουμε γιὰ τὰ προβλήματα τῶν ἀδελφῶν μας.

Θὰ ἤθελα λοιπὸν νὰ διευκρινίσω ἐκ προοιμίου ὅτι ἡ σημερινὴ συνάξις τῶν ἱερέων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν δὲν ἔχει τὸν χαρακτήρα μιᾶς ἐκ τῶν πολλῶν ἱερατικῶν συνάξεων, ὅπου καλούμαστε νὰ συζητήσουμε κάποια ἐπιμέρους πρακτικὰ θέματα πού μᾶς ἀπασχολοῦν ὅλους καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀσφαλῶς σκόπιμο νὰ μελετοῦμε κάθε φορὰ διεξοδικά, νὰ ἀναζητοῦμε λύσεις, νὰ διορθώνουμε λάθη καὶ νὰ ἐνισχύουμε τὴν κοινὴ μας πεποίθηση γιὰ τὰ δέοντα καὶ τὰ οὐσιώδη τῆς ὑψηλῆς διακονίας πού μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριός μας.

Ἡ πρόθεσή μου, ὅσον ἀφορᾷ τὴ σημερινὴ Συνάξις, δὲν εἶναι ἡ διατύπωση παραινέσεων καὶ ὁδηγιῶν γιὰ πρακτικὰ ζητήματα τῆς καθημερινῆς μας διακονίας, καίτοι καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖο χρειάζεται νὰ ποῦμε πολλὰ καὶ νὰ διαλεχθοῦμε εἰς βάθος, μὲ εὐκρίνεια, σοβαρότητα, ταπεινοφροσύνη καὶ ὑπευθυνότητα.

Σήμερα ἐπιθυμῶ περισσότερο νὰ σᾶς καταστήσω κοινωνοὺς τῶν ἀνησυχιῶν μου, τῶν προσδοκιῶν μου, τῶν ἐλπίδων μου, ἀκόμη καὶ τῶν ὀραματισμῶν μου, θὰ τολμοῦσα νὰ πῶ, ὡς Ποιμενάρχου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Στὸ χρονικὸ διάστημα πού κύλισε ἀπὸ τῆς ἐνθρονίσεώς μου στὴν Ἀρχιεπισκοπικὴ Καθέδρα τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τώρα, μοῦ δόθηκε ἡ δυνατότητα νὰ προσεγγίσω καὶ νὰ ἐνημερωθῶ εἰς βάθος γιὰ τὶς ἀγαθὲς προσπάθειες πολλῶν ἐξ ἡμῶν, γιὰ τοὺς διάφορους τομεῖς δραστηριοτήτων γενικότερα καὶ νὰ ἀποτυπώσω καταστάσεις ὥστε νὰ μπορῶ νὰ τοποθετηθῶ μετὰ λόγου γνώσεως.

Σὲ ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ φαινομενικὴ μου σιωπὴ κάλυπτε βαθεῖς καὶ ἀνήσυχους προβληματισμούς, οἱ ὁποῖοι τροφοδοτοῦσαν τὴν προσπάθεια νὰ σχεδιά-

σουμε προοπτικές, ὥστε ὅταν ὠριμάσουν κάπως τὰ πράγματα, κατακαθίσουν τὰ ἰζήματα καὶ διαυγάσει ὁ ὀρίζοντας τῶν ὀραματισμῶν, νὰ εἶμαι σὲ θέση νὰ σᾶς καλέσω, ἐπὶ τῆ βάσει συγκεκριμένων προτάσεων, νὰ ἐνώσουμε τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς ἀγωνίες μας στὴν ἀναζωπύρωση τῆς ἱερατικῆς φλόγας καὶ τῆς διακονίας τοῦ λαοῦ μας.

Νὰ σᾶς καλέσω νὰ ἀνταποκριθοῦμε στὴ διακονία πού μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτὸς πού «ποιεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πύρρος φλόγα».

Θέλω σήμερα, πρὶν συζητήσουμε ὁ,τιδήποτε ἄλλο, νὰ σᾶς προσκαλέσω στὸν κοινὸ μας πνευματικὸ ἀγῶνα γιὰ νὰ ζήσουμε οὐσιαστικὰ τὸ γεγονός τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ δοῦμε πῶς αὐτὸ θὰ τὸ κάνουμε τρόπο ζωῆς τοῦ λαοῦ πού ὁ Κύριός μας ἐμπιστεύθηκε νὰ ποιάνουμε. Καὶ βέβαια, πρέπει νὰ εἶναι –καὶ εἶμαι σίγουρος πῶς εἶναι– σαφὲς ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἀναζωογόνηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ τῆς οὐσιαστικῆς συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ μας στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴν κοινὴ μας πίστη, ἂν δὲν βροῦμε τρόπους νὰ ἀναζωογονήσουμε τὶς ἐνορίες μας. Νὰ καταστήσουμε προφανὲς καὶ ἀδιαμφισβήτητο ὅτι οἱ ἐνορίες δὲν εἶναι ὑποκαταστήματα παροχῆς θρησκευτικῶν ὑπηρεσιῶν, ἀλλὰ τὸ κέντρο τῆς ζωῆς μας. Τὸ κέντρο τῆς εὐχαριστιακῆς μας ὑπάρξεως. Ἐκεῖ πού ἀρχίζει ἡ ζωὴ, πού νοσηματοδοτεῖται, πού ἀγιάζεται, πού λαμπρύνεται καὶ βρῖσκει τὸ δρόμο τῆς πρὸς τὴν αἰωνιότητα.

Ἡ ἐνορία εἶναι πρῶτιστα ὁ τόπος καὶ ἡ ἐνοριακὴ ζωὴ ὁ τρόπος πού, μέσῳ τῆς Θείας Λειτουργίας, τῆς λατρείας καὶ τῆς μετοχῆς στὸ Μυστικὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου, ἡ ἐπιβίωση μετασηματίζεται σὲ ζωὴ καὶ νικεῖται ὁ θάνατος. Ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ ἀναζωοπωρωθεῖ ἡ ἐνορία ἂν δὲν ἀναζωοπωρωθεῖ καὶ δὲν ἀναζωοπωροῦται συνεχῶς τὸ χάρισμα τῆς Ἱερωσύνης.

Ἡ ἐνορία ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ μεγάλῃ μας οἰκογένεια καὶ ὁ ἱερέας ὁ πατέρας τῆς. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι ὑπάρχουν μέλη τῆς πού ἀγωνίζονται καθημερινὰ νὰ ἐπιβιώσουν στὴ σύγχρονη καθημερινότητα. Πού τοὺς πνίγουν τὰ βāsανα, τοὺς ἐξουθενώνει ἡ κοινωνικο-οἰκονομικὴ πραγματικότητα καὶ τοὺς ἀπομυζᾷ ἡ βιοπάλη. Πρὸς αὐτοὺς πρέπει νὰ σκύψουμε τὸ

κεφάλι και να άφουγκραστούμε τούς πόνους και τις άγωνίες τους.

Άσφαλώς ή Έκκλησία δέν είναι ένας θρησκευτικός όργανισμός κοινωνικής πρόνοιας, και πρώτιστο έργο μας είναι ό άγιασμός και ή σωτηρία του άνθρώπου, ή προσφορά τής δυνατότητας να νικηθεί ό θάνατος. “Όμως, ποιός γονιός έπειδή ένδιαφέρεται πρώτιστα να είναι τó παιδί του άγιο, καλό, τίμιο, έναρето, μορφωμένο, έπιτυχημένο στη ζωή και στην κοινωνία μπορεί να άδιαφορήσει όταν τó βλέπει να είναι άρρωστο, ξυπόλυτο, να κρύνει ή να έχει πάρει τόν κακό δρόμο;

Έν όλίγοις χρειάζεται να μñν χάνουμε ποτέ τñν ίσορροπία μεταξύ του άγιαστικού μας έργου και τής φιλανθρωπίας. Μπορείτε να μου ύποδειξετε έναν άγιο τής Έκκλησίας που δέν ήταν φιλάνθρωπος και άδιαφορούσε για τόν πόνο τών ανθρώπων;

Είναι λοιπόν καιριο ζήτημα να έχουμε έπίγνωση τής ταυτότητάς μας.

Τó κέντρο τής ζωής μας είναι ό Ναός και οί Έρεές Άκολουθίες. Κατ’ άρχñν είμαστε Λειτουργοί του Θυσιαστηρίου. Η λατρεία του Θεού, ή Θεία Λειτουργία, είναι αυτό που μās μεταποιεί, που μās βγάζει προς τόν άδελφό, που μās κάνει καλούς Σαμαρείτες. Η λατρεία είναι ή κινητήρια δύναμη που θρέφει τñν άγάπη και μās στρέφει προς τόν συνάνθρωπό μας.

Καταλαβαίνετε λοιπόν πόσο ζωτικής σημασίας είναι για τñ ζωή τής Έκκλησίας ή μήτρα τής ύπαρξής μας, ή λατρευτική ζωή, να άποπνέει έκκλησιαστικό ήθος και όρθόδοξη πνευματικότητα. “Ως προς τούτο έπιτρέψτε μου να σās υπενθυμίσω ότι δέν μās άρμόζουν ή έπίδειξη και ό έντυπωσιασμός, αλλά ή λιτότητα και ή εύπρέπεια.

“Ο ναός και ή λατρεία χρειάζεται να είναι σεμνά και να βοηθούν τόν άνθρωπο να γαληνεύσει, να κατανοηθεί, να άπομακρυνθεί από τñ βοή του κόσμου και να διαισθανθεί τñν άγάπη και τñν παρουσία του Θεού στη ζωή του. Έπομένως ή σωστή και μετρημένη χρήση τών μικροφώνων και τών φωτιστικών, ή άποφυγή τών διακοσμητικών ύπερβολών και τής έπίδειξως χλιδής και πλούτου, τών φωνητικών έντάσεων, του στόμφου στις εύχες και τó κήρυγμα και ή έλλειψη συνεργασίας με τούς ιεροψάλτες, ώστε να έπικρατεί ήρεμο και άρμονικό λειτουργικό άκουσμα γίνονται

συχνά αίτια άπομακρύνσεως του λαού από τó Ναό του Θεού. Σε αυτές τις περιπτώσεις όφείλουμε να άναλογισθούμε τις εύθύνες μας και να τροποποιήσουμε τñ στάση μας.

Τέτοια δυσλειτουργικά φαινόμενα γίνονται έμφανεστερα όταν δέν άντιμετωπίζουμε με σύνεση τις έκούσιες ή άκούσιες προκλήσεις του νεοπλουτισμού στους Γάμους, τις Βαπτίσεις ή τὰ Μνημόσυνα.

Είναι καθήκον μας να τηρούμε και να μñν προδίδουμε τñ γνήσια Έκκλησιαστική τάξη. Δέν έπιτρέπεται να υίοθετούνται πρακτικές που άλλοιώνουν τó νόημα τής λατρείας και είναι χρέος μας να μñν δεχόμαστε κανέναν συμβιβασμό όταν οί καθόλα συμπαθείς άνθοπώλες ή οί φωτογράφοι π.χ. έπιχειρούν τñν καταστρατήγηση τής ιερότητας τών μυστηρίων μας.

“Όλοι έχουμε γεύση, αΐφνης, τών προβλημάτων που συναντάμε κατά τñν τέλεση τών Έρεών Μνημοσύνων. Όφείλουμε να θυμόμαστε πάντοτε ότι αυτό που προσφέρουμε είναι ή ταπεινή ίκεσία για τó έλεος του Θεού στον άγαπημένο μας άνθρωπο. “Ας άναρωτηθούμε λοιπόν με ύπευθυνότητα και ιερατική εύαισθησία αν είναι σωστό να γίνονται χωριστά τὰ μνημόσυνα τής ίδιας μέρας ή να διακρίνονται τὰ μνημόσυνα στα όποια συμμετέχει κάποιος έπίσκοπος από τὰ υπόλοιπα. Είναι όμορφο να ύποτάσσονται οί έκκλησιαστικές ακολουθίες στην οίκονομική άπολαβή τών κυλικίων; Κι άκόμη, πώς μπορούμε να μιλάμε για οίκογενειακή άτμόσφαιρα στην Ένορία όταν λειτουργούμε χωρίς κοινωνία καρδιάς, χωρίς τñν έν Χριστῶ άγάπη μεταξύ μας, όταν δέν προσέχουμε τις μεταξύ μας σχέσεις, όταν άντι να βαστάζουμε άλλήλων τὰ βάρη προσπαθούμε ό ένας να άναδείξει τὰ λάθη του άλλου;

“Όμως ύποσχέθηκα ότι σήμερα δέν θά σταθῶ σε παραινέσεις και όδηγίες. Άλλωστε, όπως θά φανεΐ στη συνέχεια, όλοι αυτοί οί προβληματισμοί άφορούν σε θέματα τὰ όποια εύελπιστῶ ότι θά καταστεί δυνατὸν να συζητηθούν διεξοδικά, να κατανοηθούν τὰ λάθη μας και να βρεθούν λύσεις μέσω τών δραστηριοτήτων που θέλω να σās άνακοινώσω και να σās προσκαλέσω να συμμετάσχετε σε αυτές.

Πρὶν προχωρήσουμε όμως σε αυτό, έπιτρέψτε μου να σκιαγραφήσω δι’ όλίγων τñ διοικητική δομή τής Έρεῶς Άρχιεπισκοπής Άθηνών.

Α΄

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙ-
ΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

1. Ο Ἀρχιεπίσκοπος.

Κατὰ τὴν τάξη τῆς Ἐκκλησίας ἐπικεφαλῆς κάθε τοπικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ ἱστάμενος ἀρχιερεὺς, ἐπομένως στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος.

Δὲν εἶναι ἡ κατάλληλη στιγμή καὶ δὲν θέλω νὰ σᾶς κουράσω παραθέτοντας πατερικὰ χωρία ἢ Ἐκκλησιολογικὲς ὀριοθετήσεις τοῦ ἔργου, τῶν καθηκόντων καὶ τῆς Ἀποστολῆς τοῦ Ἀρχιερέως.

* * *

Θὰ περιοριστῶ σὲ μία φαινομενικὰ ἀπλὴ διατύπωση αὐτοῦ πού αἰσθάνομαι ὡς Ἀρχιερεὺς, ἐπικεφαλῆς μιᾶς εὐχαριστιακῆς κοινότητος: Ἡ δουλειά μου εἶναι νὰ μὲ ὑπακούουν ὅλοι, ἐπειδὴ πρῶτος ἐγὼ ὑπακούω σὲ ὅλους. Ἡ θέση τοῦ ἐπικεφαλῆς μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι θέση ἐξουσίας ἀλλὰ διακονίας. Τὸ διάκονημα πού μοῦ ἀνέθεσε ὁ Θεὸς εἶναι τοῦ ἡγουμένου. Μπορεῖς νὰ εἶσαι πρῶτος ὅταν συνεχῶς ἀγωνίζεσαι νὰ γνωρίζεις πῶς νὰ εἶσαι πάντων ἔσχατος. Δὲν νομίζω ὅτι χρειάζεται νὰ πῶ περισσότερα γιὰ τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ σπεύδω νὰ προχωρήσω ἱεραρχικῶς στοὺς ἐπικεφαλῆς συνεργάτες μας.

2. Οἱ Βοηθοὶ Ἐπίσκοποι

Ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ διακονεῖται ἀπὸ μερικοὺς ἐκλεκτοὺς βοηθοὺς Ἐπισκόπους. Ἀσφαλῶς ὁ κάθε βοηθὸς Ἐπίσκοπος ἔχει χρέος νὰ μεριμνᾷ γιὰ τὸν τομέα πού τοῦ ἔχει ἀνατεθεῖ. Πέραν αὐτοῦ, ὅμως, θὰ πρέπει ὅλοι μαζί νὰ λειτουργοῦν ὡς μία μικρὴ Σύνοδος πλάϊ στὸν Ἀρχιεπίσκοπο, ἡ ὁποία θὰ συγκαλεῖται κατὰ διαστήματα, ὥστε οἱ Ἐπίσκοποι νὰ προσφέρουν τὴ γνώμη τους σὲ καίρια ζητήματα. Θεωρῶ, ἐπίσης, καθήκον μας νὰ διαθέσουμε στοὺς ἐπισκόπους μας ἕναν ἀξιοπρεπῆ χῶρο, ὅπου θὰ μποροῦν νὰ συναντῶνται μὲ τὸν κληρὸ καὶ τὸν λαό.

3. Ὁ Πρωτοσύγκελλος, ὁ Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς καὶ οἱ Εἰσηγητὲς τους

Ἀμφότεροι ἔχουν τὴν εὐθύνη τῆς παρακολουθήσεως ὅλων τῶν θεμάτων πού πρέπει νὰ φθάσουν ἐπεξεργασμένα στὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ εἰσηγοῦνται πρὸς συζήτηση θέματα ὑψηλῆς εὐαισθησίας, ὅπως οἱ χειροτονίες, οἱ μετακινήσεις κληρικῶν, ἡ ἐπιβολὴ ἀργιῶν, οἱ ἐπιπλήξεις, οἱ Ε.Δ.Ε., τὰ Ἐπισκοπικὰ Δικαστήρια κ.λπ.

4. Τὸ Ἰδιαιτέρο Γραφεῖο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου

Ἔχει τὴν εὐθύνη τῆς τηλεφωνικῆς καὶ ἐπιστολικῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ καθημερινοῦ προγράμματος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

5. Οἱ Προσωπικοὶ Σύμβουλοι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου

Στὴν ὑψηλῆς ἐξειδίκευσης ἐποχὴ μας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος χρειάζεται νὰ ἔχει ἀξιόπιστη, ἐπιστημονικὰ κατοχυρωμένη καὶ μετὰ λόγου γνώσεως ἐνημέρωση γιὰ τὶς ἰδιαιτερότητες πού παρουσιάζουν μερικὰ ζητήματα ἐπὶ τῶν ὁποίων καλεῖται νὰ λάβει ἀποφάσεις, καὶ τὰ ὁποῖα ἄπτονται νομικῶν, οικονομικῶν, τεχνικῶν ἢ τεχνολογικῶν ζητημάτων κ.ὀ.κ., ὥστε, ὅταν αὐτὸ ἀπαιτεῖται, οἱ διοικητικοὶ χειρισμοὶ καὶ οἱ ἀποφάσεις νὰ εἶναι ἔγκυρες, ἀδιάβλητες καὶ τεκμηριωμένες.

6. Τὸ Γραφεῖο Προσωπικοῦ

Κύρια εὐθύνη καὶ ἔργο αὐτῆς τῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἡ προετοιμασία τῶν θεμάτων πού θὰ προωθηθοῦν στὸν Πρωτοσύγκελλο ἢ τὸν Γενικὸ Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο, ὥστε νὰ φθάσουν τελικῶς ἐπεξεργασμένα στὸν Ἀρχιεπίσκοπο. Τὸ βᾶρος τῆς εὐθύνης πού ἀναλογεῖ σὲ αὐτὸ τὸ Γραφεῖο γίνεται εὐκόλα κατανοητὸ ἂν συνειδητοποιήσουμε ὅτι ἀσχολεῖται μὲ θέματα πού ἀφοροῦν τὶς σχέσεις καὶ τὰ προβλήματα συνεργασίας μεταξὺ τῶν κληρικῶν, τὶς δυσκολίες πού ἀντιμετωπίζει ὁ ἱερέας μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του, τὰ προβλήματα τῶν ἱερατικῶν οικογενειῶν, τὰ ἀδιέξοδα στὶς σχέσεις κλήρου καὶ λαοῦ, ἱεροψαλτῶν, ἐπιτρόπων, νεωκόρων, κ.λπ.

Ἔργο του εἶναι ἐπίσης ἡ διαχείριση ζητημάτων πού σχετίζονται μὲ τὴν εὐρεση λύσεων γιὰ τὴν κάλυψη ἀναγκῶν πού ἀναδεικνύει ἡ καθημερινότητα.

Άλλη δύσκολη πτυχή των άρμοδιοτήτων του Γραφείου Προσωπικού είναι ή ένασχόληση με τὰ προβλήματα πού άφορούν στη λειτουργία των κοιμητηρίων, την τέλεση των ίεροπραξιών, τις αυθαιρεσίες μερικων κληρικων ή λαϊκων, καθως και ζητήματα ήθικης τάξεως και πολλά άλλα.

7. Το Γραφείο Τύπου και ΜΜΕ

Πρέπει να καταστεί σαφές, ότι παρὰ την όμωνυμία υπάρχει και όφείλει να υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ των κοσμικων, πολιτικων ή συνδικαλιστικων «γραφειων τύπου» και μιås αντίστοιχης εκκλησιαστικής Ύπηρεσίας. Στην εποχή του Internet, της κυριαρχίας των ΜΜΕ, της ταχείας διακινήσεως της πληροφορίας, κ.ο.κ., ή Έκκλησία έχει χρέος να αξιοποιήσει και αυτές τις καινούργιες δυνατότητες για να ενημερώνει τον λαό του Θεού, να προβάλλει τον λόγο του Ευαγγελίου και να είναι παρούσα όπουδήποτε και με όποιοδήποτε θεμιτό τρόπο, ώστε να ακούγεται παντού ο λόγος του Θεού και να είναι δραστικά παρούσα ή Έκκλησία, υπό τον όρο να άποφεύγονται οί πειρασμοί της εκκοσμίκευσης.

Δέν θέλω να σταθώ σε περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τὰ διοικητικά θέματα. Έπιτρέψτε λοιπόν να προχωρήσω άμεσα στο μείζον ζήτημα της αναδιάθρωσης της δομής της Ποιμαντικής μας διακοσίας.

Γ'

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Μία περιοχή στην όποία έπιθυμώ να δωθει ιδιαίτερη προσοχή είναι αυτό πού θα μπορούσαμε να όνομάσουμε ποιμαντική των ποιμένων. Θεωρώ θεμελιώδες καθήκον της Έκκλησίας να μεριμνά ιδιαίτερα για τους ίδιους τους κληρικούς και τις ανάγκες τους.

1. Μέριμνα για τους Ίερείς

Αυτή θεωρούμε ότι πρέπει να αναπτύσσεται σε πολλά επίπεδα, όπως:

α. Καλλιέργεια Ίερατικων κλίσεων, ώστε να προετοιμάσουμε νέους ίερείς. Προς αυτήν την κατεύθυνση χρειάζεται να αναπτυχθούν δραστηριότητες πού να

ένισχύσουν τη διασύνδεση, την έπαφή και τη συνεργασία μας με τις Ίερατικές σχολές, τις Έκκλησιαστικές Άκαδημίες και τις Πανεπιστημιακές σχολές. Προφανώς σε αυτόν τον τομέα ή συνεργασία με το γραφείο Νεότητας είναι αυτονόητη.

β. Θεσμοθέτηση ενός ειδικού εκπαιδευτικού προγράμματος, θα έλεγα ενός μόνιμου Ίερατικού Σεμιναρίου της Άρχιεπισκοπής, το όποιο θα πρέπει να παρακολουθούν πριν χειροτονηθούν οί ύποψήφιοι κληρικοί μας, άνεξαρτήτως των άλλων σπουδων τους.

γ. Διοργάνωση προγράμματος με προαιρετική συμμετοχή, το όποιο θα προσφέρει δια βίου εκπαίδευση στους κληρικούς της Άρχιεπισκοπής. Σε αυτήν την εκπαιδευτική και έπιμορφωτική δραστηριότητα πρέπει να δοθει έμφαση σε ειδικά θέματα ζωτικής σημασίας, όπως ή έξομολόγηση, ή ποιμαντική των μελλονύμφων, ή γάμος, ή έφηβεία, ή κρίση της μέσης ηλικίας, το διαζύγιο, το πένθος, ή ποιμαντική των κοιμητηριων, των νοσοκομειων, των φυλακων κ.λπ. Πρέπει να τονίσουμε ότι αυτά τὰ έπιμορφωτικά προγράμματα άπαιτείται να έχουν πρακτικό παρὰ θεωρητικό χαρακτήρα, έπομένως πρέπει να δοθει έμφαση, έπίσης, στην εκπαίδευση μέσω έποπτείας σε ομάδες.

Η ανάγκη έπιμόρφωσης και άλλαγής στάσης σε μερικούς τομείς της ποιμαντικής μας ευθύνης είναι έπιτακτική και άπολύτως άπαραίτητη. Για παράδειγμα, τὰ κοιμητήρια δέν είναι δυνατόν να θεωρούνται χώρος έξοικονομήσεως χρημάτων, αλλά περιοχή όπου πρέπει να φανερώνεται άποφασιστικά και πασιφανώς ή παραμυθητική παρέμβαση της Έκκλησίας στον άνθρωπινο πόνο. Οί προσωρινές οικονομικές άδυναμίες κάποιων κληρικων μπορούν να καλυφθούν με αξιοπρεπέστερους τρόπους. Σας διαβεβαιώ, ότι ή κατά περίπτωση αντιμετώπιση τέτοιων δυσχερειων μπορεί να είναι –και θα είναι– πιό άποτελεσματική μέσω της Άρχιεπισκοπής παρὰ μέσω των κοιμητηριων.

Άλλο παράδειγμα, άποκαλυπτικό των έλλειμμάτων της ποιμαντικής μας παρουσίας, είναι ο χώρος της υγείας και της άσθενείας. Είναι πρόδηλο, ότι όσο άφορὰ την Ποιμαντική των Νοσοκομειων, των Φυλακων ή άλλων περιοχων, όπου συσσωρεύεται ο άνθρωπιнос πόνος, άπαιτείται να καταστρωθει ένας

κεντρικός σχεδιασμός από ειδικούς και γνώστες του θέματος κληρικούς και ειδικούς, επιστήμονες θεολόγους και άλλους, ώστε η ποιμαντική μας παρουσία στο πλευρό του πάσχοντα και του δοκιμαζόμενου συνανθρώπου να στέκεται στο ύψος των περιστάσεων. Έρωτήματα όπως εάν ο εφημέριος του νοσοκομείου είναι μόνιμος ή έναλασσόμενος σε αυτήν τη διακονία και ακόμα ποιά είναι η θέση των λαϊκών στελεχών του ποιμαντικού έργου σε αυτόν τον τομέα, πρέπει να μας απασχολήσουν πολύ σοβαρά.

Φθάνουμε έτσι σε ένα δεύτερο σημείο, το οποίο αναφέρεται στη Μέριμνα για τα λαϊκά στελέχη του Ποιμαντικού έργου.

2. Μέριμνα για τα λαϊκά στελέχη του Ποιμαντικού έργου

α. Κατά αναλογία προς την καλλιέργεια των ιερατικών κλήσεων χρειάζεται να αναπτυχθούν δραστηριότητες με στόχο την καλλιέργεια πνεύματος διακονίας σε επιλεγμένα μέλη των ένοριών μας και τη δημιουργία σώματος λαϊκών στελεχών του Ποιμαντικού έργου. Και σε αυτόν τον τομέα είναι αυτόνομη ή συνεργασία με τις ένορίες, τις ιερατικές σχολές και εκκλησιαστικές Άκαδημίες και ασφαλώς με τα Πανεπιστήμια.

β. Χρειάζεται να προσεγγίσουμε προσεκτικότερα τους Ίεροψάλτες. Θεωρούμε σκόπιμο να υπάρχουν οργανωμένες συνάξεις επικοινωνίας με τους ιεροψάλτες δīs ή τρις έτησίως. Άκόμη περισσότερο είναι αναγκαίο να οργανώνονται με μεγαλύτερη συχνότητα συνάξεις των νέων και των μαθητευόμενων Ίεροψαλτών.

γ. Άνάλογες συνάξεις εκπαιδευτικού και συντονιστικού χαρακτήρα, π.χ. δīs ή τρις έτησίως είναι σκόπιμο να οργανώνονται και για τους επιτρόπους των ένοριών.

Και βέβαια, δέν θα ήταν δυνατόν να παραβλεφθεί ή ανάγκη να μεριμνήσουμε για την Ίερατική Οικογένεια.

3. Μέριμνα για την Ίερατική Οικογένεια.

α. Η φρονίδα μας για την ιερατική οικογένεια οφείλει να είναι παρούσα από πολύ νωρίς. Θεωρούμε

ζωτικής σημασίας να υπάρχει δομημένη και οργανωμένη προετοιμασία των υποψηφίων για την έγγαμη ιερωσύνη ζευγαριών. Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχουν προγραμματισμένες συναντήσεις εκπαιδευτικού και υποστηρικτικού χαρακτήρα με κοί-νή συμμετοχή του υποψηφίου για την ιερωσύνη ζεύγους.

β. Κατά αναλογία με τα προηγούμενα πρέπει να υπάρχουν τακτικές συνάξεις κατά περιφέρεια των πρεσβυτέρων, κυρίως υποστηρικτικού και δευτερευόντως εκπαιδευτικού χαρακτήρα ή κάποτε και για λόγους αναψυχής.

Άπό τὸ φάσμα των ποιμαντικών μας δραστηριοτήτων είναι αυτόνομη ότι κεντρική θέση οφείλει να κατέχει ή μέριμνα για τὴ Νεότητα.

4. Μέριμνα για τὴ Νεότητα:

Σε αυτό τὸ σημείο δέν έχει νόημα να επαναλάβω τὰ αυτόνομη. Όπως γνωρίζετε, έχω ήδη τοποθετηθεί ἐπὶ τοῦ θέματος στὸν ἐνθρονιστήριο λόγο μου.

Ύπενθυμίζω ὅτι ἤδη υπάρχουν και λειτουργοῦν δυναμικά:

- α. τὸ «Γραφεῖο Νεότητος»,
- β. τὸ ἴδρυμα Νεότητος, και
- γ. τὰ πολυάριθμα ἐνοριακά κέντρα.

Όφείλω, ὁμως, να σᾶς ἐνημερώσω ὅτι τὸ υπάρχον σχῆμα τοῦ Γραφείου Νεότητος ἐπιθυμοῦμε να ἐνισχυθεῖ με τὸ «Κεντρικὸ Συμβούλιο Νέων», ποῦ ἤδη ἐτοιμάζεται και εὐελπιστοῦμε ὅτι σύντομα θὰ ἐπεκτείνει τὶς δραστηριότητές του και θὰ κάνει καταλυτικὰ φανερὴ τὴν παρουσία του.

Μία ἄλλη περιοχή, ὅπου ἔχουμε ὑποχρέωση να σταθοῦμε με ἰδιαίτερη ποιμαντικὴ εὐαισθησία, εἶναι και ἡ μέριμνα για τοὺς συνταξιούχους κληρικούς μας.

5. Μέριμνα για τοὺς συνταξιούχους κληρικούς.

Πιστεύουμε ὅτι εἶναι καιρὸς να δημιουργηθεῖ και να λειτουργεῖ οργανωμένο πρόγραμμα παρακολούθησης, φροντίδας, στήριξης, ἄλλα και ἀξιοποίησης τῶν συνταξιούχων Κληρικῶν μας, και ἔχουμε συγκεκριμένες προτάσεις σχετικὰ με αὐτὸ τὸ ζήτημα.

Πρὶν ὀλοκληρώσω τὴν ἀναφορά μου στὶς διάφορες πτυχές τοῦ ποιμαντικοῦ έργου, ὅπως τὶς σκιαγράφησα στὶς προηγούμενες παραγράφους, θὰ ἤθελα να

σταθῶ λίγο σὲ μία πτυχή τῆς ποιμαντικῆς μας διακονίας, στὴν ὁποία οἱ καιροὶ ἐπιτάσσουν νὰ δώσουμε ιδιαίτερη βαρῦτητα.

Πρόκειται γιὰ τὸν τομέα τῆς Ποιμαντικῆς τῶν Νοσηλευτηρίων καὶ ἄλλων εἰδικῶν καταστάσεων.

6. Ποιμαντικὴ τῶν Νοσηλευτηρίων καὶ ἄλλων εἰδικῶν καταστάσεων.

Ἀσφαλῶς πολὺτιμη σὲ αὐτὴν τὴν προσπάθεια εἶναι ἡ ἀξιοποίηση τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐμπείρων ἐφημερίων. Ὅπως, ὅμως, ἤδη προανέφερα, ἀπαιτεῖται ἓνας ἐκ νέου κεντρικὸς σχεδιασμὸς αὐτῆς τῆς περιοχῆς διακονίας.

Εἶναι ἀναγκαῖο ἐπίσης νὰ ὀργανωθοῦν:

α. Εἰδικὴ ἐκπαίδευση κληρικῶν γιὰ ἐξειδικευμένους τομεῖς διακονίας, ὅπως τὰ Νοσοκομεῖα, οἱ φυλακὲς, τὰ Ἰδρύματα κ.λπ.

β. Ἐκπαίδευση καὶ δημιουργία ἐξειδικευμένων λαϊκῶν στελεχῶν, γιὰ τὴ διακονία τῶν νοσοκομείων, τῶν ἀσθενῶν κατ' οἶκον ἢ ἄλλων εἰδικῶν καταστάσεων.

γ. Δημιουργία μιᾶς κατάλληλα ἐκπαιδευμένης ὁμάδας κληρικῶν καὶ λαϊκῶν στελεχῶν, ἡ ὁποία θὰ βρῆται σὲ μόνιμη ἐτοιμότητα γιὰ παρέμβαση σὲ κρίση. Ἔχουμε χρέος νὰ εἴμαστε ἄμεσα καὶ οὐσιαστικὰ παρόντες, ὅταν συνάνθρωποί μας βρίσκονται μέσα σὲ μείζονες καὶ αἰφνιδιαστικὲς δοκιμασίες, ὅπως σεισμοί, μείζονες καταστροφές ἢ μαζικὲς ἀνθρώπινες ἀπώλειες, κ.ἄ.

δ. Δὲν εἶναι σωστό, ἀκόμη, νὰ μᾶς διαφύγει ἡ ὑποχρέωση νὰ στηρίζουμε καὶ τὰ ὑπάρχοντα στελέχη μας πού ἤδη ὑπηρετοῦν στὰ διάφορα ἰδρύματά μας, ὡς νοσηλευτές, κοινωνικοὶ λειτουργοί, βρεφονηπιαγογοί, κ.λπ. Κύριος στόχος αὐτῆς τῆς παρέμβασης εἶναι ἡ εὐαισθητοποίησή τους στὴν ποιμαντικὴ διάσταση τῶν ὑπηρεσιῶν τους καὶ κατὰ προέκταση ἡ «ἐκκλησιαστικοποίηση» τῆς διακονίας τους.

* * *

Εὐλπιστώντας ὅτι δὲν ἔχω ἐξαντλήσει τὰ ὅρια τῆς ὑπομονῆς σας ἐπιτρέψτε μου νὰ ἀναφερθῶ ἐπιγραμματικὰ καὶ πολὺ συνοπτικὰ σὲ μία τελευταία ἐνότητα, στὴν ὁποία δίνω τὸν τίτλο Κοινωνικο-προνοιακὴ Διακονία.

Δ'

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ - ΠΡΟΝΟΙΑΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Ὅπως εἶπα καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς ὁμιλίας μου, ἔχουμε χρέος νὰ διατηροῦμε πάντοτε τὴν ἰσορροπία μεταξὺ τοῦ ἀγιαστικοῦ καὶ τοῦ φιλανθρωπικοῦ μας ἔργου.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κατηγορηματικοὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖο καὶ ἡ Παράδοση καὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ μας Ἱστορία κραυγάζουν περὶ τῆς διατηρήσεως αὐτῆς τῆς ἰσορροπίας. Εἰς ἐπίρρωσιν αὐτοῦ πού λέω, παραθέτω ἐπιλεκτικὰ τὰ σχόλια τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου στὸ λεγόμενο Εὐαγγέλιο τῆς Κρίσεως (Ματθ. 25, 45):

«Ἀσθενὴς ἦμην, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με. Εἶτα οἱ καλῶς ἐν καιρῷ διακονήσαντες, εἰς τὴν οἰκείαν ἀσθένειαν ἀφορῶντες, καὶ εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ δανεισαμένου, λέγουσι· Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; εἰς ὃν οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν ἀφθονίᾳ; Ὡς τῆς πολλῆς ἀγαθότητος κρύπτει τὴν ἀξίαν διὰ φιλανθρωπίας· ... καίτοι ἐδύνατο εἰπεῖν· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι, ὅτι ἐσωφρονήσατε, ὅτι ἐπαρθενεύσατε, ὅτι ἀγγελικὴν πολιτείαν ἀνελάβετε· ἀλλὰ σιωπᾶ ταῦτα, οὐχ ὅτι ἀνάξια μνήμης, ἀλλ' ὡς δευτέρα φιλανθρωπίας. Ἄλλ' ὥσπερ τούτοις τοῖς ἐκ δεξιῶν διὰ τὴν φιλανθρωπίαν ἔδειξε δεδωρημένην τὴν βασιλείαν· οὕτω καὶ τοῖς ἐξ ἀριστερῶν διὰ τὴν ἀκαρπίαν ἠπειλήσθη τὴν τιμωρίαν... Οὐκ εἶπεν ὅτι ἐπορνεύσατε, ὅτι ἐμοιχεύσατε, ὅτι ἐκλέψατε, ὅτι ἐψευδομαρτυρήσατε, ὅτι ἐπιωρκήσατε· κακὰ μὲν ὁμολογουμένως καὶ ταῦτα, ἀλλὰ τῆς ἀπανθρωπίας κατώτερα καὶ τῆς ἀνελεημοσύνης. Διὰ τί δέ, ὦ Κύριε, οὐκ ἄλλων ὁδῶν φέρεις μνήμην; Οὐ κρίνω, φησί, τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ τὴν ἀπανθρωπίαν· οὐ κρίνω τοὺς ἁμαρτήσαντας, ἀλλὰ τοὺς μὴ μετανοήσαντας· ὑπὲρ ἀπανθρωπίας ὑμᾶς καταδικάζω, ὅτι ἔχοντες τοσοῦτον καὶ τηλικούτον φάρμακον σωτηρίας, τὴν ἐλεημοσύνην, ἐν ἧ' ἐξηλείφετο πάντα τὰ ἁμαρτήματα, παρήκατε τοσαύτην εὐεργεσίαν. Ὀνειδίζω τοίνυν τὴν ἀπανθρωπίαν ὡς ῥίζαν κακίας καὶ πάσης ἀσεβείας· ἐπαινῶ τὴν φιλανθρωπίαν ὡς ῥίζαν πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀπειλῶ τοῖς μὲν πῦρ αἰώνιον, τοῖς δὲ βασιλείαν οὐρανῶν ἐπαγγέλλομαι». (Ἰωάννου τοῦ Χρυ-

σοστόμου, *Όμιλία 1-9, Περί Μετανοίας*, PG, 49, 334-335).

Έν ὀλίγοις, μᾶς προειδοποιεῖ καὶ μᾶς θέτει πρὸ τῶν εὐθυνῶν μας, λέγοντας ὅτι ὅσο καὶ ἂν προσπαθοῦμε νὰ ἔχουμε πνευματικὴ ζωὴ, ἀκόμα καὶ ἔαν μετανοήσουμε γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας, ἔαν εἴμαστε ἀπάνθρωποι, ἀδιαφορώντας γιὰ τὶς δοκιμασίες, καὶ τὶς ἀνάγκες τῶν συνανθρώπων μας δὲν μποροῦμε νὰ λεγόμεστε χριστιανοὶ καὶ νὰ ἐλπίζουμε στὴ σωτηρία μας.

Εἶναι λοιπὸν ξένο πρὸς τὸ ἦθος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας παραδόσεως νὰ ἀδιαφορήσουμε γιὰ τὶς πρακτικὲς δυσκολίες καὶ τὶς ὀδύνες τῶν ἀδελφῶν μας.

Ἡ κλεψύδρα δὲν ἐπιτρέπει νὰ ὑπεισέλθουμε σὲ λεπτομέρειες. Ὅμως ὀφείλω νὰ σᾶς καταστήσω κοινωνοὺς καὶ αὐτῶν τῶν ὀραματισμῶν μου καὶ νὰ σᾶς προσκαλέσω καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ἀγκαλλιᾶσθε μὲ ἔμπρακτες ἀποδείξεις χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ αὐτὸν τὸν τομέα δραστηριοτήτων ποὺ ἐνδεικτικὰ ὀνομάσαμε Κοινωνικο-προνοιακὴ διακονία.

Πρὸς οἰκονομία τοῦ χρόνου θὰ ἀπαριθμήσω ἀπλῶς τὶς δραστηριότητες ποὺ σχεδιάζουμε νὰ δημιουργήσουμε ἐξ ἀρχῆς ἢ νὰ ἐπαυξήσουμε καὶ νὰ βελτιώσουμε τὶς ὑπάρχουσες δομές, ὅπου αὐτὸ εἶναι ἀναγκαῖο.

Αὐτὲς οἱ δραστηριότητες θὰ μποροῦσαν ἐπιγραμματικὰ νὰ ταξινομηθοῦν ὡς ἑξῆς:

1. Δημιουργία Κέντρου Φροντίδας ἡλικιωμένων καὶ κατάκοιτων ἀσθενῶν.

2. Στέγες Ἠλικιωμένων.

3. Κέντρο γιὰ τὴ φροντίδα τοῦ αὐτιστικοῦ παιδιοῦ.

4. Κέντρο γιὰ τὴ φροντίδα τοῦ παιδιοῦ μὲ νοητικὴ στέρωση.

5. Κέντρο γιὰ παραπληγικὰ ἄτομα.

6. Κέντρο γιὰ τὸ ἐμπερίστατο παιδί.

7. Δραστηριότητες γιὰ τὴ Νεολαία:

α. Κέντρα Νεότητος,

β. Νεανικὲς Κατασκηνώσεις,

γ. Δημιουργία χώρων γιὰ ἀθλοπαιδιὲς καὶ ποιοτικὴ ψυχαγωγία τῶν νέων,

δ. Χῶροι γιὰ καλλιέργεια δημιουργικῶν ἐργασιῶν.

8. Συμβολὴ στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος τῶν ναρκωτικῶν μὲ ἔμφαση στὸν τομέα τῆς ἐπανένταξης καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀποκατάστασης.

9. «Τράπεζες Ἀγάπης», ὅπου θὰ προσφέρεται φαγητὸ σὲ χειμαζομένους ἀδελφοὺς μας. Στόχος καὶ σύνθημά μας εἶναι: «Κανένας Νηστικὸς στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν».

10. Κέντρο Στήριξης τῆς Οἰκογένειας,

11. Κέντρα Ψυχικῆς Ὑγείας,

12. Πολυδύναμο Κέντρο Συμπαράστασεως στὸν Ἄνεργο, τὸν Μετανάστη, τὸν Πρόσφυγα, τὸν Ἀναξιοπαθοῦντα, κ.λπ.

Πρὶν ὀλοκληρώσω τὴν ὀμιλία μου θέλω νὰ κάνω μνεία καὶ μιᾶς ἄλλης περιοχῆς, ὅπου πιθανὸν δὲν εἶναι ἄμεσα ὄρατὴ ἢ διάσταση τῆς Ποιμαντικῆς μας εὐθύνης, ἀλλὰ ὅπου προσωπικὰ πιστεύω ὅτι ἔχει νόημα καὶ σημασία νὰ προβληματιστοῦμε γιὰ τὶς εὐθύνες ποὺ μᾶς ἀναλογοῦν καὶ γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ ὑπάρξουν, ἀπὸ πλευρᾶς Ἐκκλησίας, ὀργανωμένες δραστηριότητες. Πρόκειται γιὰ τὴν περιοχὴ τῆς παιδείας, τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

* * *

Ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων μου στὴν Ἀθήνα εἶπα δημοσίως, ὅτι ὡς Ἐκκλησία ἔχουμε χρέος νὰ ἀνακαλύψουμε καὶ πάλι τοὺς χυμοὺς ποὺ ἔθρεψαν τὶς ψυχὲς τῶν προγόνων μας καὶ γέννησαν τὸν πολιτισμὸ ποὺ κληρονομήσαμε. Στὴν ἐποχὴ τῆς παγκοσμιοποίησης, τῆς κρίσης τῶν ἰδεολογιῶν, τῆς ψευδώνυμης διανόησης, τοῦ εὐτελισμοῦ τῆς καλλιτεχνικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς δημιουργίας καὶ τὴν ὑποταγὴ τους στὸν ἀδηφάγο καταναλωτισμὸ, ἔχουμε ἀναπόδραστο καθῆκον νὰ συμβάλλουμε ὡς Ἐκκλησία στὴν παραγωγή παιδείας καὶ πολιτισμοῦ. Στὸ πρόγραμμά μας εἶναι νὰ ἀναλάβουμε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση καὶ ἤδη ἔχουμε ξεκινήσει κάποιες διεργασίες. Γιὰ ὅλα αὐτὰ θὰ ἐνημερωθῆτε πρῶτα ἐσεῖς καὶ μαζί σας ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ πολὺ σύντομα, ἀφοῦ ἄλλωστε θὰ κληθῆτε, ὅσοι μπορεῖτε καὶ θέλετε νὰ συμμετάσχετε καὶ σὲ αὐτὲς τὶς προσπάθειες.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ δὲν θέλω νὰ σᾶς κουράσω περισσότερο. Θὰ σταματήσω ἐδῶ ἐπιλέγοντας ἀντὶ ἄλλου ἐπιλόγου νὰ ὑπενθυμίσω σὲ ὅλους τὶς παραινήσεις τοῦ ἴδιου του Κυρίου μας:

«Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐπίνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἦλθατε πρὸς με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ

διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; πότε δὲ σὲ εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; Πότε δὲ σὲ εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἦλθομεν πρὸς σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε». (Ματθ. 25, 34-40).

Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογεῖ ὄλους.

**Χαιρετισμός
εἰς τὴν Σύναξιν
τῶν Κληρικῶν
τῆς Ἱερᾶς
Ἀρχιεπισκοπῆς
Ἀθηνῶν**

Κεντρικὸν Ἀμφιθέατρον
Θεολογικῆς Σχολῆς,
24.11.2008

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι,
Θεοφιλέστατοι,
Σεβαστὸν πρεσβυτέριον,
Κυρία Κοσμήτορ, Ἀγαπητοὶ συνάδελφοι,

Μετ' ἰδιαίτερας χαρᾶς καὶ εὐκρινουῶς συγκινήσεως τὸ Τμήμα Θεολογίας, τοῦ ὁποίου ἔχω τὴν ἐξαιρετικὴν τιμὴν νὰ εἶμαι πρόεδρος, εὐρύτερον δὲ ἡ Θεολογικὴ Σχολή, Σᾶς ὑποδέχονται, σεβαστοὶ τοῦ Θεοῦ λειτουργοί, προκειμένου νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ πρώτη μεγάλη Σύναξις τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Τὸ γεγονός τοῦτο ἀποτελεῖ ὄρατὸν σημεῖον ἐπικοινωνίας θεολογικῆς ἐπιστήμης καὶ διοικήσεως - ποιμενούσης Ἐκκλησίας. Ἡ σχέση Θεολογίας καὶ Ἐκκλησίας, εἶναι, ὡς γνωστόν, στενωπάτη. Τὸ νόημα τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας κατανοεῖται ἐν συσχετισμῶ καὶ συναρτήσῃ πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ὅχι μόνον τὸ νόημα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ ὑπαρξίς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας προσδιορίζεται ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἀντλεῖ τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς. Ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ ταύτης φυλάσσονται αἱ ἀποκεκαλυμμένοι ὑπὸ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἀλήθειαι, τὰς ὁποίας ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία παραλαμβάνουσα, προσφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν θεογνωσίαν, τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίαν καὶ μετοχήν, δηλαδὴ εἰς τὴν σωτηρίαν. Ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία μαρτυρεῖ τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος καὶ τῆς σωτηρίας, τὸ ὁποῖον συνιστᾷ τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία, συμβάλλουσα εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἔχουσα ὡς περιεχόμενον τῆς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ἀποβαίνει ἡ ἀγγελιαφόρος τοῦ θείου λυτρωτικοῦ καὶ σωτηριώδους μηνύματος τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν λυτρωτικὴν αὐτὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία χορηγεῖ, ἰδίᾳ διὰ τῶν θείων Μυστηρίων, τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν χάριν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, δεσπόζουσας θέσιν κατέχει καὶ ὁ ἱερός κληρὸς –διάκονοι, πρεσβύτεροι, ἐπίσκοποι. Τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης, ὡς γνωστόν, εἶναι μέγιστον, θαυμαστόν, ὑψηλόν, φοβερόν, φρικτόν, ἄκρως ὑπεύθυνον. Τοῦτο ἐπισημαίνει καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος, εἰς τὸ περὶ ἱερωσύνης ἔργον του: «Ἡ... ἱερωσύνη τελεῖται μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, τάξιν δὲ ἐπουρανίων ἔχει ταγμάτων· καὶ μάλα γε εἰκότως. Οὐ γὰρ ἄνθρωπος, οὐκ ἄγγελος, οὐκ ἀρχάγγελος, οὐκ ἄλλη τις κτιστὴ δύναμις, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Παράκλητος ταύτην διετάξατο τὴν ἀκολουθίαν, καὶ ἔτι μένοντας ἐν σαρκὶ τὴν τῶν ἀγγέλων ἔπεισε φαντάζεσθαι διακονίαν. Διὸ χρὴ τὸν ἱερωμένον, ὥσπερ ἐν αὐτοῖς ἐστῶτα τοῖς οὐρανοῖς μεταξὺ τῶν δυνάμεων ἐκείνων, οὕτως εἶναι καθαρὸν» (Λόγ. Γ', 4, PG 48, 642).

Σεβαστοὶ τοῦ Θεοῦ λειτουργοί,

Ὅλοθύμως εὐχομαι ὅπως ὁ χορηγὸς παντὸς ἀγαθοῦ Τριαδικὸς Θεὸς Σᾶς χαρίζῃ ὑγιείαν κατ' ἄμφω, ἐνίσχυσιν καὶ φωτισμόν, διὰ νὰ ἐπιτελήτε θεοφιλῶς καὶ θεοπρεπῶς, μετ' ὑπευθυνότητος, ἀγάπης, ταπεινοφροσύνης, ζή-

ὑπὸ

Νικολάου Γ. Ξεξάκη,
Καθηγητοῦ καὶ Προέδρου
τοῦ Τμήματος Θεολογίας
τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

λου κατ' ἐπίγνωσιν, ἐνθέου ζήλου καὶ συνέσεως τὴν ἱερὰν ἀποστολὴν Σας, πρὸς δόξαν Αὐτοῦ, ἐνδυνάμωσιν καὶ ἀναμόρφωσιν τοῦ παραπαίοντος καὶ δεινῶς δοκιμαζομένου ἀνθρώπου καὶ καθοδήγησιν αὐτοῦ πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» καὶ κατ' ἀκολουθίαν πρὸς τὴν σωτηρίαν.

Εὐελπιστῶν ὅτι ἡ παροῦσα ἱερατικὴ σύναξις θὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἔναρξιν στενωτέρας μελλοντικῆς συνεργασίας μεταξὺ Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ διοικούσης Ἐκκλησίας, εὐχομαι ἐπιτυχίαν εἰς τὰς ἐργασίας της καὶ ἀγλαοὺς τοὺς καρπούς της.

Εὐχαριστῶ.

**ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**

Εισαγωγικό Σημείωμα

Συμφώνως πρὸς τὴν Ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς 19/11/2008 καὶ κατόπιν τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 3988/24-11-2008 ἐγγράφου τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ περιοδικὸ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ἀρχίζει τὴ δημοσίευση τῶν εἰσηγήσεων τῆς Ἡμερίδος Στελεχῶν Ποιμαντικοῦ Ἔργου τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, μὲ θέμα: «Τὰ σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα στὴν ποιμαντικὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Διαπιστώσεις καὶ Ἐπισημάνσεις». Ἡ Ἡμερίδα διοργανώθηκε τὴν 12ῃ Ἰουνίου 2008 στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τῆς Ἱεραῆς Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Παλαιᾶς Πεντέλης. Ἡ δημοσίευση τῶν εἰσηγήσεων θὰ συνεχισθεῖ στὰ ἐπόμενα τεύχη.

α) Πορίσματα – Προτάσεις

Πορίσματα

Ἡ γενικότερη παρατήρηση στὴν ἐποχὴ μας εἶναι ὅτι τὰ ἠλεκτρονικὰ μέσα δημιουργοῦν ἐρωτηματικὰ καὶ ἀμφισημίες στὴν ἐλληνικὴ κοινωνία καὶ στὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι τελικὰ εὐλογία ἢ ἓνα ἀκόμη πρόβλημα στὰ τόσα συσσωρευμένα προβλήματα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου; Αὐτὸ ἐπιχειρήθηκε νὰ ἀπαντηθεῖ στὴν ἡμερίδα αὐτὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ χρήση τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστῆ καὶ τοῦ Διαδικτύου ἀπὸ τὸ σύγχρονο ποιμένα ἐκτείνεται σὲ ἓνα εὐρὺ φάσμα θεμάτων ἀπὸ τὴν ποιμαντικὴ καὶ τὴν κατήχηση μέχρι τὴν ἄσκηση φιλανθρωπίας καὶ τὴ διοικητικὴ ὀργάνωση. Κυρίως ὅμως τὸ ἐνδιαφέρον τῶν εἰσηγητῶν τόσο στὴν ἀνάπτυξη τῶν θεμάτων ὅσο καὶ στὴν πορισματικὴ διαδικασία ἐπικεντρώθηκε στὴν ἀνάπτυξη ἐργαλείων ποιμαντικῆς στήριξης μὲ τὴ συγκέντρωση καὶ τὴ διαχείριση πληροφοριῶν τῆς ἐνορίας, ὅσο καὶ στὴ χρησιμοποίησή τῶν ἠλεκτρονικῶν μέσων ὡς ἐργαλείων ἐπικοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ.

Στὴν ἄσκηση τῆς φιλανθρωπίας εἶναι πλέον ἐπιβεβλημένη ἡ ἀνάπτυξη ἐργαλείων γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς διανομῆς τῶν πόρων, τὴ λειτουργία τῶν συσσιτίων ἀγάπης μὲ πληρὴς ἀρχεῖο συνεργατῶν καὶ προσωπικὸ δελτίο σιτιζομένου, καὶ τὴ δημιουργία καταλόγου ἀπόρων καὶ ἀσθενούντων ἀδελφῶν.

Ἡ ἀστικοποίηση καὶ ἡ γιγάντωση τῶν ἐνοριῶν, κυρίως ὅταν αὐτὲς βρῖσκονται σὲ μεγαλουπόλεις, ἔχει δημιουργήσει ἀνυπέροβλητα προβλήματα στὴ σχέση ποιμένα μὲ τὸν ἐνορίτη. Ἡ χρήση τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καὶ ἡ δυνατότητα διαχείρισης μεγάλης ποσότητας πληροφοριῶν δίνει πολλὰ λύσεις στὰ προβλήματα ποὺ δημιουργοῦνται ἀπὸ τὸ πολυπληθὲς ποίμνιο. Οἱ δυνατότητες ὅμως αὐτὲς ποὺ δίνουν τὰ σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα, ποτὲ δὲ θὰ πρέπει νὰ καταστρέφουν τὴν προσωπικὴ σχέση τοῦ ἱερέα μὲ τοὺς ἐνορίτες τους. Μέσα, ὅπως οἱ ἴσοσελίδες κοινωνικῆς δικτύωσης, ποὺ ἀποτελοῦν εἰκονικὲς κοινότητες ὅπου οἱ χρῆστες τοῦ Διαδικτύου ἔχουν τὴ

**«ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ
ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ
ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ:
ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ»**

α) Πορίσματα – Προτάσεις

δυνατότητα να δημιουργήσουν τα εικονικά τους προφίλ και να αναπτύξουν ένα δίκτυο επαφών και με τις όποιες μπορούν να επικοινωνούν μέσω της ιστοσελίδας, μπορούν να προσεγγίσουν τους νέους σε γνώριμο γι' αυτούς περιβάλλον.

Το λογισμικό και το διαδικτυακό παιχνίδι είναι ένα από τα αντικείμενα που ελκύουν τη νεότητα και έπομένως μία σύγχρονη ποιμαντική προσέγγιση θα πρέπει με μέτρο και σύνεση να χρησιμοποιήσει το μέσο αυτό και να απευθύνει τα μηνύματά της στη νεολαία. Έδω όμως θα πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες δικλεις ασφαλείας για την αποφυγή της εξάρτησης από το Διαδίκτυο και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια εικονικής πραγματικότητας.

Για τις εκδηλώσεις, τις αγρυπνίες, τα προγράμματα και τις δραστηριότητες του Ίερού Ναού και του Πνευματικού Κέντρου εκτός από τη χρήση των παραδοσιακών μέσων επικοινωνίας, όπως οι ανακοινώσεις και οι αφίσες οι οποίες μπορούν να έχουν επαγγελματική μορφή, δίνεται και η δυνατότητα ηλεκτρονικής επικοινωνίας με τη δημιουργία ηλεκτρονικών εφημερίδων και ομάδων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Προτάσεις

Προτείνεται να δημιουργηθεί *Υποεπιτροπή Πληροφορικής Υποστήριξης Ποιμαντικών Θεμάτων*, παρά τη Συνοδική Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου, καθώς τούτο προβλέπεται ως δυνατότητα από τη νομοθεσία που διέπει τις Συνοδικές Επιτροπές, με επιλεγμένους κληρικούς και επιστήμονες πληροφορικής, υπό την ευθύνη του Προέδρου ή του αναπληρωτή Προέδρου της Επιτροπής και του Γραμματέως αυτής για την καταγραφή, ανάλυση και ύλοποίηση μεθόδων της πληροφορικής, καθώς και για το σχεδιασμό και την παραμετροποίηση των απαιτήσεων καταγραφής της πληροφορίας. Τούτο θα έχει ως φυσική συνέπεια την υποστήριξη των ποιμαντικών αναγκών των φορέων της Εκκλησίας. Με βάση τα πορίσματα αυτής της υποεπιτροπής μπορεί να δημιουργηθούν πιλοτικές εφαρμογές βάσεων δεδομένων που θα αναπτυχθούν σε μεγάλες ένορίες ή Μητροπόλεις με σκοπό την καταγραφή της αποδοχής των εργαλείων αυτών από τους κληρικούς και το λαό.

Η Εκκλησία και η σύγχρονη ένορία χρειάζονται τη μεγαλύτερη δυνατή *συγκέντρωση στοιχείων, πληροφοριών, δεδομένων κυρίως ποιμαντικής φύσεως*, με τη μεγαλύτερη δυνατή μέριμνα, σεβασμό και αγάπη για τον ποιμαινόμενο. Με τη μέριμνα της υποεπιτροπής είναι αναγκαίο να αναπτυχθούν προτυποποιημένες εφαρμογές διοίκησης και οργάνωσης των Μητροπόλεων και των ένοριων, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι σε μία εξαιρετική περίπτωση είναι αναγκαία ή οργανωτική επάρκεια αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτου ανάγκης. Αναγκαία στη σημερινή εποχή του Διαδικτύου και της επικοινωνίας είναι η δυνατότητα διασύνδεσης των ένοριων μιας Μητρόπολης ή Μητροπόλεων μεταξύ τους για την ανταλλαγή εμπειριών και δεδομένων, σχετικά με την εμπειρία και τη λειτουργία των εργαλείων πληροφορικής. Στην κατεύθυνση αυτή σημαντική άρωγή μπορεί να δώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση με το πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Στον τομέα της *κατηχητικής διακονίας* προτείνεται να δημιουργηθούν, παράλληλα με τα πολύ ενδιαφέροντα βιβλία και έγχειρίδια, αντίστοιχα εκπαιδευτικά CD-ROM, τα οποία θα διατίθενται δωρεάν και θα προβάλλονται στο διαδίκτυο. Αυτό θα πραγματοποιηθεί με συστηματικό τρόπο με τη σύσταση και την απρόσκοπτη λειτουργία μιας *ομάδας παραγωγής κατηχητικού υλικού* σε όλες τις ψηφιακές μορφές, με αμειβόμενο προσωπικό.

Η διοργάνωση *ειδικών μαθημάτων - σεμιναρίων* για να εκφραστούν τα παιδιά, οι νέοι και οι γονείς τους με τα απαραίτητα ήθικα και επικοινωνιακά όπλα προκειμένου να αντιμετωπίσουν τους πολλούς κινδύνους που κρύβονται στους ηλεκτρονικούς χώρους, κρίνεται απαραίτητη. Σε συνεργασία με την «ΟΜΑΔΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ» (www.dart.gov.gr) του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, οι νέοι, οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και οι ιερείς θα γνωρίσουν χρήσιμα εργαλεία για την ασφαλή πλοήγηση στο Διαδίκτυο, θα λάβουν πρακτικές συμβουλές ασφάλειας σ' αυτό, θα γίνουν αναφορές στα συνηθέστερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Τέλος, η οργάνωση από την Εκκλησία της Ελλάδος σε συνεργασία με τις Θεολογικές Σχολές και τις

Ἐκκλησιαστικὲς Ἀκαδημίες προγραμμάτων διὰ βίου ἢ καὶ ἐξ ἀποστάσεως ἐκπαίδευσης μὲ ἔμφαση σὲ θέσεις τῆς Ὁρθόδοξης Παράδοσης καὶ σὲ Θεολογικὰ θέματα, ἀλλὰ καὶ πρακτικῶν μαθημάτων πὺ ἀφο-

ροῦν τὶς Ἐκκλησιαστικὲς τέχνες, ὅπως ἀγιογραφία καὶ ψαλτική, κρίνεται πολὺ σημαντικὴ σὸ σύγχρονο περιβάλλον ἐκπαιδευτικῶν εὐκαιριῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσι.

**β) Προσφώνηση ὑπὸ
τοῦ Γραμματέως
τῆς Συνοδικῆς
Ἐπιτροπῆς
Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ
Καλογεροπούλου**

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα
Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Κωνσταντίνε,
ἐκ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς,
Ἀδελφοὶ συμπρεσβύτεροι,
Ἐλλογιμώτατοι κ.κ. Καθηγηταί,
Κυρίες καὶ Κύριοι Σύεδροι, Ἐκπρόσωποι
τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων,

Ἡ ἀνατολὴ τοῦ 21ου αἰῶνα ἔφερε σὲ ὅλους μας πάρα πολλές προκλήσεις. Μία μεγάλη πρόκληση εἶναι τὸ νὰ ζοῦμε σ' ἓναν κόσμον, ὅπου τὰ σύνορα ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς σταδιακὰ ἐξαλείφονται καὶ οἱ πολιτισμοὶ καὶ τὰ διάφορα γεγονότα ἀγκαλιάζουν, ὅπου γῆς ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Καὶ τοῦτο χάρις τὰ σύγχρονα τεχνολογικὰ μέσα. Εἶναι σημαντικό ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ εἴμαστε κατάλληλα προετοιμασμένοι, ὥστε ἀξιοποιώντας τὰ θετικὰ στοιχεῖα καὶ κάθε ἀγαθὸ καὶ ὠφέλιμο τῶν πολιτιστικῶν, πολιτισμικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν δραστηριοτήτων καὶ ἐπιτευγμάτων νὰ μποροῦμε νὰ ζοῦμε καὶ νὰ συμβιώνουμε ἁρμονικὰ καὶ εὐτυχισμένα.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνταποκρινομένη στὴν ἐναγώνια ποιμαντικὴ φροντίδα καὶ σκέψη τῶν Ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴν ἀνάγκη νὰ βηματίζουν προλαμβάνοντας τὰ γεγονότα καὶ τὶς σύγχρονες τεχνολογικὲς ἐξελίξεις, πὺ θέλοντας καὶ μὴ ἐπηρεάζουν ἀποφασιστικὰ καὶ οὐσιαστικὰ τὸν κοινωνικὸ περίγυρο καὶ τὴ ζωὴ τῶν πιστῶν, μελετᾶ, ἐκτιμᾶ, ἀποφασίζει καὶ παρεμβαίνει δραστικὰ καὶ οὐσιαστικὰ μὲ πολλοὺς καὶ ποικίλους τρόπους, ὥστε ὅλοι μας νὰ στοιχιζόμεθα στὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καὶ στὴν ἀναστάσιμή Του ἐντολὴ καὶ προτροπὴ «*πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη*».

* * *

Ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου στὰ πλαίσια τῶν ἀρμοδιοτήτων της, πὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ νομικὰ πλαίσια πὺ ὀριοθετοῦν τὶς συμβουλευτικὲς πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο ἀρμοδιότητές της, ὀργανώνει σὲ ἐκτέλεση Συνοδικῶν Ἀποφάσεων, ποιμαντικὲς ἐκδόσεις, Συνέδρια, Ἡμερίδες καὶ Διημερίδες, μὲ σκοπὸ τὴν ἐπικοινωνία τῶν ἐπιτελικῶν ὀργάνων κάθε Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ τὸν κοινὸ προβληματισμὸ καὶ τὴν ἀνταλλαγὴ ἀπόψεως πάνω στὰ διάφορα θέματα πὺ ὑπάρχουν καὶ ἀνακύπτουν κάθε φορὰ.

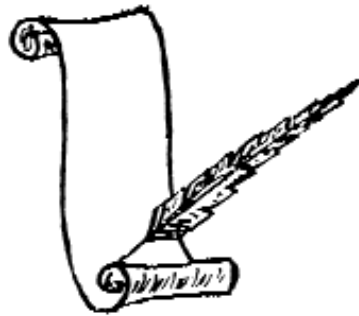
Καρπὸς ὄλων αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων καὶ ἐπιδιώξεων εἶναι καὶ ἡ σημερινὴ Ἡμερὶς, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερωνύμου, μὲ τὸ πολὺ ἐνδιαφέρον, πιστεύω, θέμα γιὰ ὅλους μας «*Τὰ σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα στὴν ὑπηρεσία τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας: Διαπιστώσεις καὶ Προοπτικὲς*».

Δέν θά πρέπει νά μακρογορήσω στόν προλογικό μου αὐτό σχεδιασμό, ἀλλά θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά εὐχαριστήσω καταρχάς ὅλους σας πού θυσιάσατε πολύτιμο προσωπικό σας χρόνο γιά νά ἔλθετε μέχρι τὸ κλεινὸ ἄστυ καὶ νά ἔχουμε αὐτὸν τὸν συμπνευματισμό, ἰδιαίτερος ὅμως τοὺς ἐκλεκτοὺς Αἰδεσιμολογιστάτους καὶ Ἐλλογιμωτάτους κ.κ. Εἰσηγητές, οἱ ὁποῖοι θυσίασαν καὶ χρόνο καὶ κόπο πολὺ γιά νά μᾶς μετα-

λαμπαδεύσουν τὸν ποιμαντικό τους προβληματισμό, τὴν ἐν Χριστῷ ἀγαπῶσα πρὸς ὅλους μας καρδίαν τους καὶ τὴν ἐπιστημονική τους σοφία καὶ γνώση.

* * *

Σᾶς εὐχαριστῶ ὅλους καὶ ἐπιτρέψτε μου πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξη τῆς πρώτης Συνεδρίας νά καλέσω στὸ βῆμα τοὺς πιὸ κάτω φιλοξενουμένους καὶ ἀξιότιμους Συνέδρους, γιά νά χαιρετίσουν τὴν ὁμήγουρη.

**γ) Εισαγωγικές
Σκέψεις:
«Χρονικό της
χρήσης
συγχρόνων
ηλεκτρονικών
μέσων στο
ποιμαντικό έργο
της Έκκλησίας»**

Η σχέση ανθρώπου και τεχνολογίας αποτελεί πρόβλημα που συνήθως προσδιορίζεται από τις ανθρώπινες πρωτοβουλίες. Όταν ο άνθρωπος με τη δύναμη της τεχνολογίας κυβερνά ή αφανίζει, δημιουργεί ή καταστρέφει, τότε όλα εξαρτώνται από την ποιότητα και από τους σκοπούς που προσδιορίζουν τις δυνάμεις του. Έτσι σε τελευταία ανάλυση, το ουσιαστικό πρόβλημα της τεχνολογίας είναι πρόβλημα ήθικό, πνευματικό, κυρίως μεταφυσικό.

Στην ιστορική της πορεία η Όρθόδοξη Έκκλησία κράτησε με συνέπεια την υπεύθυνη στάση, όταν χρειάστηκε να απαντήσει στις προκλήσεις τεχνολογικών εξελίξεων. Παρά τις αντιδράσεις κάποιων φανατικών, δέχθηκε και το ηλεκτρικό ρεύμα για το φωτισμό των ναών, και το τηλέφωνο για τη ζωντανή κάλυψη των επικοινωνιακών αποστάσεων. Τελευταία υιοθέτησε το φάξ, αλλά και τις ήχητικές εφαρμογές (stereo, HI-FI, dolby), την εκμετάλλευση των έρτζιανών και των FM, και φυσικά, σε επίπεδα μηχανοργάνωσης των νέων αναγκών της, δέν αρνήθηκε τη χρήση του ηλεκτρονικού ύπολογιστή, τα Δίκτυα LAN και τις Βάσεις Δεδομένων. Κυκλοφόρησε κασέτες ήχου και εικόνας. Άξιοποίησε τις μεγάλες χωρητικότητες των CDs και των DVDs, για να παρουσιάσει το λειτουργικό της πλούτο, τη μοναστική της ζωή, τους θησαυρούς και τα μουσεία της, τις δραστηριότητες των νέων της, τα κέντρα φιλανθρωπίας και ποιμαντικής μέριμνας.

Καί, όταν άρχισε η δυναμική χρήση και διάδοση του Διαδικτύου, στράφηκε, προβληματιζόμενη σοβαρά, στην επικοινωνιακή χρήση και αξιοποίησή του. Δέν είναι δέ ούτε παράτολμο ούτε επικίνδυνο να υιοθετήσει και μάλιστα σύντομα η Έκκλησία τη χρήση του υγιούς blogging, για να ακούσει τον υγιή προβληματισμό των παιδιών της¹.

Έδω είναι ανάγκη να σημειώσουμε ότι το Διαδίκτυο², ως μέσο επικοινωνίας και μετάδοσης πληροφοριών (κείμενο, ήχος, σταθερή ή κινούμενη εικόνα και δεδομένα), πολύ ένωρίς απασχόλησε τις δυτικές χριστιανικές όμολο-

1. Το blogging (από τη λέξη blog=«ιστολόγιο», προέρχεται από σύντμηση της λέξης weblog. Είναι ένα ήμερολόγιο που στήνεται στο διαδίκτυο, σε ξεχωριστή σελίδα, με δημόσια κείμενα, εικόνες ή ήχητικά που δημοσιοποιούνται με χρονολογική σειρά. Μπορεί να περιέχει σχόλια γενικά για γεγονότα, αλλά και προσωπικές απόψεις και κρίσεις αυτών που γράφουν και μπορούν να παραμένουν ανώνυμοι ή επώνυμοι. Ο δημιουργός του blog θεωρείται και διαχειριστής των κειμένων που στέλνουν οι bloggers, ελέγχει τα κείμενα και αποφασίζει, έφόσον είναι αναγνώσιμα, να τα βγάλει στον άέρα. Όχι σπάνια τα κείμενα του blog παραπέμπουν και σε άλλες σελίδες blogs συνδεδεμένα μεταξύ του συγκροτούν την blogosphere. Βλ. Γαλδαλά Α., «Τα μυστικά της μπλογκόσφαιρας», *ΤΟ ΒΗΜΑ, ΒΗΜΑ / Science / ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ*, Κυριακή 2 Μαρτίου 2008, σ. 51 // 5, όπου και λεπτομερείς αναφορές στη χρήση και παράχρησή του.

2. Την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου ή Κυβέρνηση των ΗΠΑ ήθελε να αναπτύξει ένα δίκτυο επικοινωνιών που θα έμνε άτρωτο σε περίπτωση πυρηνικού πολέμου. Τότε, τέλη της δεκαετίας του '60 ο κυβερνητικός όργανισμός ARPA (Advanced Research Projects Agency) ανέπτυξε ένα νέο είδος δικτύου ύπολογιστών. Το δίκτυο ως ARPAnet συνδεδεσε 4 ύπολογιστές (τρεις στην California και 1 στη Utah) κάνοντας χρήση του πρωτοκόλλου NCP (Network Control Protocol). Στις αρχές του '70 άρχισαν να χρησιμοποιούν την τεχνολογία μεταγωγής πακέτων (packet switching) του ARPAnet και διάφορα Έρευνητικά Κέντρα με σκοπό τη σύνδεση των διαφόρων σταθμών τους. Το 1971 ήσαν συνδεδεμένοι 23 σταθμοί (hosts), ενώ το 1980 έφθασαν τους 200, με παράλληλη δημιουργία των πρώτων διεθνών συνδέσεων. Στα μέσα της δεκαετίας του '80 επιλέχθηκε το πρωτόκολλο TCP/IP σαν προτιμότε-

γίες, αλλά επίσης και τις μεγάλες και οργανωμένες εκπροσωπήσεις των ασιατικών θρησκειών, αρχικά στο δυτικό κόσμο και αργότερα στην Άσία. Σε κάποια διαθρησκειακά συνέδρια, στις αρχές της δεκαετίας του '90 είχε ήδη επισημανθεί ο δυναμικός ρόλος της νέας τεχνολογίας στην προώθηση των θρησκευτικών ιδεών, άλλ' επίσης και ο προβληματισμός των θρησκειών για τη συνύπαρξή τους σε έναν επικοινωνιακό ιστό με όλοτελα απαράδεκτους, για τὰ θρησκευτικά ἦθη, μηχανισμούς προβολῆς και ἐμπορίας τοῦ ἀσέμνου.

Τότε μάλιστα, με δεδομένη την αδυναμία κρατικοῦ ἐλέγχου, λόγω τῆς ἀνυπαρξίας σχετικῶν νόμων, στίς Ἴνωμένες Πολιτεῖες κάτω ἀπὸ τὴν πίεση θρησκευτικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ νομικῶν κύκλων συζητήθηκε ἡ ἰδέα τῆς δημιουργίας ἑνὸς ἄλλου διαδικτύου, ὑψηλῶν πολιτιστικῶν προδιαγραφῶν, τοῦ Internet II. Ἡ ἰδέα ἐκείνη χτίζει ἔκτοτε τίς προϋποθέσεις, φυσικὰ με ἀργούς καὶ προσηκτικούς ρυθμούς, ἐνῶ παράλληλα ἄρχισαν νὰ ἐμφανίζονται καὶ νὰ πολλαπλασιάζονται οἱ θρησκευτικὲς παρουσίες. Σε μιὰ στατιστικὴ σελίδα τῆς Alexa³ τὸ 1994 ἀναφέρονταν 1090 ἱστοσελίδες 120 περίπου θρησκευτικῶν φορέων ἀνά

ρο γιὰ τὴ λειτουργία τοῦ μεγάλου δικτύου ποὺ εἶχε προκύψει ἀπὸ τρία προηγούμενα καὶ ὀνομάστηκε Internet.

Τὸ 1986 τὰ συνδεδεμένα host στὸ Internet ἦσαν 5.000. Τὸ 1989 ὁ κεντρικὸς κορμὸς τοῦ NSFnet ἀναβαθμίστηκε σὲ γραμμὴ T1=1.544Mbps, ἐνῶ τὰ συνδεδεμένα host ἦσαν 100.000. Στὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ '90 τὰ host στὸ δίκτυο εἶχαν φτάσει τίς 700.000, ἐνῶ παράλληλα ἄνοιξαν οἱ πύργες τοῦ Internet γιὰ τὸ εὐρὸν κοινό.

(Περισσότερα βλ. www.eeci.gr/lessons/history.htm. Πρβλ. καὶ www.technowatch.aueb.gr/other-technologies/internet-history.htm).

Ἡ ἑλληνικὴ ἀπόδοση τοῦ Internet, ποὺ ἀποτελεῖ παγκόσμιο ἰστό, στὸν ὁποῖο συνδέονται μικρὰ ἢ μεγαλύτερα δίκτυα Η/Υ. Ὁ κεντρικὸς πυρήνας τοῦ δικτύου σχεδιάστηκε ἀπὸ τὸ Ἀμερικανικὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐπιστημῶν καὶ εἶχε τὸ ὄνομα NFSnet. Ἀπὸ τὸ 1990 τὸ δίκτυο ἄρχισε νὰ παρέχει ὑπηρεσίες, ἀπὸ τίς ὁποῖες οἱ πιὸ σημαντικὲς ἦσαν ἡ ἠλεκτρονικὴ ἀλληλογραφία (e-mail) καὶ τὸ ἠλεκτρονικὸ ἐμπόριο. Ἡ αὐξηση τῆς ἐπικοινωνιακῆς κίνησης στὸ διαδικτυο ὀδήγησε στὴ σκέψη ποὺ σύντομα ὑλοποιήθηκε καὶ συνέδεσε ἀπ' εὐθείας (on-line) τοὺς χρήστες με μορφωτικὰ κέντρα, βιβλιοθήκες, πανεπιστήμια, θρησκευτικὸς φορεῖς, πολιτιστικὰ καὶ ἄλλα ἰδρύματα γιὰ ἐπιστημονικὴ, ἐγκυκλοπαιδικὴ καὶ γενικότερα πνευματικὴ ἐνημέρωση.

3. Πρόκειται γιὰ τὴν πρώτη καὶ σοβαρότερη ἴσως στατιστικὴ ἱστοσελίδα τοῦ Διαδικτύου ποὺ παρέχει ἀκριβεῖς πληροφορίες

τὸν κόσμο. Σήμερα οἱ σχετικὸι ἀριθμοὶ ξεπερνοῦν μερικὲς ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια, καὶ στὴ χώρα μας, ἡ δημιουργία ἱστοσελίδων αὐξάνει με γεωμετρικὴ πρόοδο.

Στὴν δεκαετία τοῦ '90, λοιπόν, ἄνοιξε ἡ συζήτηση γιὰ τὴν ὀρθόδοξη παρουσία στὸ διαδικτυο. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι πέρα ἀπὸ τὴν ἐκτίμηση τῶν νέων τεχνολογιῶν ὡς μέσων γιὰ τὴ διάδοση τοῦ θρησκευτικοῦ λόγου καὶ τὴν ἄσκηση τῆς λεγόμενης «ἠλεκτρονικῆς ποιμαντικῆς», δύο ἐπιπλέον σοβαροὶ λόγοι ὀδήγησαν στὴ θετικὴ ἀπόφαση. Ἦσαν ἡ μέσω τοῦ Διαδικτύου ἀπροκάλυπτη ἄσκηση προσηλυτισμοῦ ἀπὸ ἐσχατολογικὲς ἰουδαιοχριστιανικὲς αἱρέσεις, καὶ ἡ σατανιστικὴ προπαγάνδα ποὺ ἀπευθυνόταν στοὺς νέους, ὑποσχόμενη κυρίως δύναμη, εὐκόλο πλοῦτο καὶ ἀσύλληπτες ἐμπειρίες. Οἱ δύο τελευταῖες προκλήσεις δὲν ἦταν δυνατὸ παρά νὰ ἀντιμετωπιστοῦν με ἀντίστοιχα μέσα, γι' αὐτὸ καὶ ἡ χρήση τοῦ Διαδικτύου ἐμφανίστηκε ὡς ἡ μοναδικὴ δυνατότητα γιὰ τὴν ἀναχαίτιση τῆς ἀπειλῆς. Ἡ ἀπειλὴ ἀναφερόταν στὰ νειάτα.

Ἄς σημειωθεῖ ἐπίσης ὅτι ἡ δεκαετία ποὺ προηγῆθηκε, ἐκείνη τοῦ '80, χαρακτηρίστηκε ὡς ἰδιαίτερα βεβαρημένη ἀπὸ ἀντιθρησκευτικὸ μένος, γεγονός ποὺ μεταφράστηκε σὲ παγκόσμιο «ἔλλειμμα πίστεως». Ἡ δεκαετία ἐκείνη, με τὴν εἰσοδὸ τῆς, ἐπιχείρησε ἀτυχῶς ἀνασύσταση τῶν ἀθεϊστικῶν δυνάμεων γιὰ τὴ σχετικοποίηση τῆς μεταφυσικῆς ἀγωνίας. Στὴν ἔξοδό τῆς ὁμως πραγματοποιήθηκαν συγκλονιστικὲς μεταβολές ποὺ συνέπιπταν με τὸ τέλος τοῦ «ὑπαρκτοῦ Σοσιαλισμοῦ» καὶ μοιραῖα ἐμφάνιζαν ἀκόμη πιὸ δραματικὸ τὸ κενὸ ἀπὸ τὸ «ἔλλειμμα πίστεως». Ἡ ἐπόμενη, ἡ δεκαετία τοῦ '90, λόγω τῶν αἰρετικῶν προσδοκιῶν γιὰ τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου, εὐνόησε ὅλες τίς «περὶ ἐσχάτων» ἀφελεῖς ἐρμηνεῖες τῆς Ἀποκάλυψης καὶ κυρίως τὴ διαρχικὴ σύγκρουση ἀνάμεσα στὸ «καλό» καὶ τὸ «κακό», με τὸ θρίαμβο τοῦ Ἀντιχρίστου.

Ἔτσι κατανοεῖται γιὰτί, στὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '90, 20 περίπου διαδικτυακὲς διευθύνσεις ἐδῶ στὴν

γιὰ τὸν ἀριθμὸ ἐπισκέψεων, τὴν πύλη εἰσοδὸν σὲ συγκεκριμένο site καθὼς ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν κατάταξή του σὲ πίνακες «ἐπισκεψιμότητας». Ἡ Alexa ὀμαδοποιεῖ ἀπὸ πλευρᾶς περιεχομένου τὰ διάφορα sites καὶ παρέχει συγκριτικὲς πληροφορίες γιὰ τὴ θέση προτίμησής τους ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν «ἐπισκεπτῶν».

Ἑλλάδα ἐνδιαφέρθηκαν νά «καλύψουν» τό «ἔλλειμα πίστεως» καί προπαγάνδιζαν ἐλεύθερα ὑπὲρ τῆς «Νέας Ἐποχῆς», ὑπὲρ τοῦ χιλιασμοῦ, ὑπὲρ κάποιων παγανιστικῶν καί συγκρητιστικῶν αἰρέσεων μονιστικοῦ προσανατολισμοῦ καί κυρίως ὑπὲρ τοῦ σατανισμοῦ. Θὰ σημειώσουμε τὴ σκωπτικὴ, μέχρι διακωμώδησης, ἀντιμετώπιση τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος, τὴν παραποίηση ἱστορικῶν γεγονότων καί ἀληθειῶν καί ἐπίσης τὸ διασυρμὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μυστηρίων, τῶν λειτουργιῶν τους, ἀλλὰ καί ἐπώνυμων ἐκκλησιαστικῶν καί πνευματικῶν προσωπικότητων.

Στὸ ἴδιο πνεῦμα ἔξω ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ γεωγραφικὸ χῶρο ἐπιχειρήθηκε πλαστογράφηση ἀρμοδιοτήτων καί ἱστορικῶν ρόλων ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν φορέων καί ἀρχῶν. Στὴν Ἀμερικὴ κάποιοι σχισματικοὶ Ρῶσοι, δῆθεν τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου, μὲ τρεῖς διαφορετικὲς διευθύνσεις, διατείνονταν ὅτι ἐκπροσωποῦν ἐπίσημα τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας. Στὴν Κωνσταντινούπολη καί μὲ διεύθυνση ποῦ ὀνομαζόταν «οἰκουμενικὸ πατριαρχεῖο», δύο τοῦρκοι φιλόλογοι καί ἓνας ἱμάμης παρουσίαζαν τὸ σχισματικὸ ἔργο τῶν διαδόχων τοῦ γνωστοῦ παπα-Ἐφτὺμ ὡς κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Φυσικὰ στὸν ὀρθόδοξο χῶρο ὑπῆρχε μιά «δυσκαμψία» ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς παράδοσης, καί βέβαια καί τὰ ἐπιχειρήματα τῆς «αὐτάρκειας» καί τῆς «πληρότητας» ποῦ χαρακτηρίζουν διαχρονικὰ ὄχι τόσο τὴν Ἐκκλησία, ὅσο κάποιους ποῦ διατείνονται ὅτι θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς ὑπερασπιστὲς τῆς. Παράλληλα ὑπῆρχε καί ὁ ἀντίλογος καί μαζί του τὸ αἶτημα τῆς ἀνανέωσης, ὅταν νέες ἀνάγκες, νέες ἐπικοινωνιακὲς ἀπαιτήσεις, ἀλλὰ καί νέα προβλήματα ἀπαιτοῦσαν ἔξοδο ἀπὸ τὴν αὐτάρκεια καί κενωτικὴ πρόθεση προσέγγισης καί λύσης τους. Βέβαια ἡ ὅποια ἀνανέωση στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν εἶχε οὔτε καί μπορεῖ νὰ ἔχει ριζοσπαστικὸ χαρακτήρα, γιατί κινεῖται στὴν εὐθεία τῆς «μεσότητας», ποῦ διακονεῖ χτίζοντας, χωρὶς νὰ κατεδαφίζει.

Μὲ κριτήριο τὶς προηγούμενες ἐκτιμήσεις, ἡ ἐκκλησιαστικὴ χρῆση τοῦ Internet ἀπετέλεσε ἀναπόφευκτη ἀποδοχὴ μᾶς πολιτισμικῆς διευκόλυνσης-χρήσης, ἀνάλογη ἐκείνης τῆς τυπογραφίας. Ἐνας θεσμικὸς φορέας μὲ πραγματικὲς ἀνάγκες διανθρώπινου καί διαπροσωπικοῦ διαλόγου, ἀλλὰ καί ιδιαίτερα σημαν-

τικὴ ἐπικοινωνιακὴ ἀποστολή, γεγονός ποῦ χαρακτηρίζει διαχρονικὰ τὴν Ἐκκλησία, θὰ ἦταν ἀδιανόητο νὰ παρακάμψει τὴ σύγχρονη πολιτισμικὴ χρῆση-πρόκληση μὲ ὁποιοδήποτε ἐπιχείρημα ἢ πρόσχημα.

Αὐτὸ ἴσχυσε ἀκόμη περισσότερο, ὅταν ἡ πρόκληση ἐκείνη μὲ τὴν εἰκονικὴ, γραφιστικὴ, ἡχητικὴ καί κινητικὴ τῆς δυναμικὴ συγκλόνισε κυρίως τοὺς νέους. Εἰσήγαγε νέους τρόπους ἐπικοινωνίας, νέες μορφὲς ὁμαδοποίησης, νέα σύμβολα καί κώδικες συμπεριφορᾶς, νέους τρόπους χρήσης ἢ ἀξιοποίησης τοῦ ἐλεύθερου χρόνου. Ἐπηρέασε σημαντικὰ τὰ συναισθήματα, τὴ διάθεση, τὶς βουλευτικὲς λειτουργίες, ἀκόμη καί τὴ φαντασία. Δημιούργησε νέους τύπους φιλίας καί ἀμοιβαιότητας, νέες μεθόδους προσέγγισης καί κατάκτησης τῆς γνώσης, νέα ἐπαγγέλματα. Συνέδεσε τὰ πρόσωπα, ὑπερβαίνοντας τὰ ἐμπόδια τοῦ χώρου καί τῶν ἀποστάσεων, καί παρὰ τὰ «ὅποια ἀρνητικὰ στοιχεῖα τῆς», κατέλυσε τὸ πλέγμα τῆς σύγχρονης μοναξιάς καί ἐπέτυχε πολυδιάστατο μορφωτικὸ, γνωσιολογικὸ, παιδαγωγικὸ, αἰσθητικὸ, ψυχαγωγικὸ, καί πνευματικὸ ἀποτέλεσμα.

Ἡ ἀναφορὰ στὰ «ὅποια ἀρνητικὰ στοιχεῖα», ἐνδιαφέρεται νὰ διευκρινήσει ὅτι τέτοια στοιχεῖα εἶναι ἐνδεχόμενα νὰ προκύψουν ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴ καί τὴν παράχρηση, γι' αὐτὸ καί δὲν πρέπει νὰ ἀποτελέσουν αἰτία ἀποστασιοποίησης. Ἄλλωστε ἓνας ἀπὸ τοὺς κύριους σκοποὺς τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τὴ στιγμή τῆς ἐμφάνισής της, εἶναι ἡ προσπάθεια καί ἡ ἀγωνία γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν ἀρνητικῶν δομῶν τοῦ κόσμου, καί στὴν κατεύθυνση αὐτῆ, σχετικὰ δηλαδὴ μὲ τὴν παρουσία τῆς στὸ Διαδίκτυο, τὰ μέχρι στιγμῆς ἀποτελέσματα μαρτυροῦν μᾶλλον τὴ θετικὴ τῆς παρουσία.

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι, Πατέρες,
Κυρίες καί Κύριοι.

Βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ ἓνα πολὺπλοκο ἐπίτευγμα, γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ χρειάζοταν περισσότερος χρόνος γιὰ νὰ τὸ προσεγγίσουμε. Στὸν περιορισμένον χρόνον μας ἐπισημάνθηκαν οἱ κίνδυνοι καθὼς καί ὁ εὐεργετικὸς ρόλος του. Σημειώθηκε ὅτι ἡ ἀθέατη πλευρὰ αὐτῶν τῶν συνεπειῶν συνδέεται οὐσιαστικὰ μὲ τὸν ἄνθρωπο καί εἶναι ἄδικο νὰ ἐνοχοποιῶμε γι' αὐτὸ τὴν ἐπιστήμη, τὴν ἐξέλιξη ἢ τὸν πολιτισμὸ. Παραμένουμε, λοιπόν, στὸν ἄνθρωπο καί εἰδικότερα στὴν

πνευματική ποιότητά του, ποιότητα που φαίνεται στην οικονομία, την πολιτική, τη διπλωματία, τη στάση μπροστά στις αξίες, τους θεσμούς, τὸ φυσικὸ περιβάλλον, στὸ σεβασμὸ τοῦ συνανθρώπου μας. Δυστυχῶς ζοῦμε στὴ φάση μιᾶς κρίσης που ἐκδηλώνεται ὡς χρεωκοπία τῶν πολιτισμῶν. Σὲ μιὰ τέτοια κατάσταση οἱ κλασικοὶ μας πρόγονοι θὰ ἔκαναν λόγο γιὰ «νέα ὕβρη». Ἀναμφίβολα γινόμεθα θεατὲς στὴ βάση μιᾶς ἴσως νεοβαβελικῆς κατασκευῆς, χωρὶς νὰ γνωρίζουμε λεπτομέρειες ἀπὸ τὰ σχέδια ὅλων τῶν «μηχανικῶν» της. Δὲν ἀποκλείεται νὰ μπαίνουμε στὴν εὐθεία μιᾶς δεύτερης «πτώσης», σὰν ἐκείνη τὴν πρώτη ἀδαμική, μὲ νέες ἄγνωστες τώρα, αὐριο ἴσως μὴ ἀναστρέψιμες συνέπειες γιὰ τὸ ἀνθρώπινο εἶδος καὶ τὸ πεπρωμένο του.

Ἐδῶ ἀποκτᾶ οὐσιαστικὴ ἐπικαιρότητα τὸ πρόβλημα τῆς πνευματικῆς μεταλλαγῆς τοῦ σύγχρονου

ἀνθρώπου, πὸν μὲ τὰ δῶρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀποκαθαίρεται, ἐξαγιάζεται καὶ δίνει νόημα καὶ περιεχόμενο καὶ σ' αὐτὰ τὰ προϊόντα τῆς ὕλης, τῆς τεχνολογίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀνακαινισμένα μέλη τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας μποροῦν νὰ μεταβάλλουν τὴ σχετικὴ δυνατότητα σὲ ἀποτελεσματικὸ μέσο γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησή μας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ μετάδοση τοῦ μηνύματος τῆς καταλλαγῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, τῆς φιλανθρωπίας, τοῦ ἐξανθρωπισμοῦ, καὶ τῆς εἰρήνης. Σ' αὐτὴν τὴν προοπτικὴ ὁ ἄνθρωπος ἀνακτᾷ τὸν κεντρικὸ του ρόλο στὴ δημιουργία. Εἰσέρχεται στὴν «ὄγδοη ἡμέρα τῆς δημιουργίας», ὅπου συνεχίζεται ἡ «ἀνάπλασις τοῦ πεπτωκότος καὶ τῆς συστενάζουσας κτίσεως». Τὸ μυστικὸ δὲ εἶναι ὅτι αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἀνάπλαση διακονεῖ ἀενάως τὸ μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας.

**ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ
ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Β΄
ΣΤΟΝ ΙΕΡΟ ΝΑΟ
ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΑΤΡΩΝ**

(30.11.2008)

Εύρήκαμεν τὸν Μεσσίαν (Ἰωάν. 1, 42).

Σεβασμιώτατοι ἀδελφοὶ Ἀρχιερεῖς,

Ἐντιμότατοι ἄρχοντες,

Ἀγαπητοὶ μου λοιποὶ ἀδελφοί,

Μὲ τὴν παραχώρηση καὶ τὴν ἄδεια τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου σας κ. Χρυσοστόμου προῖσταμαι τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ σᾶς ὁμιλήσω δι' ὀλίγων.

Συναχθήκαμε σήμερα στὴν Εὐχαριστία, στὸν περικαλλῆ Ναὸ τοῦ πολιοῦχου σας, στὴν πόλη τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέα, τὴν Πάτρα, καὶ μόλις πρὸ ὀλίγου ἀκούσαμε στὸ Εὐαγγέλιο τὴν εὐφρόσυνη ἀγγελία τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀνδρέα: «*Εὐρήκαμε τὸν Μεσσία, εὐρήκαμε τὸν Διδάσκαλο*».

Ἄλλὰ ποιὸς εἶναι ὁ Μεσσίας;

Ὁ Μεσσίας, σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδας. Ἡ ἐνανθρώπιση του ἀνήκει σύμφωνα μὲ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τοὺς Πατέρες στὸ προαιώνιο σχέδιο τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τῆς δημιουργίας, ἀπὸ τὴν τάση της πρὸς τὸ μηδέν, ἀπὸ τὸ ὅποιο καὶ προῆλθε ἡ κτίση.

Δυστυχῶς, ὅμως, οἱ πρωτόπλαστοι ἀρνήθηκαν αὐτὴν τὴν κλήση τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποφάσισαν νὰ ξεπεράσουν μόνοι τους αὐτὴν τὴν ἀτέλειά τους. Ἀκολούθησαν τὴν προτροπὴ τοῦ πονηροῦ, πὺ ἤδη εἶχε ἀποστατήσει ἀπὸ τὸν Θεό. Ἀναζήτησαν τὴ σωτηρία μέσα τους, στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό τους. Αὐτοθεοποιοῦνται.

Αὐτὸ εἶναι ἡ πρώτη κρίση στὴν ἀνθρωπότητα πὺ γενικεύεται. Ὁ Ἀδάμ κατηγορεῖ τὴν Εὐά καὶ ἡ Εὐά τὸν Ἀδάμ καὶ ὁ καθένας τους τὸν ὄφι.

Ἐκτοτε οἱ ἄνθρωποι μεταξύ τους καὶ μὲ τὸ περιβάλλον βρίσκονται σὲ μία διαρκῆ ἀντιπαράθεση καὶ ἀντιδικία.

Ἡ πρώτη ἀδελφοκτονία σύντομα θὰ εἶναι γεγονός.

Ἡ ἀνάγκη γιὰ κυριαρχία τοῦ ἑνὸς ἐπάνω στὸν ἄλλο ἀπὸ τότε εἶναι τὸ κοινὸ ἄθλημα ὄλων μας.

Μὲ αὐτὸ τὸ σεισμικὸ γεγονός τῆς πώσεως συνδέθηκε ἄμεσα ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ «ὅτι ἓνας ἀπόγονος τῆς γυναικὸς μόνης θὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ πονηροῦ». Ἡ ἐνανθρώπιση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θὰ σημάνει καὶ τὴ δυνατότητα τῆς θεραπείας αὐτῆς τῆς κρίσης στὴ σχέση Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου.

Στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἀναγνωρίζει τὸν ἀναμενόμενο Μεσσία. Τὸν Μεσσία πὺ ἔρχεται νὰ λυτρώσει τὸ ἀνθρώπινο γένος ἀπὸ τὴ φθορά, τὸν θάνατο, τὴν ἀρρώστια, τὸν πόνο, τὴν ἐπιθετικότητα. Δεινά, πὺ ἡ ἀποστασία τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ἔκανε πραγματικότητα, καὶ μὲ χαρὰ τρέχει νὰ ἀνακοινώσει αὐτὴν τὴν «εὐρεση» στὸν ἀδελφό του Σίμωνα. Αὐτός, μὲ λίγα λόγια, εἶναι γιὰ τὴν Ἐκκλησία, ὁ Μεσσίας.

Ὁ ἐρχομὸς τοῦ Μεσσία συνδέθηκε, λοιπόν, μὲ τὴν πώση, τὴ σημαντικότερη κρίση στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ὑπέρβασή της. Ἡ ζωὴ στὸν παράδεισο εἶναι ἡ πρώτη προτύπωση τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπο-

μένως συνδέθηκε αὐτὴ μὲ αὐτὴν τὴν κρίση. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει ἀπὸ κρίσεις καὶ δὲν τὶς φοβᾶται.

Ἡ κρίση εἶναι μία ἔννοια πολυσήμαντη καὶ πολυδιάστατη. Εἶναι ἓνα γεγονός πού συμπυκνώνει ἀπὸ τὴν μία τὴν ἀποτυχία τοῦ ἀνθρώπου νὰ θεοποιηθεῖ, νὰ γίνῃ πανίσχυρος, πολίτης τῆς Βαβέλ, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη κρύβει καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς μετανοίας.

Ἡ κρίση ἀποκαλύπτει τὴν ἀποτυχία τῆς αὐτονομίας μας, ἀλλὰ ταυτόχρονα εἶναι καὶ μία ὄθηση νὰ ξεκαθαρίζουν τὰ πράγματα. Ὅχι ἀπλῶς μία ὄθηση, ἀλλὰ μία ὄθηση νὰ ἐπανεέλθῃ, ἢ ὀρθότερα νὰ ἀποκατασταθεῖ ὁ ἄνθρωπος καὶ οἱ λειτουργίες του στὴν ἐσχατολογικὴ τους προοπτικὴ.

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία, ἡ κάθε κρίση δὲν φέρει στὴν ἐπιφάνεια μόνο τὴν παρακμὴ μας, δὲν εἶναι μόνο ἓνα ἀποτυχημένο τέλος, ἀλλὰ συγχρόνως κρύβει καὶ γεννᾷ τὴν ἐλπίδα.

Ἡ κρίση ἔρχεται, συμβαίνει, ὅταν ὑπερβαίνουμε τὸ μέτρο, τὰ ὅρια. Ὅσο ἐπώδυνη καὶ ἂν εἶναι, ἄλλο τόσο εἶναι καὶ μία δυνατότητα πού μπορεῖ νὰ γίνῃ μεταμορφωτικὴ καὶ ἀπελευθερωτικὴ. Ἡ κρίση εἶναι ἓνας τρόπος νὰ ἐξέλθουμε ἀπὸ τὸ ναρκισσιστικὸ μας περίβλημα καὶ τὴν αὐτιστικὴ μας ἀνάρκεια, εἶναι ἓνας τρόπος νὰ ραγίσῃ ὁ συχνὰ γρανιτένιος καθωσπρεπισμὸς μας. Μέσα ἀπὸ μία κρίση ἐνδέχεται νὰ ταπεινωθοῦμε. Διότι ἡ κάθε κρίση εἶναι στὸ βάθος ἡ σταύρωση καὶ ἡ ταφὴ, ἔστω καὶ ἀκούσια, τῶν ἐγωιστικῶν μας τάσεων καὶ φαντασιώσεων. Μόνο διὰ τοῦ σταυροῦ θὰ φθάσουμε στὴν ἀνάσταση.

Συνεπῶς, ἡ ἐγκύκλιση στὸ ναρκισσιστικὸ κέλυφος φέρει τὴν κρίση, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὸ ὅτι τὰ πράγματα ἔρχονται σὲ κρίση εἶναι ὁ μόνος τρόπος γιὰ τὸν ἄνθρωπο νὰ ταρακουνηθεῖ καὶ «νὰ ἔλθῃ εἰς ἑαυτὸν».

Ἡ Ἐκκλησία ἀναζητᾷ τὸ νόημα τῆς ἐκάστοτε κρίσεως. Ἡ ἐμπειρία τῆς τὴν κάνει νὰ πιστεύει ὅτι πίσω ἀπὸ κάθε κρίση, τὴν προπατορικὴ καὶ ὅλες ὅσες ἀκολούθησαν καὶ ἀκολουθοῦν, κατὰ βάθος κρύβεται ἡ πάλῃ τοῦ σκότους κατὰ τοῦ φωτός, τοῦ ψεύδους κατὰ τῆς ἀλήθειας, τοῦ ἐπουσιώδους κατὰ τοῦ οὐσιώδους, τοῦ συμπτώματος ἐναντίον τῆς αἰτίας, τοῦ παροδικοῦ κατὰ τοῦ αἰωνίου, τοῦ παρελθόντος ἐναντίον τοῦ μέλλοντος, τῆς συντήρησης ἐναντίον τῆς προόδου, τῆς ἀπομόνωσης ἐναντίον τῆς κοινωνίας, τοῦ παρόντος κατὰ τοῦ ἐσχάτου.

Ἡ ἐνανθρώπιση τοῦ Υἱοῦ θὰ πυροδοτήσει ἀκόμα περισσότερο αὐτὴν τὴν πάλῃ πού θὰ κορυφωθεῖ τὶς ἔσχατες ἡμέρες. Ὁ ἐρχομὸς προκαλεῖ κρίση στὶς δαιμονικὲς δυνάμεις, τὰ ἔργα τῶν ὁποίων ἤλθε νὰ λύσει ὁ Χριστός. «Ἐφτασε ἡ ὥρα πού ὁ κόσμος αὐτὸς θὰ κριθεῖ· ἔφτασε ἡ ὥρα πού ὁ ἄρχοντας αὐτοῦ τοῦ κόσμου θὰ διωχτεῖ ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον» (Ἰωάν. 12, 31). Ἡ ἴδια ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ κρίση.

Ὁ Ἰδιος τὸ ἐπιβεβαιώνει: «Ἔρχομαι γιὰ νὰ φέρω σὲ κρίση τὸν κόσμον, ἔτσι ὥστε αὐτοὶ πού δὲ βλέπουν νὰ βροῦν τὸ φῶς τους, καὶ ἐκεῖνοι πού βλέπουν νὰ ἀποδειχτοῦν τυφλοὶ» (Ματθ. 9, 39).

Ὁ Μεσσίας, λοιπόν, μὲ τὴν παρουσία του προκαλεῖ κρίση καὶ ταυτόχρονα εἶναι ὁ Δρόμος ἐξόδου ἀπὸ τὴν κάθε Κρίση. Ὁ Μεσσίας γκρεμίζει τὰ εἰδωλά μας καὶ μᾶς δείχνει ἓναν ἄλλον τρόπο ὑπάρξεως πού δὲν βασιζέται στὸν ἑαυτὸ μας, ἀλλὰ στὴ σχέση.

Ὁ Μεσσίας εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τῆς σχέσης. Διαρκῶς μᾶς μιλάει γιὰ τὸν Πατέρα Του. Ἀναφέρεται ἀδιάλειπτα στὸν πατέρα του καὶ τὸ ἴδιο ζητᾷ ἀπὸ ἐμᾶς, νὰ ἀναφερόμαστε σὲ αὐτόν.

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἐντιμότετοι Ἄρχοντες,

Ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Καὶ σήμερα βρισκόμαστε ἐνώπιον μιᾶς παγκοσμίου οικονομικῆς κρίσεως, ἀλλὰ συγκεκριμένα καὶ ἡ χώρα μας βρίσκεται ἐνώπιον μιᾶς κρίσεως πού ἀγγίζει μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας γενικώτερα. Μιᾶς κρίσης πού μῆνες τώρα μᾶς ἀπασχολεῖ. Καὶ τὸ μεγάλο ἐρώτημα ἔχει νὰ κάνει μὲ τὸ πῶς θὰ ἐρμηνεύσουμε αὐτὴν τὴν κρίση. Ὑπάρχουν δύο βασικοὶ δρόμοι: ὁ κοσμικὸς τρόπος καὶ ὁ ἐκκλησιαστικὸς. Ὁ κοσμικὸς τρόπος ἐστιάζεται στὸ γεγονός, στὸ σύμπτωμα καὶ ἐρευνᾷ ὅσα συνέβησαν καὶ ἐτοιμάζεται νὰ ἀποδώσει τὶς εὐθύνες ὅπου ὑπάρχουν. Αὐτὸ χρειάζεται, ἀλλὰ δὲν ἐπαρκεῖ.

Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς τρόπος πηγαίνει παραπέρα γιὰ νὰ ἐρμηνεύσει αὐτὰ τὰ φαινόμενα. Ἀναζητᾷ τὶς αἰτίες τῶν φαινομένων. Ἡ ἐστίαση στὰ συμπτώματα δὲν λύνει μακροπρόθεσμα κανένα πρόβλημα, οὔτε θὰ διαλευκάνει ἐξ ὀλοκλήρου κανένα σκάνδαλο. Ὅσες ἐπιτροπὲς καὶ ἂν συστήσουμε, ὅσες καταδικαστικὲς

ἀποφάσεις και ἂν λάβουμε, ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς δὲν πρόκειται νὰ συνεισθεῖ. Καμία ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς Πολιτείας δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπίσει μὴ γιὰ πάντα παρόμοια φαινόμενα.

Ποιὸς γονιὸς δὲν ἔχει βρεθεῖ στὴν τραγικὴ θέση νὰ προειδοποιεῖ τὸ παιδί του γιὰ μίαν ἐνδεχόμενη καταστροφικὴ ἀπόφασή του και ἐν τούτοις τὸ παιδί νὰ λέει: «ὄχι, ἐγὼ θὰ κάνω αὐτὸ ποὺ θέλω και θὰ τὸ ἐπιναλάβω»;

Ὅσες δηλώσεις και ἂν κάνουμε, ὅσα καυστικὰ δελτία τύπου και ἂν ἐκδώσουμε, τὸ πρόβλημα θὰ παραμένει.

Ἡ παρούσα κρίση, ὅπως και κάθε κρίση, ἀγγίζει ὅλους μας. Ἔχουμε ὅλοι εὐθύνη. Ὑπάρχει πέρα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ εὐθύνη και ἡ συλλογικὴ. Εἴμαστε ὅλοι μας περισσότερο ἢ λιγότερο ἠθικοὶ αὐτουργοί. Καὶ ἡ κρίση αὐτὴ ἔχει και ὄνομα και ἰστορία. Καὶ γιὰ μὲν τὴν Ἐκκλησία, ὅπως σὰς ἐξηγήσαμε, οἱ ρίζες της χάνονται στὴν προπατορικὴ πτώση. Γιὰ δὲ τὴν πολιτεία, ἂν τὸ περιορίσω στὰ Ἑλλαδικά, ἡ κρίση αὐτὴ χαρακτηρίζει τὸν Νεοέλληνα, τουλάχιστον, ἀπὸ τὴν Ἀνεξαρτησία μας. Ἡ Νεοελληνικὴ μας ταυτότητα ἔχει στηριχθεῖ πάνω στὸ «φαίνεσθαι» και ὄχι στὸ «εἶναι». Κυρίαρχο στοιχεῖο τοῦ σύγχρονου δυτικῶν τρόπου ζωῆς ποὺ ἄκριτα μιμηθήκαμε.

Ξεχνᾶμε, ὅμως, ὅτι οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι περνᾶμε πολλὰς ὥρες τῆς ζωῆς μας μπροστὰ σ' ἓνα καθρέπτη, ἢ ἀπασχολούμαστε μέχρι ὑστερίας μὲ τὸ πῶς φαινόμαστε στὰ μάτια τῶν ἄλλων, ἢ μὲ τὸ ποιά γνώμη ἔχουν οἱ ἄλλοι γιὰ ἐμᾶς. Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ οὐσία, ἀλλὰ ἡ ἐπιφάνεια. Ὅταν ὁ πολιτισμὸς τοποθετεῖ τὴν εὐδαιμονία ὡς προτεραιότητα ζωῆς, ὅταν τὰ παιδιά μας τὰ μεγαλώνουμε κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῆς τελειότητας, ὅταν ὁ πολιτισμὸς εἶναι πολιτισμὸς ἐπιδόσεων και ὅσο τὸ δυνατόν τῶν περισσότερων ἐμπειριῶν, τότε τὸ μέτρο ἔχει χαθεῖ και ὅλοι μας ρέπουμε σὲ αὐτὸ ποὺ ὅλοι μας λυσσαλέα κατηγοροῦμε, λὲς και εἶναι τὸ μοναδικὸ φαινόμενο διαφθορᾶς.

Ἡ δυσκολία μας βρίσκεται στὸ γεγονὸς νὰ κατανοήσουμε και νὰ ἐρμηνεύσουμε τὰ σκάνδαλα ὡς συμπτώματα μιᾶς εὐρύτερης νόσου ποὺ γιὰ τὴν Ἐκκλησία ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν ἀποσύνδεσή μας ἀπὸ τὸν Θεό. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀποσυνδεθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ θὰ γίνεи και ἄπληστος· μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοια ἡ κρίση αὐτὴ

ἀκουμπᾶ ὀλόκληρη τὴν ἀνθρώπινη φύση. Εἶναι ἀφελὲς νὰ πιστεύουμε ὅτι τὸ κακὸ και ἡ διαφθορὰ θὰ ξεοριστοῦν μὲ τὸ νὰ τιμωρήσουμε μόνο συγκεκριμένους παραβάτες. Αὐτὸ δὲν ἀπαλλάσσει κανένα μας ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του εὐθύνη, και ἀκόμη τὸ κακὸ δὲν περιορίζεται ἔτσι. Τὰ ὄρια ἀνάμεσα στὴ συλλογικὴ και προσωπικὴ εὐθύνη εἶναι συχνὰ δυσδιάκριτα. Ἡ διαφθορὰ και ὁ πλουτισμὸς δὲν ἀφορᾶ τὴν διαπλοκὴ στὰ ἀνώτερα κλιμάκια, ἀλλὰ ἀκόμη ὅταν ζητᾶμε μίαν «ἐξυπηρέτηση» εἰς βάρος τοῦ ἄλλου ἢ ὅταν ἐπιθυμοῦμε νὰ μὴν περάσουμε ἀπὸ τὰ γρανάζια ποῦ περνοῦν ὅλοι, δὲν γινόμαστε μέρος τῆς διαφθορᾶς; Ὅταν καθημερινὰ ὅλοι μας ἀδικοῦμε τὸν διπλανόν μας ἢ παραβλέπουμε τὴν ἀνάγκη του, αὐτὸ εἶναι ἐπιτρεπτό;

Ἡ διαπλοκὴ, δηλαδὴ ἡ ἁμαρτία, παίζει στὸ ἐπίπεδο τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας, στὸ γῆπεδο τῆς κτιστότητας, και ἡ ἀνθρώπινη ἐλευθερία δὲν ὑποτάσσεται. Τὸ μόνο ποὺ μποροῦμε νὰ κάνουμε εἶναι νὰ τροποποιήσουμε τὴ λειτουργία της. Νὰ τῆς προσφέρουμε ἄλλον προσανατολισμὸ. Ἀντὶ νὰ στρέφεται ἐναντίον τοῦ ἄλλου νὰ δεῖ τὸν ἄλλον συμμαχικά.

Ἔτσι λοιπόν, χωρὶς νὰ παραθεωρεῖται ἡ προσωπικὴ εὐθύνη, πρέπει νὰ ἀναρωτιόμαστε και γιὰ τὴ συλλογικὴ εὐθύνη. Ὅταν ἓνας μοναχὸς ἀστοχεῖ, ἀστοχεῖ ἡ ἀνθρώπινη φύση, ἀστοχοῦμε ὅλοι. Ὅταν ἓνας πολιτικὸς ἀποτυγχάνει, ἀποτυγχάνουν και οἱ πολῖτες, ἀποτυγχάνει στὴ συγκεκριμένη περίπτωση και στιγμὴ σύνολο τὸ πολιτικὸ μας σύστημα.

Ὅσες ἀποδοκιμασίες ἂν ἐπινοήσουν οἱ κοσμικὲς διαδικασίες, ὅσα ἐπιτίμια και ἂν ἐπιβάλλει ἡ Ἐκκλησία, αὐτὰ τὰ φαινόμενα θὰ ἐπαναλαμβάνονται. Τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ ἀνακόψει τὴν τάση μας γιὰ διαπλοκὴ, ἔτσι θὰ πηγαίνει μέχρι τὰ ἔσχατα, μὲ πιθανοὺς ἐμπλεκόμενους ὅλους ἐμᾶς, ποὺ μὲ προχειρότητα κατηγοροῦμε.

Ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας μὲ τοὺς δικούς του πλησιάζουν τὸν Ἰησοῦν και τὸν ἐρωτοῦν. Κύριε ποῦ μένεις; Καὶ ἔμειναν μαζί του τὴν πρώτη φορὰ ὅλη τὴν ἡμέρα και ἀργότερα «ἀφέντες τὰ δίχτυα και τὰ πλοῖα και τὸν πατέρα ἠκολούθησαν αὐτόν».

Ἄλλαξαν προσανατολισμὸ.

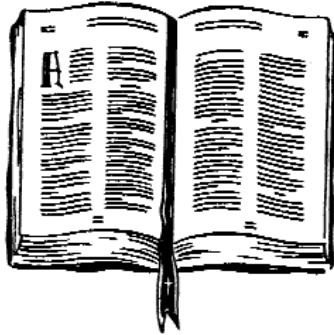
Ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ζυμώνεται μὲ τὴν διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεταμορφώνεται, ὑφίσταται τὴν

καλήν ἀλλοίωση, γίνεται ἐκκλησιαστικὸς ἐργάτης. Ποτίζει μὲ τὸ μαρτυρικὸ τοῦ αἵμα τὸ χῶμα τῆς εὐλογημένης πόλης τῶν Πατρῶν.

Γι' αὐτὸ αὐτὸς ὁ ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας στὴ σημερινή σύγχυση τῆς κοινωνίας μας φωνάζει στὸν καθένα μας

καὶ σ' ὅλους μας καὶ μᾶς προτρέπει: «*ἐμεῖς βρήκαμε τὸν Μεσσία, τὸν διδάσκαλο Ἰησοῦ Χριστό*».

Βρεῖτε τον καὶ σεῖς. Θὰ σᾶς ἀλλάξει τὸν προσανατολισμὸ καὶ θὰ σᾶς διδάξει τὸν τρόπο πῶς ἀποφεύγονται οἱ κρίσεις καὶ πῶς ὑπερβαίνονται.

**«ΕΠΙΣΤΗΜΗ -
ΘΕΟΛΟΓΙΑ:
Ἀπὸ τὸ
ἀκατανόητο τοῦ
κτιστοῦ
στὸ μεθεκτὸ τοῦ
ἀκτίστου»***

Αἰσθάνομαι εἰλικρινῆ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴ μοναδικότητα τῆς ἐξαιρετικῆς τιμῆς τῆς παρούσης στιγμῆς. Ἐπιτρέψτε μου στὴν ἀρχὴ αὐτῆς τῆς ὁμιλίας δημόσια νὰ ὁμολογήσω ὅτι τίποτε δὲν ἔχει μεγαλύτερη τιμὴ καὶ ἀξία ἀπὸ τὴν πνευματικὴ τιμὴ ποὺ προσφέρει ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Θεολογία. Μὲ τὴν ἔννοια αὐτή, ἡ παροῦσα εὐκαιρία ἀποτελεῖ βαρύντατο δῶρο γιὰ μένα, τὸ ὁποῖο ἀναγνωρίζω καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ.

Σὲ μιὰ χρονικὴ συγκυρία παγκόσμιου ἐκφυλισμοῦ τῶν πολιτικῶν ιδεολογιῶν, γενικευμένης κατάρρευσης τοῦ χρηματοοικονομικοῦ μας εἰδώλου, ἀπροσδόκητου κλονισμοῦ τῆς τεχνολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς μας ἔπαρσης στὴ Γενεὴ, ἀνεπίστροφης καταστροφῆς τοῦ φυσικοῦ μας περιβάλλοντος σὲ κάθε γωνιὰ τῆς γῆς καὶ ἀλόγιστης ἐκδαπάνησης τοῦ φυσικοῦ μας πλούτου σὲ μιὰ περίοδο ποὺ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα ἐπιστρατεύονται γιὰ νὰ καταργήσουν τὰ αἰώνια «δικαιώματα» τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀμφισβητήσουν τὶς παγκόσμιες ἠθικὲς, κοινωνικὲς καὶ λογικὲς σταθερές, σὲ μιὰ ἐποχὴ πλήρους ἀνατροπῆς τοῦ διαχρονικοῦ συστήματος τῶν ἀξιῶν, νοσηρῆς προβολῆς τῶν ἀνθρώπινων ἐπιτευγμάτων καὶ ταυτόχρονης περιπλοκῆς τῶν διαπολιτισμικῶν ἐπικοινωνιακῶν μηχανισμῶν, σὲ μιὰ στιγμὴ ποὺ ἡ ἔννοια τῆς κοινωνίας ἀποτελεῖ ἄγνωστη ἐμπειρία καὶ ὁ περὶ Θεοῦ λόγος στερεῖται θεολογίας, τὸ Τμῆμα Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς ἱστορικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μοῦ κάνει τὴν τιμὴ νὰ μὲ ἀναγορεύσει διδάκτορά του.

Μέσα σὲ αὐτὴν τὴν ἐποχὴ ποὺ ἐπὶ πλέον διασπᾶ ἱστορικοὺς δεσμούς, ὅπως τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος μὲ τὴ ζωσα χριστιανικὴ πνοή, ἢ αἰώνιες σχέσεις, ὅπως τῆς φυσικῆς γνώσης μὲ τὴν πνευματικὴ ἐμπειρία, δυσκολεύομαι πολὺ νὰ ἀξιολογήσω τὴν παροῦσα στιγμὴ καὶ νὰ προσδιορίσω μὲ ἀκρίβεια τὶς συντεταγμένες της. Βλέποντας ὁμως στὴν αἴθουσα αὐτὴν τῶν Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν νὰ συνυπάρχουν τὰ λάβαρα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, θεολόγοι ἐπιστήμονες καὶ ἐπιστήμονες πιστοί, σεβασμὸς στὴ θύραθεν καὶ στὴν κατὰ Θεὸν σοφία, καὶ διερωτώμενος γιὰ πόσο ἀκόμη καὶ γιατί ὄχι γιὰ πάντα, καταλήγω στὸ κλειδί τῆς σημερινῆς ἐκδηλώσεως.

Ἡ λέξη *κοινωνία* εἶναι μιὰ μαγικὴ λέξη, συγγενῆς μὲ τὴ λέξη *μέθεξις*. Σημαίνει περιχώρηση ἐν ἀγάπῃ, ὅταν ἀναφέρεται σὶς ἀνθρώπινες σχέσεις. Σημαίνει ἀνακάλυψη υἰοθεσίας, ἀποκάλυψη ἀληθείας καὶ «ὀθνεῖα ἀλλοίωση», ὅταν ἀναφέρεται στὴ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό. Σημαίνει ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνεύρεση, συνάντηση, συμπόρευση, ζωντανὸ διάλογο, ὅταν ἀναφέρεται σὲ ὁποιαδήποτε ἄλλη σχέση. Σκέφθηκα, λοιπόν, σήμερα νὰ μιλήσω γιὰ τὴν ἐν τοῖς πράγμασι κοινωνία δύο φαινομενικὰ ἀντικρουομένων ἢ τουλάχιστων ἀσύμβατων συστημάτων σκέψης: τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης καὶ τῆς συνακόλουθης ἐπιστημονικῆς λογικῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς διαχρονικῆς Ὁρθόδοξης θεολογικῆς πνοῆς – ἃς μοῦ ἐπιτραπεί ὁ ὅρος – ἀφ' ἑτέρου.

Τοῦ

Σεβ. Μητροπολίτου Μεσογαίας
καὶ Λαυρεωτικῆς κ. **Νικολάου**

* Ὁμιλία κατὰ τὴν ἀναγόρευση τοῦ Σεβασμιωτάτου σὲ Ἐπίτιμο Διδάκτορα τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (3.11.2008).

Τὸ ἀσύλληπτο τῆς ἀριθμητικῆς πραγματικότητος

Βασικὸ στοιχεῖο τοῦ κτιστοῦ κόσμου, ἀποτέλεσμα τῆς θείας σοφίας, εἶναι ἡ ἄρμονία, ἡ ὁποία πιὸ πολὺ διαπιστώνεται παρὰ κατανοεῖται, γίνεται περισσότερο ἀντιληπτὴ καὶ ἐλάχιστα καταληπτὴ. Συνδέεται κυρίως μὲ μιὰ ἀπολαυστικὴ αἴσθηση παρὰ μὲ μιὰ ἱκανοποιητικὴ ἐρμηνεία. Ὁ κόσμος μας δὲν κυριαρχεῖται μόνον ἀπὸ ἓνα χρῶμα, ἀπὸ μιὰ συχνότητα, ἀπὸ ἓνα εἶδος, ἀπὸ φωτοαντιγραφικὴ ὁμοιότητα, ἀπὸ μόνотонη συμμετρία. Γιὰ κάποιον λόγο, παρουσιάζει ἀνακουφιστικὲς ἀσυμμετρίας, ὁμορφες ἀνομοιότητες, ἰσορροπημένες ποικιλότητες, ἄρμονικὲς διαφορετικότητες. Αὐτὲς γεννοῦν τὴ μελωδία, συνθέτουν τὴν ἄρμονία, προβάλλουν τὴν αἰσθητικὴ, ὑπογραμμίζουν τὴ σημασία τῆς συμπληρωματικότητος, ἀναδεικνύουν τὰ πρόσωπα.

Ἡ ποικιλότητα ἀποτελεῖ ἰδίωμα τοῦ φυσικοῦ κόσμου, ἡ δὲ αἰτία καὶ ἡ ἀριθμητικὴ τῆς ἔκφραση ὑπερβαίνουν τὶς ἀνθρώπινες ἀντιληπτικὲς δυνάμεις καὶ συνθλίβουν τὰ ὄρια τοῦ νοῦ. Στὸ σύμπαν μιλάμε γιὰ δισεκατομμύρια γαλαξιδῶν μὲ μεγάλες μεταξὺ τους ὁμοιότητες ἀλλὰ καμμία ταυτότητα· κανένας δὲν εἶναι ἴδιος μὲ κάποιον ἄλλον. Κάθε γαλαξίας ἔχει δισεκατομμύρια ἀστέρων, πού καὶ αὐτοὶ παρουσιάζουν μιὰ τεράστια ποικιλία ἰδιοτήτων, χαρακτηριστικῶν, χημικῆς συστάσεως, πυρηνικοῦ περιεχομένου.

Στὸν κόσμο τῆς Μοριακῆς Χημείας, συναντοῦμε ἓνα πλῆθος ἀπὸ στοιχεῖα, καθὼς δὲ διεισδύουμε στὰ ἐνδότερα τοῦ ὑπατομικοῦ κόσμου καταλήγουμε σὲ ποικίλα στοιχειώδη σωμάτια, ὅπου τὸ καθένα ἔχει τὴν ἀποστολὴν του καὶ ἐπιτελεῖ τὸν μοναδικὸ σκοπὸ του. Ἄλλα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ὑλικά (ὅπως τὰ quarks καὶ τὰ λεπτόνια), ἄλλα εἶναι φορεῖς τῶν δυνάμεων καὶ ἄλλα πολὺ βαρύτερα, τὰ ὑπερσωματίδια, φαίνεται πὼς συμπληρώνουν τὴν ἀπαιτούμενη συμμετρία.

Ἄλλα καὶ στὸ φυτικὸ καὶ ζωϊκὸ βασίλειο ἀντικρῶζει κανεὶς μιὰ ἀνάλογη κατάσταση. Ἐνα πλῆθος εἰδῶν, τὸ καθένα μὲ τὰ ἰδιώματα καὶ τὴ γενετικὴ πολυπλοκότητα καὶ διαφορετικότητά του, γεμίζουν καὶ κοσμοῦν τὸν κόσμο μὲ τὴ συνεισφορὰ καὶ τὴν παρουσία τους.

Κάποιες δεκάδες χιλιάδες γονιδίων συνδυάζονται μεταξὺ τους γιὰ νὰ ἐκφράσουν μορφολογικὰ χαρα-

κτηριστικὰ καὶ νὰ προσδιορίσουν τὴ δυναμικὴ τῆς ὑγείας τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Οἱ ἀριθμοὶ πού ἐκφράζουν τὴ γενετικὴ καὶ γονιδιωματικὴ διαφορετικότητά μας εἶναι ἀσύλληπτοι.

Ἡ δύναμη τῆς ποικιλότητος φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀνομοιομορφία τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει 23 ζεύγη χρωμοσωμάτων, καὶ κατὰ τὴ σύντηξη ὠαρίου-σπερματοζωαρίου μποροῦν νὰ δημιουργηθοῦν 23² διαφορετικὰ μεταξὺ τους ζεύγη. Αὐτὰ συνδυαζόμενα ἀνὰ 23 δημιουργοῦν ἓνα ἀσύλληπτο γενετικὸ «ἀνακάτωμα» πού δίνει 1040 ἀνεξάρτητες δυνατότητες, πράγμα πού σημαίνει ὅτι δύο γονεῖς θὰ μπορούσαν νὰ δώσουν ἓναν τέτοιον ἀριθμὸ διαφορετικῶν μεταξὺ τους ἀπογόνων¹. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχουν δύο ἀπόλυτα παρόμοια ἀνθρώπινα ὄντα καὶ ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ὑπάρξουν².

Ὅλα αὐτὰ τὰ παρατηροῦμε ἢ καὶ τὰ ὑπολογίζουμε, χωρὶς ὅμως νὰ κατανοοῦμε τὶς διαστάσεις καὶ τὶς ἀποστάσεις τους, χωρὶς νὰ χωροῦμε τὶς ἡλικίες τους, τὴν ἱστορία τους, χωρὶς νὰ ἀντιλαμβανόμαστε τὰ μεγέθη τους καὶ τὰ αἰτία τους. Ἀριθμοὶ πάνω ἀπὸ 10¹⁰, δηλαδὴ μεγαλύτεροι ἀπὸ δέκα δισεκατομμύρια, δὲν χωροῦν στὴν ἀνθρώπινη ἀντίληψη. Ἀρκεῖ κανεὶς νὰ πεῖ ὅτι γιὰ νὰ καταμετρηθοῦν τὰ 6,5 δισεκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων πού σήμερα ζοῦν στὴ γῆ, μὲ συχνότητα ἐνὸς τὸ δευτερόλεπτο, ἀπαιτοῦνται περισσότερα ἀπὸ 220 χρόνια. Στὸ σύμπαν ὅμως μιλοῦμε γιὰ μεγέθη μέχρι καὶ 10⁸⁷, τόσος εἶναι ὁ ὄγκος του σὲ mm³. Κάθε προσπάθεια νὰ κατανοηθοῦν αὐτοὶ οἱ ἐκθέτες ἀποτελεῖ τραγικὴ ματαιοπονία. Μιλοῦμε γιὰ χρόνους 10⁴³sec· αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς προσδιορίζει τὴν πιὸ ἀπομακρῆ στιγμή ἀπὸ τὸ σήμερα καὶ τὴν πιὸ κοντινὴ στὸ big bang· ἓνας μικρὸς χρόνος ἴσος μὲ αὐτὸν πού ἀπαιτεῖται ὥστε τὸ φῶς, πού καλύπτει τὴν ἀπόσταση Γῆς - Σελήνης σὲ ἓνα δευτερόλεπτο, νὰ διανύσει ἀπόσταση ἴση μὲ τὴ διάμετρο τοῦ πρωτονίου. Οὔτε τὸ μεγάλο συλλαμβάνεται οὔτε τὸ μικρὸ χωράει στὸ νοῦ μας.

Τελικά, ἡ ἀκρίβεια ὄλων αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν εἶναι μάλλον ἐνδεικτικὴ, στατιστικὴ καὶ συχνὰ ἀσυμπτω-

1. Claudine Guérin-Marchand: *Les manipulations génétiques*, p. 28, coll. "Que sais-je", P.U.F. Paris 1997.

2. André Boué, *La médecine du fœtus*, p.39, éd. Odile Jacob, Paris 1995.

τική παρά αριθμητικά και λογικά αποδεικτική. Άλλα και όταν συμβαίνει τὸ δεύτερο, ἡ κατανόηση αὐτῶν τῶν μεγεθῶν εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατη. Ὁ κτιστὸς κόσμος μας γνωρίζεται, ἀλλὰ δὲν κατανοεῖται.

Μιά φύση με κρυμμένα τὰ μυστικά της

Στὸν ὑπέροχο και ταυτόχρονα παράξενο αὐτὸν κόσμο, συνυπάρχει τὸ μικρὸ με τὸ μεγάλο, τὸ κατανοητὸ με τὸ ἀκατανόητο, ἡ γνώση με τὴν ἀγνωσία, τὸ μεγαλεῖο με τὴ μικρότητα, τὸ καλὸ με τὸ κακό, ἡ ἐνότητα με τὴ διαφορετικότητα.

Ἐνῶ κάποιοι μιλοῦν γιὰ τὴ θεωρία τῶν πάντων, διακηρύσσουν ταυτόχρονα ὅτι «εἴμαστε μιὰ ἀνακατανομή τοῦ τίποτα»³. ἐνῶ ἀναφερόμαστε σὲ θεωρίες Ὑπερσυμμετρίας, αὐτὲς ποὺ με βεβαιότητα σήμερα υἰοθετοῦμε ἔχουν τὰ ὀνόματα τῆς Σχετικότητας και τῆς Ἀβεβαιότητας. Ἐνῶ θεωροῦμε ὅτι ἀποκρυπτογραφοῦμε τὰ γενετικά μυστικά μας, ταυτόχρονα ἀδυνατοῦμε νὰ καταπολεμήσουμε μικροὺς και μεγάλους βιολογικοὺς ἐχθροὺς μας. Ἴσως βρίσκουμε τὰ μυστικά τῶν θεωριῶν μας, ἴσως περιγράφουμε τὴν ἀπώτερη ἀρχὴ και τὸ ἔσχατο τέλος μας ἢ τὶς λεπτομέρειες τοῦ μικρόκοσμου και τοῦ μακρόκοσμου μας, δὲν τὰ καταφέρνουμε ὅμως καλὰ με τὸ παρὸν και τὴν πραγματικότητά μας. Ἐνῶ με τὸ ἐργαλεῖο τοῦ πολὺ μικροῦ και χρονικὰ ἀπειροστοῦ, ἀνιχνεύουμε τὰ μυστικά τοῦ κοσμικὰ ἀρχικοῦ και τοῦ συμπαντικὰ πολὺ μεγάλου, καταφέρνουμε τὰ μικρὰ προβλήματα νὰ τὰ κάνουμε ἀνυπέρβλητα μεγάλα.

Ἡ φύση δείχνει πῶς, ὅσο τὴν πλησιάζουμε, ἀρέσκειται νὰ ἀποκρύπτει τὰ μυστικά της. Πλησιάζουμε στὴν ἀρχὴ τοῦ κόσμου, μόλις 10^{-43} sec ἀπὸ τὸ big bang, και πρὶν τὴν κατακτήσουμε, καταρρέουν οἱ ἐξισώσεις μας, ἔχουμε ἀνωμαλία (singularity). «Ἡ μεγάλη Ἐκρηξὴ εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς ἀγνοίας μας»⁴, ὁμολογεῖ ὁ μεγάλος Ἑλληνας φυσικὸς Γιάννης Ἡλιόπουλος. Κινηγοῦμε τὶς ἐσχατιὲς τοῦ σύμπαντος, τὰ πιὸ ἀπόμακρα σημεῖα του, και διαπιστώνουμε ὅτι, ὅσο τὶς πλησιάζουμε, αὐτὲς ἀπομακρύνονται με μεγαλύτερη ταχύτητα (νόμος τοῦ Hubble). Ὅσο αὐξάνουμε τὴ γνώση μας γιὰ

τὸν κόσμο, τόσο αὐτὸς ἀποκαλύπτει τὴ διογκούμενη ἀγνωσία μας. Ἡ θεωρία τῆς ἀβεβαιότητας (Uncertainty Principle) αὐτὸ ἀποδεικνύει. Προσδιορίζουμε με ἀκρίβεια μιὰ ιδιότητα τῆς φύσης και ὑποχρεωόμαστε σὲ σφάλμα γιὰ τὴ συζυγὴ της. Τὸ ἴδιο και στὸ σύμπαν προχωροῦμε στὴν ἔρευνά του και βρίσκουμε μαῦρες τρύπες, σκοτεινὴ ὕλη και ἐνέργεια, μυστικὲς συμμετρίες, σωμάτια ποὺ ἀγνοοῦμε τὰ βασικά τους στοιχεῖα, παράξενες ὀντότητες, ποὺ τοὺς ἀποδίδουμε μεταφυσικά ὀνόματα (strange quark, God's particle), οἱ ὁποῖες ὅμως κρύβουν τὰ πιὸ ὠραῖα μυστικά.

Ὁ κόσμος γίνεται φοβερὰ ἐλκυστικὸς, ἀλλὰ ἀποδεικνύεται τραγικὰ ἀπομονωτικὸς. Οἱ μεγάλες φυσικὲς σταθερὲς ἔχουν τιμὲς ποὺ δικαιολογοῦν τὴν ὑποχρεωτική μας ὕπαρξη ὡς ἀνθρώπων (Ἀνθρωπικὴ Ἀρχὴ) ἀλλὰ και τὴν ἐπίσης ὑποχρεωτική μας ἀπομόνωση. Τὸ σύμπαν εἶναι τεράστιο και οἱ ταχύτητες ἀνυπέρβλητα μικρὲς. Ἡ ταχύτητα τοῦ φωτός, ἡ μεγαλύτερη ταχύτητα, ἢ ταχύτητα τῆς ἐπικοινωνίας μας, εἶναι ἀξεπέραστη και πεπερασμένη. Μποροῦμε νὰ ἀκοῦμε –νὰ λαμβάνουμε ἐρεθίσματα–, μποροῦμε νὰ μιλάμε –νὰ στέλνουμε μηνύματα–, ἀλλὰ δὲν μποροῦμε νὰ διαλεχθοῦμε, ἀδυνατοῦμε νὰ ἐπικοινωνήσουμε διαστρικὰ και διαγαλαξιακά. Ἀλλὰ και αὐτὸ ποὺ βλέπουμε με ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ τηλεσκοπία μας εἶναι μόλις τὸ 4% τοῦ σύμπαντος. Τὸ ὑπόλοιπο 23% εἶναι σκοτεινὴ ὕλη και τὸ 73% σκοτεινὴ ἐνέργεια. Και ἐκεῖ κρύβεται τὸ μυστικὸ τοῦ κόσμου μας. Εἶναι τόσο λίγα αὐτὰ ποὺ γνωρίζουμε και τόσο περισσότερα αὐτὰ ποὺ ἀγνοοῦμε!

Κάτω ἀπὸ εἰδικὲς συνθήκες, ἡ φυσικὴ και ἡ γεωμετρία ἐκφράζονται με τρόπους ποὺ ἀντιβαίνουν στὶς αἰσθήσεις μας. Ἡ πραγματικότητα μοιάζει περισσότερο με φαντασία. Στὶς μεγάλες διαστάσεις, στὸ σύμπαν, ὁ χῶρος καμπυλώνεται, ἡ εὐκλείδεια γεωμετρία καταργεῖται. Στὶς ἀπειροστὰ μικρὲς, ὁ χῶρος ἀποκτὰ πολυπλοκότητα και φυσικὲς διαστάσεις –ἴσως ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸ– ἐντελῶς ἀγνωστες και ξένες στὴ φυσικὴ μας ἀντίληψη. Στὶς ὑψηλὲς ταχύτητες ὁ χρόνος διαστέλλεται, τὸ μῆκος συστέλλεται, ἡ φυσικὴ αἴσθηση παραβιάζεται. Στὶς διαστάσεις τῆς νανοκλίμακας, ποὺ πλέον τεχνολογεῖται, ἡ ὕλη ἐμφανίζει ἐντελῶς ἀσυνήθειες ιδιότητες και ἐνῶ στὴν τεχνολογία θαυματουργοῦμε στὴν πρόληψη και πρόνοια ἀδυνατοῦμε.

3. Δημήτρης Νανόπουλος, <http://www.physics4u.gr/news/2001-panopoulos.html>.

4. Ἡλιόπουλος, Γιάννης, «Ἀπὸ τὸ ἀπειροστὰ μικρὸ στὸ ἀπείρως μεγάλο», *Τὰ μυστήρια τοῦ Σύμπαντος*, τ. 8. Φεβρουάριος 2008, σ. 22.

Μια ακόμη ματιά στον κόσμο μας μάς πείθει ότι η αλήθεια και η όμορφιά του συνυπάρχουν με άτέλειες, αναπηρίες, φθορά και θάνατο. Μέσα σε αστρικά συντρίμια γεννιούνται νέοι αστέρες. Μαζί με την ύπερσυμμετρία στα 10^{33} cm του πρωτόγονου σύμπαντος ή στα 10^{36} sec από το big bang, υπάρχει μια μεγάλη ασυμμετρία στον κόσμο που αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις και που αποτελεί το σπίτι μας. Το σύμπαν παρά τα φωτεινά αστέρια του, τις ύψηλες θερμοκρασίες τους, τα άπειρα αστρικά συστήματά του, την άεναο κίνηση των γαλαξιών του, είναι πολύ σκοτεινό – με ελάχιστα φωτόνια –, είναι πολύ ψυχρό – μόλις $2,7^{\circ}$ K, είναι πολύ άδειο – με τεράστιο κενό, στατικό.

Το άκατανόητο συντελεί ώστε κάποιοι να προσπαθούν τις φιλοσοφικές επιθυμίες τους να τις θωρακίσουν με μεταφυσικίζουσες επιστημονικές θεωρίες, να τις κρύψουν σε έξωσυμπαντικούς κόσμους, σε ανυπόδεικτες έρμηνοιές, σε άκατανόητες και άνεξέλεγκτες επιστημονικοφανείς άδολεσχίες. Μιλούν για ύπερσυμμετρίες, για πολυσύμπαντα, για πιθανολογικές φαντασιώσεις, για παραμυθένιους εκθέτες στίς ποσοτικές τους εκτιμήσεις. Γι' αυτό και ένιοτε διαφωνούν επί της επιστήμης μη επιστημονικά. Άπορρίπτουν την πίστη, αλλά ό μόνος τρόπος να μάς πείσουν για τις θεωρίες τους, που κανείς δέν κατανοεί, είναι να τους πιστέψουμε. Φαίνεται πως ένω ή αίγλη της επιστήμης είναι μεγαλύτερη, ή έλξη της φιλοσοφικής αυθαιρεσίας είναι δυνατότερη.

* * *

Η σύγχρονη επιστήμη χρησιμοποιεί όρους που μοιάζουν μεταφυσικοί, γνωρίζοντας ότι με τα μέσα και τα εργαλεία της είναι στην ουσία άσυμπωτικοί, άφθαστοι, άπρόσιτοι. Για παράδειγμα, τό άπειρο – έχει και μαθηματικό σύμβολο –, τό αίώνιο – αποτελεί φυσικό πλέον όρο – όλο και περισσότερο χρησιμοποιούμενο. Οί τελευταίες θεωρίες βιάζονται να μιλήσουν για τελειότητα και πληρότητα έρμηνοιών. Παρά ταύτα, ή επιστήμη στην προσπάθειά της να γνωρίσει καλά τόν κτιστό κόσμο όδηγείται στη συνειδητοποίηση της άδυναμίας της να τόν κατανοήσει.

Τό μυστήριο του ανθρώπου

Έκτός όμως από τη φύση, έχουμε πρόβλημα και με την κατανόηση της βιολογικής μας ταυτότητας.

Στόν κώδικα της ζωής, ανοίγουμε τό βιβλίο και διαπιστώνουμε ότι δέν μπορούμε να τό διαβάσουμε. Κι έδω μιλούμε με άριθμούς που δέν κατανοούμε, με πιθανότητες που δέν έπιβεβαιώνονται. Προσεγγίζουμε τό γονιδίωμα με την έλπίδα ότι άποκαλύπτουμε τη γενετική αλήθεια μας, και αυτό μάς προωθεί στο πρωτέωμα, με τη διαβεβαίωση της μεγαλύτερης άγνοίας μας. Πριν προλάβουμε να μάθουμε τό ένα άλφάβητο, όδηγούμαστε στην ανάγκη εκμάθησης μιās δυσκολότερης γλώσσας.

Μέσα από την έξαφάνιση των μορφών της ζωής, εμφανίζονται άλλες πιο έξελιγμένες. Μέσα στη γενετική περιουσία του ανθρώπινου κυττάρου, ακόμη και τό άποκαλούμενο άχρηστο DNA (junk DNA), φαίνεται πως διακριτικά άποκρύπτει πλούτο μυστικών που παίζουν έναν καθόλου εύκαταφρόνητο ρόλο στην όλη κληρονομική διαδικασία και τόν προσδιορισμό των βιολογικών χαρακτηριστικών του άτόμου.

Οί σύγχρονες επιστήμες της νευροφυσιολογίας και της νευροβιολογίας μάς όδηγούν στο συμπέρασμα ότι τελικά τό όργανο της νόησης, μάς είναι ό μεγάλος άγνωστος. Δέν κατανοούμε ούτε τους μηχανισμούς του έγκεφάλου ούτε τη δυναμική της κατανόησης.

Αισθανόμαστε πως τό πραγματικό σύμπαν είναι αυτό της άγνωσίας μας, όπου όμως μπορούμε να άπολαμβάνουμε διάσπαρτους αστέρες και γαλαξίες, άπόψεις και θεωρίες, έντυπωσιακής αλλά μερικής γνώσεως «ώς δι' έσόπτρου έν αίνιγματι»⁵.

Στό ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και ή φιλοσοφική όδός. Ούτε αυτή μπορεί να μάς βοηθήσει να κατανοήσουμε πως ή μεγάλη ήλικία του σύμπαντος συνυπάρχει με τη σύντομη ζωή του ανθρώπου, τό ανθρώπινο μεγαλείο με τη μικρότητα, ή σοφία του κόσμου και ή όμορφιά με την καταστροφικότητα, ή άγάπη και ή κλωσύνη με τό κακό.

Η διάρκεια της ζωής του όποιου ανθρώπου άποτελεί άσύλληπτο κλάσμα της ήλικίας του σύμπαντος. Τό γεγονός ότι ζούμε μέσα σε έναν κόσμο σκεπτόμενοι αλλά άγνοούντες, δυνατοί κατά τη σκέψη αλλά άπειλούμενοι από τα ζώα και τη φύση, γεμάτοι ζωή αλλά συνεχώς καταδιωκόμενοι από τόν θάνατο, με έμφυτη μυστική αναζήτηση αλλά πλήρη άνεπάρκεια ανακάλυ-

5. Α' Κορ. ιγ' 12.

ψης του υπερόλογου, αν δεν αποτελεί τραγωδία, είναι μυστήριο. Τελικά, δεν αποτελεί μυστήριο μόνον η φύση αλλά και ο κτιστός άνθρωπος.

Ο άνθρωπος φαίνεται πώς είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα βιολογικό κυτταρικό σύστημα. Η ποικιλία των επιλογών του κάθε ανθρώπου, ή χαρακτηριστική διαφορετικότητα του, ή ιδιομορφία της ψυχικής έκφρασής του, ή δημιουργικότητα της σκέψης του, το κτίσιμο του προσώπου του είναι κάτι πολύ παραπάνω από ανατομικά ιδιώματα και ανιχνεύσιμες βιοχημικές διεργασίες. Η βιολογική του αρχή σηκώνει το βάρος της υπαρκτικής έναρξης, ενώ το τέλος παραπέμπει στην ευθύνη της άγνωστης, ένδεχομένως πολύ ανώτερης, συνέχειας. Η αναγνώριση του μεγαλείου και της μοναδικότητας του κάθε ανθρώπου οδηγεί στην ύποψία του μη τέλους του και στην αίσθηση της αιώνιας προοπτικής του. Η βιολογική του ύποσταση τον κοσμεί με την όμορφα μιάς οργανωμένης νομοτέλειας, ενώ η πνευματική του με το μεγαλείο μιάς ανεπανάληπτης αυτεξουσιότητας.

Υπ' αυτήν την έννοια, τό «άν», τό «πώς» και τό «πότε» της αρχής και του τέλους της βιολογικής πορείας του κάθε ανθρώπου είναι εξέχουσας σημασίας. Η εποχή μας, με την αντισυλληπτική και περιγεννητική τεχνολογία της, μπορεί να καθορίσει τό αν κάποιος θα συλληφθεί - δηλαδή αν θα υπάρξει - και τό αν τελικά θα γεννηθεί - δηλαδή αν θα ζήσει. Μπορεί να αλλοιώνει κατ' επιθυμία τη μορφή και τα χαρακτηριστικά της ζωής. Μπορεί επίσης να επιβραδύνει τόν θάνατο, μπορεί να απαλύνει τόν πόνο, μπορεί να παρεμβαίνει τεχνολογικά και να δημιουργεί νέες καταστάσεις ζωής και πρωτοφανείς συνθήκες θανάτου. Μπορεί να προκαλεί τη δυνατότητα πλήθους επιλογών.

Παρά ταύτα, θέτει κενοφανή ερωτήματα, πού όμως αδυνατεί να απαντήσει, και προξενεί πρωτόγνωρα διλήμματα, πού όμως προσπαθεί μάταια να υποβαθμίσει. Η συζήτηση για τό πότε ακριβώς αρχίζει ή ζωή ή για τό status των κρυσταλλωμένων εμβρύων ή τό πώς συνδέεται ή ψυχή με τό σώμα ή τό τί ακριβώς είναι ή ανθρώπινη ψυχή και τί ο θάνατος, ενώ παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον δεν δείχνει να φθάνει σε οριστικό τέλος στό όρατό μέλλον. Οί συνέπειές της όμως είναι τεράστιες, καθώς ενίοτε οδηγούν σε μιά ευπρόσδεκτη ευγονική και ευθανασιακή λογική πού

φαίνεται ήθικη και σε μιά ανεπιθύμητη ήθικη πού παρουσιάζεται πολύ σκληρή. Με βάση την αυθαίρετη γνώση του άγνωστου τό τοπίο της ήθικης και των αξιών κυριολεκτικά παραμορφώνεται.

Τό πότε αρχίζει ή τελειώνει ή ανθρώπινη ζωή δεν είναι άπλό έπιστημονικό θέμα. Ούτε προσδιορίζεται με ακριβείς όρισμούς, νομικές παρατηρήσεις, πολιτικές αποφάσεις ή αριθμούς. Τό πώς και γιατί της αρχής της ζωής είναι μυστικό ανεξιχνίαστο. Τό ίδιο και ο θάνατος. Για τούς λόγους αυτούς, τη ζωή δεν την αντικρύζουμε ως δικαίωμα πού μιάς ανήκει, αλλά τη σεβόμαστε ως μυστήριο πού μας υπερβαίνει.

Πρός τό μεθεκτόν του άκτίστου

Τά πάντα συνηγορούν στό ότι ο κτιστός φυσικός και ύλικός κόσμος δείχνει λίγα και κρύβει πολλά. Τό νοητό του μέρος κυρίως ύποψιάζει για τό πολύ του άκατανόητο. Ο κόσμος δεν είναι όπως τόν βλέπουμε και τόν νοούμε. Άπλά τό γνωστό και τό νοητό παραπέμπουν σε άλλες διαστάσεις ύπαρξης, γνώσης και αλήθειας, κτιστής φυσικά, συμπληρωματικής, πού όμως μιάς υπερβαίνει. Τό συμπέρασμα αυτό τό όφείλουμε στη σύγχρονη έπιστήμη.

Ζούμε σε μιά μοναδική εποχή. Η έκρηξη της γνώσης και της πληροφορίας μιάς οδηγούν στό χρησιμότερο συμπέρασμα: Τελικά, είμαστε άπίστευτα μικροί, υπερβολικά μόνοι, πολύ στιγμιαίοι για τούς κοσμικούς χρόνους για να πούμε:

- α) ότι γνωρίζουμε τόν κόσμο,
- β) ότι τόν κατανοούμε, και
- γ) ότι μπορούμε να επικοινωνούμε.

Η μέγιστη ταχύτητα επικοινωνίας, ή ιλιγγιώδης ταχύτητα του φωτός, είναι πεπερασμένη και τό σύμπαν ασύλληπτα μεγάλο. Αυτό την κάνει πολύ μικρή. Ένώ, κατά τόν Άριστοτέλη, είμαστε κοινωνικά όντα, «ό άνθρωπος ζῶν έστι πολιτικόν»⁶, είμαστε καταδικασμένοι σε μοναξιά. Ένώ, κατά τόν ίδιο Έλληνα άρχαίο φιλόσοφο, «φύσει του ειδέναι όρέγεται ό άνθρωπος»⁷, είμαστε καταδικασμένοι και σε άγνοια. Έτσι φαίνεται ή ανεπάρκεια και της έπιστήμης και

6. W.D. Ross, έκδ. 1957. *Aristotelis Politica*. Όξφόρδη: Clarendon Press. Άνατ. 1964.

7. Άριστοτέλη, *Μετά τά Φυσικά*, 922α, πρώτη πρόταση.

της τεχνολογίας μας. Ἐνῶ ἡ κατάσταση μας, τὰ ἐπιτεύγματα καὶ ἡ γνώση μας σὲ ἀνθρώπινη κλίμακα εἶναι ἀπίστευτα, συγκλονιστικά καὶ ἀσύλληπτα, τὴν ἴδια στιγμή, σὲ κοσμικὲς διαστάσεις πλησιάζουν τὸ τίποτα καὶ συγγενεύουν μὲ τὸ λάθος.

Ταυτόχρονα, ὅμως, εἴμαστε καὶ πολὺ διαφορετικοὶ καὶ ἰδιαίτεροι μέσα στὸ σύμπαν. Μοναδικοὶ! Διαθέτουμε λόγο (σκέψη καὶ λογικότητα) καὶ λόγο (δυνατότητα ἔναρθρης ἔκφρασης). Τὸ σύμπαν καὶ ἡ φύση δὲν ἔχουν λόγο, ἀλλὰ ἐμφανίζουν λογικὴ: «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα»⁸. Αὐτὴ τὴ λογικὴ μπορούμε νὰ τὴν προσεγγίσουμε ἐπιστημονικά, μπορούμε ὅμως καλύτερα νὰ τὴν κατανοήσουμε πνευματικά.

Σήμερα χρησιμοποιοῦμε ὄρους στὴ Φυσικὴ ὅπως Ἵπερσυμμετρία, Ἵπερχορδές, Ἵπερσύμπαντα θέλοντας νὰ δείξουμε τὸ πέραν τοῦ αἰσθητοῦ καὶ λογικοῦ, ὅπως καὶ στὴν Ἐκκλησία χρησιμοποιοῦμε τοὺς ὄρους Ἵπερφυλοσοφία γιὰ τὴν Θεοτόκο, Ἵπερκόσμος γιὰ τοὺς ἀγγέλους καὶ Ἵπερούσιος γιὰ τὸν Θεό, γιὰ νὰ ἐκφράσουμε τὸ πέραν τοῦ κατανοητοῦ καὶ τοῦ ἀντιληπτοῦ, τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ὑπὲρ φύσιν κόσμου, τὸ μετὰ καὶ πάνω ἀπὸ τὸ ὑπὲρ τῶν ἐπιστημονικῶν ὄρων.

Παρά ταῦτα, ἡ σύγχρονη ἐπιστημονικὴ φιλοσοφία διακατέχεται ἀπὸ μία τάση νὰ ἀποδείξει τὴν ἀντάρχειά της καὶ γι' αὐτὸ ἀντιστρατεύεται στὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ. Ἴσως διότι διαλέγεται μαζί Του στὸ ἐπίπεδο τῆς δυνάμεως. Δὲν θέλει ἕναν παντοδύναμο θεό. Προτιμᾷ δυνατότερο τὸν ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ καὶ ἐρευνᾷ γιὰ ἀξίες πιὸ σίγουρες, κατὰ τὴν ἀποψή της, χωρὶς Θεό.

Ἡ Ὁρθόδοξη παράδοση, πίστη καὶ θεολογία δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὸ ἐρώτημα τῆς ὑπαρξῆς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μὲ αὐτὸ τῆς ἀποδεδειγμένης παρουσίας Του. Ἡ ἐπιστήμη ἀδυνατεῖ νὰ βάλει τελεία στὴν ὑπόθεση τοῦ Θεοῦ. Κάθε προσπάθεια ἀποδείξεως τῆς ὑπαρξῆς Του εἶναι ματαιοπονία. Ὁ Θεὸς ὡς μυστήριον εἶναι καλύτερα νὰ μπορεῖ νὰ ἀμφισβητεῖται πνευματικὰ παρὰ νὰ ἀποδεικνύεται ἐπιστημονικά. Θεὸς ποὺ ἀποδεικνύεται ὅτι ὑπάρχει ἢ ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν ὑπάρχει, δὲν ὑπάρχει, δὲν εἶναι θεός.

Ὁ Θεὸς ὡς ΩΝ ἐμφανίζεται ἀπρόσιτος στὴν κτίση· Τὸν ψάχνουμε καὶ κρύβεται, εἶναι ἀμέθεκτος κατὰ τὴν οὐσία Του. Ἀντίθετα, ὡς ΠΑΡΩΝ εἶναι φίλος καὶ πατέρας τῆς κτίσης· φανερόνεται, εἶναι μεθεκτὸς κατὰ τὶς ἄκτιστες ἐνέργειές Του· βιωματικά διαπιστώνεται, κοινωνεῖται. Ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη πιστοποιεῖ τὸ πρῶτο· ἡ Ὁρθόδοξη θεολογία ἐπιβεβαιώνει τὸ δεύτερο.

Ὁ Αὐγουστίνος διεκήρυξε ὅτι μὲ τὸν νοῦ μας μπορούμε νὰ δοῦμε τὸν Θεό, ἐπειδὴ αὐτὸς συγγενεῖται μαζί Του, καὶ ἔτσι παρέσυρε τὴ Δύση στὴν ἀκαρπη προσπάθεια τῆς κατανόησης τοῦ ἀκατανοήτου. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, οἱ Πατέρες τῆς Ἀνατολῆς ὑποστηρίζουν ὅτι μπορούμε νὰ ξεπεράσουμε τοὺς περιορισμοὺς τῆς κτιστότητας μόνον ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Ὁ Θεὸς συνδυάζει τὸ κατανοητὸ μὲ τὸ ἀκατανοητό⁹.

Ἡ Ὁρθόδοξη παράδοση καταθέτει καὶ στὸν σύγχρονο κόσμον μιὰ θεολογία, ὅπου ὁμολογοῦμε πὼς γνωρίζουμε πολὺ λιγότερα ἀπὸ ὅσα ἀγνοοῦμε, ὅτι τὸ καταληπτὸν τελικὰ εἶναι πολὺ μικρότερον ἀπὸ τὸ ἀκατάληπτον, ὅτι, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καταφατικὴ, ὑπάρχει καὶ ἡ ἀποφατικὴ ὁδὸς γνώσεως, ὅτι ὑπάρχει τὸ μυστήριον πού, ἐνῶ δὲν κατανοεῖται, κοινωνεῖται. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀμέθεκτος κατὰ τὴν οὐσία Του καὶ μεθεκτὸς κατὰ τὶς ἄκτιστες ἐνέργειές Του. Ὁ ὄρος «ἄκτιστες» ἀποδυναμώνει τὸ κατανοητό, ἀλλὰ δὲν ἐξασθενίζει τὸ μεθεκτό. Ἐμφανίζεται «καθὼς ἐστί» (Α' Ἰω. γ' 2), «ὁ ὑπὲρ θεῶν καὶ γινῶσιν» ὁρᾶται καὶ γινώσεται «δι' ἀβλεψίας καὶ ἀγνωσίας τοῦτο γὰρ ἐστί τὸ ὄντως ἰδεῖν καὶ γινῶναι»¹⁰. Ἐνα εἶναι τελικὰ κατανοητό, ἢ ἀκατανοησία τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου¹¹. Ἡ προσπάθεια τῆς Δύσης νὰ διεισδύσει στὴν ἀμέθεκτη διάστασή Του, τὴν ὀδήγησε στὴ ματαιοπονία τῆς ἀπό-

9. «ἐμοὶ δοκεῖ ἵνα τῷ ληπτῷ μὲν ἔλκη πρὸς ἑαυτὸν (τὸ γὰρ τελείως ἄληπτον, ἀνέλπιστον καὶ ἀνεπιχείρητον), τῷ δὲ ἀλήπτῳ θαυμάζηται, θαυμαζόμενον δὲ ποθῆται πλέον, ποθούμενον δὲ καθαίρη, καθαῖρον δὲ θεοειδὲς ἀπεργάζηται. Τοιοῦτοις δὲ γενομένοις, ὡς οἰκειοῖς ἤδη προσομιλεῖ τολμᾷ τι νεανικὸν ὁ λόγος» (Γρηγ. Θεολόγου, Ὁμιλία εἰς τὰ Θεοφάνεια, Λόγος ΛΗ' παρ. 7, ΕΠΕ 5.44-46).

10. Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, PG 3, 1025 A.

11. «Ἄπειρον τὸ Θεῖον καὶ ἀκατάληπτον καὶ ἐν μόνον αὐτοῦ καταληπτὸν ἢ ἀπειρία καὶ ἡ ἀκατάληπτος αὐτοῦ» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις Ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, 1,4).

8. Ψάμ. ιη' 1.

δειξής Του. Το ίδιο συμβαίνει και με τη σύγχρονη επιστημονική φιλοσοφία.

Ο Θεός, όπως βιώνεται μέσα στην Ορθόδοξη ζωή, είναι υπερβατικός για τη δύναμή Του, είναι όμως υπερβατικός κυρίως για τη σοφία και αγάπη Του. Είναι υπερούσιος, είναι παντέλειος· δεν είναι απόμακρος από τον άνθρωπο, αλλά διαρκώς κενούμενος για τον άνθρωπο· δεν είναι τιμωρός, αλλά σταυρούμενος ό Ίδιος· δεν πεθαίνουμε έμεις και ζει ό Ίδιος, αλλά πεθαίνει Έκεϊνος έν χρόνω για να ζούμε έμεις αιώνίως. Ούτε μās αγαπā δείχνοντάς μας υπεροπτικά τη δύναμή Του, αλλά δίνοντάς μας τη δυνατότητα υπερβατικά να μετέχουμε τών ακτίστων ενεργειών Του, τής αγάπης Του. Άπέναντι σ' Αυτόν δεν στεκόμαστε με τη διάθεση να μη μās συντρίψει, αλλά με συντετριμμένη την καρδιά, επειδή ή αγάπη Του είναι τέτοια και τόση ώστε να μπορούμε να Τόν κοινωνούμε. Αυτός ό Θεός δεν είναι αντίπαλος πού πρέπει ή έπιστήμη να έξαφανίσει. Ούτε αντικείμενο πού πρέπει να αποδείξει. Αυτός είναι ό Θεός τής αγάπης πού πρέπει όπωσδήποτε να ανακαλύψει.

* * *

Αυτός ό Θεός κοινωνείται και δια τής έπιστημονικής γνώσης. Άποκαλύπτει όμως τη σοφία Του, όπως και την αλήθεια Του, στους «ταπεινούς τή καρδιά». Την κρύβει από τούς επαιρόμενους. Η όδός γι' αυτή τη γνώση είναι ή παραδοχή τής άγνωσίας μας. Όπως υποστηρίζει ό Σωκράτης στην Άπολογία του Πλάτωνος (21d) «οὐκ οἶδα οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι... έν οἶδα ότι οὐδέν οἶδα» και καταλήγει ότι είναι προτιμότερη ή ειλικρινής άγνοια τής αυταπατούσης γνώσεως. Υπάρχουν αλήθειες πού ανακαλύπτονται με τη γνώση μας, υπάρχουν όμως και αλήθειες πού αποκαλύπτονται από τόν τρόπο πού αποδεχόμαστε την άγνωσία μας. Η συνειδητοποιημένη αίσθηση άγνοιας, ή ήσυχη θέα τής ένδοτέρας έρήμου μας, ή ταπείνωση,

άποτελεῖ «όδόν άρίστην», προκειμένου να βιώσουμε την ψηλάφηση του άγνωστου και άκατανόητου μυστηρίου του κόσμου μέσα στον όποιο ζούμε.

Η έπιστημονική όδός έγκρύπτει στο βάθος της μία λεπτή άπογοήτευση, διότι ένω γοητεύει και έξάπτει τó έπιθυμητικό του ανθρώπου με την άπατηλή προσδοκία τής κατανόησης του κτιστου κόσμου, τελικά τόν οδηγεί στην παραδοχή τών όρίων του. Η δυνατότητα πλήρους ανακάλυψης του φυσικού κόσμου είναι φραγμένη. Τελικά, μπορούμε πολύ λιγότερα από όσα έπιθυμούμε.

Άντίθετα, ή θεολογία τής ένόπιον του άποκρύφου και άπορρήτου θεϊκού μυστηρίου ταπεινής παραστάσεως τής καθ' ήμās Όρθόδοξης Άνατολής έπιτρέπει την έμπειρική μετοχή στην έν ήμῖν άποκάλυψη του θεϊκού φωτός. Ο άνθρωπος τής Όρθόδοξης πίστης δεν ζητάει από τόν διαρκώς κενούμενο Θεό να του φανερόνεται. Δεν περιμένει, δεν θέλει πολλά. Τελικά, όμως, του προσφέρεται γνώση πολύ μεγαλύτερη και περισσότερη από όση φαντάζεται. Του προσφέρεται ή «καινή» γνώση, ή «έτέρα» έμπειρία, τό «ξένον θέαμα», του προσφέρεται ό Θεός ως πρόσωπο.

Η έπιστήμη μπορεί να ανεβάσει τόν άνθρωπο στο ψηλότερο σκαλοπάτι τής γνώσης, στην ταπεινή συνειδητοποίηση τών φυσικών και διανοητικών όρίων του. Η θεολογία μπορεί, ακριβώς στο σημείο αυτό, να τόν υποδεχθεί και να τόν παραλάβει, προκειμένου να τόν εισαγάγει στο ιερό βήμα τής θεϊκής άποκάλυψης.

Η σύγχρονη έπιστήμη μās οδηγεί νομοτελειακά στην αλήθεια τής άποφατικής Όρθόδοξης Θεολογίας. Ο Θεός δεν έχει σχέση με την άπόδειξη ούτε με την ανακάλυψη. Ο Θεός είναι άποκάλυψη. Και κάτι άκόμη. Η έπιστήμη είναι για λίγους. Ο Θεός είναι για όλους. Άκόμη και γι' αυτούς πού θέλουν να τόν υποκαταστήσουν. Άκόμη και γι' αυτούς πού έπιθυμούν να τόν κατανοήσουν. Άκόμη και για τούς έπιστήμονες! Άκόμη και για τούς ...«θεολόγους»!

**ΕΚΚΛΗΣΙΑ:
ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΛΥΤΡΩΣΕΩΣ
Ἡ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗΣ
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΕΩΣ;**

(Ὁμιλία στήν Ἡμερίδα τοῦ
Μεταπτυχιακοῦ Φοιτητικοῦ
Θεολογικοῦ Συνδέσμου,
Πεντέλη 8.11.2008)

Τοῦ
Ἀρχιμ. **Κυρίλλου Κωστοπούλου**,
Ἱεροκήρυκος Ἱ.Μ. Πατρῶν,
Δρος Θεολογίας

Αἰδεσιμολογιώτατε ἐκπρόσωπε τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερωνύμου,
Σεβασμιώτατε,
Κυρία Κοσμητορ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν,
Ἑλλογιώτατοι κ. Καθηγητές,
Ἀγαπητοὶ μεταπτυχιακοὶ φοιτητὲς καὶ φοιτήτριες,
Κυρίες καὶ κύριοι,

Εὐχαριστῶ θερμῶς τὸν ἀξιότιμο πρόεδρο τοῦ Μ.Φ.Θ.Σ. κ. Φίλιππο Τακό-
πουλο καὶ τὰ μέλη τοῦ Μεταπτυχιακοῦ Φοιτητικοῦ Θεολογικοῦ Συνδέσμου
γιὰ τὴν τιμητικὴ πρόσκληση νὰ εἶμαι ἓνας ἐκ τῶν ὁμιλητῶν στὴν παρούσα
ἡμερίδα μὲ θέμα: «Θρησκεία ἢ Ἐκκλησία;»

Τὸ θέμα τῆς παρουσίας εἰσηγήσεώς μου, ὅπως ἤδη γνωρίζετε, εἶναι: «Ἐκ-
κλησία: κοινωνία ὀντολογικῆς λυτρώσεως ἢ θρησκευτικῆς μεταφυσικῆς ἰκα-
νοποιήσεως;».

-1-

Ὅταν ὁμιλοῦμε περὶ θρησκείας, αὐτομάτως δηλώνουμε τὴ σχέση πού ἠθε-
λε καὶ ἐπεδίωκε νὰ ἔχη ἀνέκαθεν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ «ἱερό». Τὸ ἱερὸ αὐτό, τὸ
ὁποῖο προφανῶς εἶναι ὀντότητα ὑπερφυσικῆ, στὴν ἱστορικὴ πορεία τοῦ
ἀνθρώπου κατανοήθηκε ποικιλοτρόπως. Κατανοήθηκε ὡς Ἕνας Θεός, ὡς ὁ
Θεὸς γενικώτερα, ὡς μία ἢ περισσότερες ὑπερφυσικὲς δυνάμεις ἢ καὶ ὀρι-
σμένες φορὲς ὡς κάτι τὸ χοϊκότερο, τὸ ὁποῖο καταξιώθηκε τῶν ἰδιοτήτων
τοῦ ἱεροῦ. Ὁ καθηγητὴς Μπέγζος διατείνεται ὅτι «τὸ ἱερὸ καὶ ἡ θρησκεία
εἶναι ταυτόσημα. Δὲν ὑπάρχει ἀνίερη θρησκεία, δηλαδή χωρὶς ἱερό. Ὅπως
ἢ «ἄθρη θεολογία» εἶναι μία ἀντίφαση τῶν ὄρων, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ἡ «ἀνιέ-
ρη θρησκεία» ἀποτελεῖ κάτι τὸ ἀδιανόητο καὶ ὄχι ἀπλῶς ἀνέφικτο»¹.

Εἶναι, βεβαίως, ἐπιστημονικῶς ἀποδεκτὸ ὅτι δὲν ἔχει ἐπιτευχθῆ συμφωνία
ὡς πρὸς τὴν ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα τί εἶναι θρησκεία αὐτὴ καθ' ἑαυτή.
Ὅμως, ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴ φύση του, ἔμμεσα ἢ ἄμεσα, νοητικῶς ἢ συναι-
σθηματικῶς, ἐκδηλώνει τὴν πίστη του σὲ κάποια ὑπερφυσικὴ ὑπαρξὴ μιᾶς ἢ
περισσοτέρων προσωπικῶν ἢ ἀπροσώπων δυνάμεων, συναισθανόμενος τὴν
ἐκεῖθεν ἐξάρτησή του.

Εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὴ ἡ διατύπωση τοῦ Πλουτάρχου: «Εὗροις δ' ἂν
ἐπιῶν καὶ πόλεις ἀτειχίστους, ἀγραμμάτους, ἀβασιλεύτους, ἀοίκους, ἀρη-
μάτους, νομίματος μὴ δεομένους, ἀπείρους θεάτρων καὶ γυμνασίων· ἀνιέ-
ρου δὲ πόλεως καὶ ἀθέου, μὴ χρωμένης εὐχαῖς, μηδ' ὄρκους, μηδὲ μαντείαις,
μηδὲ θυσίαις ἐπ' ἀγαθοῖς, μηδ' ἀποτροπαῖς κακῶν οὐδεὶς ἔστιν οὐδ' ἔσται
θεατῆς...»². Ἀναλόγως ὁμιλοῦν καὶ οἱ ἱστορικοὶ Τάκιτος καὶ Πολύβιος.

Κατὰ τὸν Kierkegaard οἱ ἀντιθέσεις μεταξὺ πνεύματος καὶ ὕλης, καλοῦ
καὶ κακοῦ, θεωρίας καὶ πράξεως μποροῦν νὰ ὀδηγήσουν πάντα λογικῶς

1. Μ. Μπέγζου, *Φαινομενολογία τῆς θρησκείας*, Ἀθήνα 1995, σελ. 50.

2. Teubner, *Plutarchi moralia, Adversus Colotem*, 1125D¹¹-E⁶, Leipzig 1959².

σκεπτόμενον άνθρωπο στην ανίχνευση έξωτερικῆς τοῦ κόσμου ἀρχῆς, στην ὁποία κάθε ἀντίθεση παύει νὰ ὑπάρχει.

Καὶ εἶναι γενονὸς ὅτι ἡ θρησκεία, κάθε θρησκεία, εἶναι –θὰ λέγαμε– ἕνας θεσμός, ὁ ὁποῖος ἱκανοποιεῖ τις πάσης φύσεως ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τὸν καθηγητὴ Μπαλάνο, «ἡ θρησκεία εἶναι ἕν συναισθημα μυστηριώδους ἐξαρτήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ὄν ἢ ὄντα ὑπεράνθρωπα καὶ μία βούλησις ρυθμίσεως τῶν πράξεων συμφώνως πρὸς τὴν βούλησιν τῶν ὄντων τούτων»³.

Κατανοοῦμε ἐπομένως, ὅτι ἀνέκαθεν ἡ θρησκεία κατοικοῦσε στὸ βάθος ὄλων τῶν λειτουργιῶν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ ζωῆς. Ο Ἡegel ἔχει πεῖ ὅτι «ἡ θρησκεία εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν πάντων καὶ ταυτόχρονα τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον δίδει ζωὴν, ἀλκὴ καὶ νόημα στὰ πάντα»⁴.

Τοιοιτοτρόπως, θὰ μπορούσαμε νὰ ἐκλάβουμε τὸ φαινόμενο «θρησκεία» ὡς φυσικὴ ὀρμέμφυτη ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου ὥστε α) νὰ διαθέτῃ ἀποτελεσματικὸ ἀντίδοτο στὸν ὑπαρξιακὸ φόβο του ὡς πρὸς τὸ ἄγνωστο τῶν μεταφυσικῶν γεγονότων καὶ ὑποθέσεων καὶ β) νὰ ἐξασφαλίζῃ τὴν εὐνοια τοῦ ἱεροῦ – τῆς ὑπερφυσικῆς αὐτῆς δυνάμεως, μὲ τὴν λατρεία καὶ τὴν ὑποταγὴ σὲ κανονιστικὲς ἀρχές, τίς ὁποῖες ἐκλαμβάνει ὡς ἐντολές τοῦ ὑπερτάτου αὐτοῦ ὄντος. Ἐξ αὐτοῦ γεννᾶται ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ καὶ ἕν ταυτῶ ἡ ἀτομικὴ ἠθικὴ, ὡς ἀποτέλεσμα μιᾶς δεδομένης θρησκευτικῆς νομοθεσίας πὺ καθορίζει τὴν ἀνθρώπινη συμπεριφορά.

Τὰ ὡς ἄνω μᾶς ὀδηγοῦν στὸ πολῦτιμο γιὰ τὸν ἄνθρωπο συμπέρασμα ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι μία θρησκεία ἐξ ὄλων τῶν ὑπαρχουσῶν στὸν Ἀνατολικὸ καὶ Δυτικὸ κόσμο, ἀλλὰ εἶναι ἡ «ἐξ Ἀποκαλύψεως θρησκεία» ἡ ἀπλῶς ὁ Χριστιανισμὸς.

Ὁ Ἀποκαλυφθεὶς Θεὸς ἔφερε τὸν ἄνθρωπο σὲ σχέση κοινωνίας μετ' Αὐτοῦ. Κοινωνεῖ πλέον τὸ πλάσμα μὲ τὸν Πλάστη του ἀληθῶς καὶ τοιοιτοτρόπως διασώζεται ἡ πνευματικὴ ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, δὲν ἐκπίπτει σὲ ἐξάρ-

τημα τῆς φύσεως. Ἡ ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκεία δὲν εἶναι διανοητικὸ λειτούργημα, ἀλλὰ ἔνθεο βίωμα. Δὲν εἶναι συναισθηματικὴ - θεωρητικὴ ἐκδήλωση πρὸς τὸ θεῖο, ἀλλὰ ἔνθεη ζωὴ. Ἐδῶ δὲν ἔχουμε νοητικὴ διεργασία, ἀλλὰ μεταμόρφωση καὶ ἀφθαρτοποίηση τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία συντελεῖται, ὅπως θὰ διαπιστώσουμε παρακάτω, στὸν χῶρο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Στὸν χῶρο αὐτό, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, γίνεται συγκεκριμένη ἡ ἔννοια τῆς θρησκείας καὶ μπορεῖ πλέον ὁ χριστιανὸς νὰ ἀναφωνήσῃ τὸ τοῦ Ψαλμωδοῦ: «Ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ»⁵.

«Ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ» σημαίνει ὅτι στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει ἡ ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ ὡς προσωπικῆς Ὑπάρξεως. Ὁ Θεὸς εἶναι Πρόσωπο, διαλεγόμενο καὶ κοινωνοῦν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Μωϋσῆς λαμβάνει τὴν ἐξῆς ἀπάντηση ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸ αἴτημά του ποῖος εἶναι: «ἐγὼ εἰμὶ ὁ ὢν...»⁶. Ἐδῶ ὁ Ἰδιὸς ὁ Θεὸς ταυτίζει τὴν ἀλήθεια τῆς ὑπάρξεως μὲ τὴν προσωπικὴ Του ὑπόσταση. Τὸ πλάσμα Του, ὁ ἄνθρωπος, εἶναι δημιούργημα τῆς ἀγάπης: «Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν...»⁷ καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ ἄνθρωπος διασώζεται ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν κοινωνῇ μετὰ τῆς Αὐτοαγάπης καὶ ὡς λελυτρωμένος γίνεται μέτοχος τῆς Τριαδικῆς ἀκτίστου Χάριτος, πράγμα τὸ ὁποῖο συμβαίνει στὸν χῶρο τῆς Σταυροαναστασίμου εὐχαριστιακῆς κοινωνίας πὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία.

-2-

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία δὲν διασώζεται ὀρισμὸς. Οἱ αὐθεντικοὶ ἐρμηνευτὲς τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, οἱ ἅγιοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι, δὲν ὀρίζουν τὴν Ἐκκλησία. Καὶ τοῦτο, γιὰ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ τὴν μετατρέψουν σὲ ἀντικείμενο θεολογικῆς ἐρεῦνης. Καὶ δὲν τὸ ἐπιχειροῦν γιὰ τὸ λόγο ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ὀρισμὸς, ὁ ὁποῖος θὰ παρουσιάσῃ καὶ θὰ ἐκφράσῃ ἀληθινὰ καὶ ὀρθὰ τὸ οὐσιαστικὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας ὡς Σώματος Χριστοῦ.

Ὡς ἐκ τούτου ἡ Ἐκκλησία, γιὰ τοὺς Πατέρες, δὲν εἶναι ἕνα «ἀντικείμενο» τῆς θεολογίας, ἀλλὰ τὸ ἴδιο

3. Δ.Σ. Μπαλάνου, *Αἱ θρησκείαι*, Ἀθήνα 1931, σελ. 6.

4. Rosino Gibellini, *Θεολογία τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα*, Ἀθήνα 2002, σελ. 106.

5. Ψάλμ. KB', 14.

6. Ἐξ. 3, 14.

7. Α' Ἰωάν. 4, 16.

τὸ ὑποκείμενο τοῦ «θεολογεῖν», ἡ οὐσιαστικὴ πραγματικότητα, τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, πὸν ἀποκαλύπτοντάς την προσφέρει μία καινούργια ζωὴ καὶ μαρτυρία, ζωὴ λυτρώσεως καὶ σωτηρίας.

Κατὰ τὸν Ἀπ. Παῦλο ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ μυστικὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖο ἔχει ὡς κεφαλὴ του Αὐτὸν τὸν Θεάνθρωπο Κύριο – «... καὶ αὐτὸς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας...»⁸ – ὡς ψυχὴ τὸ Πανάγιο Πνεῦμα – «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν...»⁹ – καὶ ὡς μέλη του τοὺς πιστοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς, τοὺς βεβαπτισμένους στὸ Ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ – «...οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμα ἐσμέν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη...»¹⁰. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς γράφει ἐπ' αὐτοῦ: «Κοινωνία λέγεται τε καὶ ἐστὶν ἀληθῶς διὰ τὸ κοινωνεῖν ἡμᾶς δι' αὐτῆς τῷ Χριστῷ καὶ μετέχειν αὐτοῦ τῆς σαρκὸς τε καὶ τῆς θεότητος, κοινωνεῖν δὲ καὶ ἐνώσθαι ἀλλήλοις δι' αὐτῆς· ἐπεὶ γὰρ ἐξ ἑνὸς ἄρτου μεταλαμβάνομεν οἱ πάντες ἐν σῶμα Χριστοῦ, καὶ ἐν αἷμα, καὶ ἀλλήλων μέλη γινόμεθα, σύσσωμοι Χριστοῦ χρηματίζοντες»¹¹.

Ὁ Λόγος ἐσαρκώθη «ἵνα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν»¹². Κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο Νύσσης, Αὐτὸς εἶναι «ὁ τὰ πεπλανημένα καὶ διεσκορπισμένα συνάγων εἰς ἓν καὶ ποιῶν τὰ πάντα μίαν Ἐκκλησίαν τε καὶ μίαν ποιμνίαν, ἵνα μηδὲν ἀνήκοον ἢ τῆς καλῆς τοῦ ποιμένου φωνῆς τῆς τὰ πάντα ζωοποιούσης»¹³.

Αὐτὴ ἡ σύναξη σὲ μία θεανθρώπινη κοινωνία δὲν ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἀτομικὴ τοῦ καθενὸς μας προσπάθεια πρὸς ὁμαδοποίηση, ὥστε, κατόπιν ἐπικλήσεως τοῦ Χριστοῦ, κατὰ προτεσταντικὸ τρόπο, νὰ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν, ἀλλὰ πραγματοποιεῖται μὲ τὴν πρόσληψή μας στὸ Σῶμα Του.

Στὴν ὀρθόδοξο Ἐκκλησία προηγεῖται ἡ συσσωμάτωση τοῦ πιστοῦ βαπτισμένου Χριστιανοῦ μετὰ τῆς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔπεται ὁ ἁγιασμὸς αὐτοῦ. Αὐτό, βεβαίως, κατορθοῦται μέσῳ τῶν Ἁγίων Μυστηρίων καὶ κυρίως μέσῳ τοῦ ἱεροῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Αὐτὴ ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία δὲν εἶναι μία μαζοποιημένη κοινωνία, ὅπως ἀκριβῶς μπορεῖ νὰ λεχθῇ γιὰ κοινωνίες πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν συστημάτων. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸν λόγο ὅτι, ἐνῶ ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, ἐνώνει τὰ μέλη σὲ ἓνα σῶμα, τὸ Πανάγιο Πνεῦμα ξεχωρίζει τὰ πρόσωπα καὶ τοιουτοτρόπως ἔχομε τὴν κοινωνία ἀγάπης διασωζομένου τοῦ προσώπου.

Ἐκτὸς τῆς κοινωνίας αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος μαζοποιεῖται ἢ διασπᾶται. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ διεσπασμένος ἄνθρωπος, κυρίως τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, ἢ διεσπασμένη οἰκογένεια καὶ ἡ καθόλου κοινωνία πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ ὑπάρξῃ ἐνοποίηση, καταξίωση, ἁγιασμός, λύτρωση.

Ἐπομένως, ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μία ὀργάνωση, δὲν εἶναι ὀργανωμένη ἀνθρώπινη ζωὴ, ἀλλὰ Θεανθρώπινη κοινωνία, ἡ ζωὴ τοῦ Θεοῦ μέσα στὸν ἄνθρωπο καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὸν Θεό. Ὁ Μητροπολίτης Ἀθανάσιος Γιέφτις γράφει ἐπ' αὐτοῦ: «Δὲν εἶναι ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μίαν θρησκευτικὴν κοινότητα γιὰ φιλανθρωπικούς σκοποὺς ἢ ἓνας ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς πὸν ἀγωνίζεται μόνον γιὰ ἐπίγεια εἰρήνη καὶ συνύπαρξη τῶν Ἐθνῶν, ἀλλ' εἶναι, πρὸ πάντων, τὸ ζωοποιὸ σῶμα τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἐργαστήριον σωτηρίας καὶ λυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ μάλιστα αἰωνίας λυτρώσεως, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὡς Σωτὴρ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἔφερε καὶ πραγματοποίησε»¹⁴.

Πρέπει, ὅμως, ἐδῶ νὰ ἐπισημάνουμε καὶ τὰ ἐξῆς: Ἡ ἐνότητα αὐτὴ καὶ ἡ κοινωνία τῶν προσώπων ἐν Χριστῷ θεμελιώνεται ἐπὶ τῆς ἀσαλεύτου βάσεως τῆς ὀρθοδόξου πίστεως: «Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα». Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ κοινωνῇ ὁ ὀρθόδοξος πιστὸς τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου καὶ νὰ ἐνοῦται μετ' Αὐτοῦ καὶ ταυτοχρό-

8. Κολ. 1, 18.

9. Ἰωάν. 16, 13.

10. Ρωμ. 12, 5.

11. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως Δ'*, ΕΠΕ 1, Θεσσαλονίκη 1976, σελ. 474.

12. Ἰωάν. 11, 52.

13. Γρηγορίου Νύσσης, *Ἐξηγήσεις εἰς τὸν Ἐκκλησιαστὴν τοῦ Σολομῶντος 1-8*, PG 44, 636B.

14. Ἀθανασίου Γιέφτις (Μητροπ.), *Χριστὸς ἀρχὴ καὶ τέλος*, Ἀθήναι 1983, σελ. 17.

ως μετά τῶν συνανθρώπων του ἐκείνων, οἱ ὅποιοι παρεκκλίνουν τῆς πίστεως ὡς πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία Του; Ἡ ἔνωση «ἐν Χριστῷ» σὲ τί συνίσταται; Στὴ Θεία Λειτουργία προηγεῖται ἡ προτροπὴ τῆς «ἐν ὁμονοίᾳ» ὁμολογίας τῆς πίστεώς μας στὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ ἔπεται ἡ πρόσκληση «λάβετε φάγετε...» καὶ «πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...». Ἄνευ τῆς κοινωνίας πίστεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ κοινωνία «ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ», *intercommunio*, κοινὸ Ποτήριο.

Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ οἱ Προτεστάντες ἔχουν ὡς πρὸς τὴν Θεία Κοινωνία μίαν ἀντίληψη αισθηματο-ἐξωτερικὴ καὶ ὄχι ὄντολογικο-πνευματικὴ, ὅπως ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐνότητα, ἡ ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ ἡ πεποίθησις ὅτι κοινωνοῦμε Ἀυτὸ τὸ Σῶμα καὶ Ἀυτὸ τὸ Αἷμα τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου εἶναι ἀλληλένδετα στὴν ὀρθόδοξη θεολογία καὶ Ἐκκλησία. Στὸ σημεῖο αὐτὸ «ἀνοίγω παρένθεση», γιὰ νὰ ἀπευθυνθῶ στοὺς ἀδελφούς μου κληρικούς καὶ νὰ εἶπω ὅτι εἶναι βασικὸ λάθος, ὅταν μεταδίδουμε στὸν πιστὸ τὴν Θεία Κοινωνία νὰ λέγωμε «μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ» χωρὶς τὸ ὀριστικὸ ἄρθρο «τό». Ἄνευ τῶν ὡς ἄνω προϋποθέσεων ἡ κοινωνία μετὰ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιφέρει τὴν διάσπαση καὶ τὴν ἀποσύνθεση τῆς Μίας Ἐκκλησίας. Ὁ Μ. Βασίλειος, ἀπευθυνόμενος πρὸς Ἱερέα - Λειτουργό, γράφει: «Ἄξιον σαυτὸν ποιήσον τῶν ἱερῶν κανόνων. Μὴ συλλειτουργεῖ οἷς ἀπηγόρευται. Βλέπε τίτι παρέστηκας, πῶς ἱεουργεῖς καὶ τίσι μεταδίδως. Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς δεσποτικῆς ἐντολῆς καὶ τῆς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Μὴ δότε γάρ, φησι, τὰ ἅγια τοῖς κυσί, καὶ τοὺς μαργαρίτας μὴ βάλῃτε ἐμπροσθεν τῶν χοίρων... μὴ παραδῶς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἰς χεῖρας ἀναξίων...»¹⁵.

Ἡ αἵρεση καὶ τὸ σχίσμα χωρίζουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν «ἐν Χριστῷ» κοινωνία, τὸν ἀπεκκλησιοποιοῦν. Αὐτὸς, ὁ ὅποιος ἀγαπᾷ ὄντολογικὰ τὸν ἀδελφό του, πού ὑπάρχει στὸ χῶρο τῆς αἵρέσεως ἢ τοῦ σχίσματος δὲν ἀμνηστεύει τὴν αἵρεση ἢ τὸ σχίσμα, ὥστε νὰ τοῦ δώσῃ τὴν εὐκαιρία νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι εἶναι ἀποκεκομμένος ἀπὸ τὴν εὐχαριστιακὴ κοινωνία καὶ πρέπει νὰ

ὑπερβῇ τὴν κατάστασή του μέσῳ τῆς μετανοίας. Καὶ τοῦτο, γιὰ τὸν λόγο ὅτι τὸν ἀγαπᾷ «ἐν ἀληθείᾳ».

Οἱ Ἀποστολικοὶ κανόνες 45^{ος}, 46^{ος}, 64^{ος}, 70^{ος} καὶ 75^{ος} αὐτὸν τὸν σκοπὸ ἔχουν. Διασφαλίζουν τὴν ἐνότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας. Δὲν εἶναι νομικοὶ τύποι οἱ ἱεροὶ Κανόνες, ὅπως θέλουν νὰ πιστεύουν ὀρισμένοι, ἀλλὰ ἀγαπητικὰ ποιμαντικὰ ὄρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων διαφυλάσσεται καὶ ἐκφράζεται ἡ Θεανθρώπινη ἐκκλησιαστικὴ ἀλήθεια. Ὁ καθηγητὴς Χριστινᾶκης λέγει ἐπ' αὐτοῦ: «Οἱ ἱεροὶ κανόνες ὡς μέσον διορθώσεως καὶ καθοδηγήσεως τῶν πιστῶν πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν, ἔχουν μεγάλη σημασία καὶ ἰδιαίτερη ἀξία γιὰ τὴν Ἐκκλησία»¹⁷. Ἄλλωστε, καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Πατέρες, οἱ συγκροτήσαντες τὴν ΣΤ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο μετὰ τὸν Β' κανόνα τοὺς ὀρίζουν τὸν σκοπὸ τῆς ὑπάρξεως τῶν κανόνων ὡς «ψυχῶν θεραπείαν καὶ ἰατρειάν παθῶν»¹⁸.

Πῶς εἶναι δυνατὸν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ δεχθῇ σὲ συλλειτουργία ἢ συμπροσευχῇ ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος φέρει «ἐτέραν διδαχὴν» καὶ ἔχει ἐκπέσει τῆς κοινωνίας τῆς πίστεως καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς κοινωνίας τῶν θείων Μυστηρίων;

Ἡ ἀγάπη «ἐν ἀληθείᾳ» ὑπάρχει μόνο στὸ χῶρο τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐκτὸς τοῦ χώρου αὐτοῦ πρυτανεύει ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ὁ ἐγωϊστικὸς εὐσεβισμὸς. Ἡ βίωση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μυστηρίου ἀγάπης καὶ λυτρώσεως μᾶς κάμνει νὰ ἀντιλαμβανώμαστε τὴν Ἐκκλησία ὡς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν «ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι» κοινωνία καὶ ὄχι ὡς θρησκεία ἢ χῶρο θρησκευτικῆς μεταφυσικῆς ἱκανοποιήσεως.

-3-

Ἡ Ἐκκλησία ὡς ἐκ τούτου εἶναι ὁ χῶρος τῆς ὄντολογικῆς λυτρώσεως. Εἶναι τὸ κέντρο τῆς μεταμορφώσεως, τῆς ἐνοποιήσεως καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ βίωση τοῦ μυστηρίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς μυστηρίου θεανθρώπινης κοινωνίας παρέχει στὸν πιστὸ τὴ δυνατότητα νὰ ζῆσῃ τὴν Ἐκκλησία ὄχι ὡς θρησκεία ἢ ὡς ἴδρυμα θρησκευτικῶν ἀναγκῶν, ἀλλ' ὡς κοινωνία λυτρώσεως καὶ σωτηρίας. «Χριστὸς

17. Π. Χριστινᾶκη, *Θέματα Κανονικοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου*, Ἀθήνα 1994, σελ. 103.

18. Ράλλη Γ. Α., *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων 2*, Ἀθήνησιν 1852, φωτ. ἀνατύπωση Γρηγόρησ, Ἀθήνα 1992, σελ. 308.

15. Ἐφεσ. 4, 5.

16. Μ. Βασιλείου, *Λόγος περὶ καταστάσεως ἱερέων* (Μ.), PG 31, 1688A-B.

παραγενόμενος άρχιερεύς τών γενομένων άγαθών, δια τής μείζονος και τελειότερας σκηνης ου χειροποιήτου, τούτ' έστιν ου ταύτης τής κτίσεως, ουδέ δι' αίματος τράγων και μόσχων, δια δέ του ίδιου αίματος εισήλθεν έφάπαξ εις τά άγια, αιωνίαν λύτρωσιν εύρόμενος...»¹⁹.

Ό πιετισμός, ό όποιος διαμορφώθηκε από τον Δυτικό τρόπο σκέψεως και ζωής, άρνείται σχεδόν ολοκληρωτικά την όντολογική αυτή άλήθεια ότι μόνον μέσα στη Θεανθρώπινη αυτή κοινωνία ύπάρχει ή όντολογική λύτρωση και σωτηρία. Ό Άγιος Κυπριανός, όμως, τό τονίζει: «extra Ecclesiam nulla salus»²⁰.

Η ένωση του πιστού μέλους τής Έκκλησίας μετά τής κεφαλής αυτής, του Θεανθρώπου Κυρίου, είναι όντολογική. Είναι ένωση μετά τής θεούσης Χάριτος και άκτίστου ένεργείας του Χριστού. Ό πιστός καθίσταται «σύσσωμος και σύναιμος Χριστού». Ό Χριστός παραμένει ένας, «Χριστοί» κατά χάριν γίνονται πολλοί, καθιστάμενοι μέτοχοι τής άφθάρτου ζωής, λελυτρωμένοι. Για τό λόγο αυτό ό Άγιος Ιωάννης τής Κροστάνδης άναφωνεί: «Εύχαριστώ την Άγία, την σπλαχνική, την όλοφώτεινη Μητέρα μου, την Έκκλησία. Αυτή με όδηγεί στις σωτήριες νομές τής χάριτος, μες από την πρόσκαιρη ζωή μου έδω στη γη και με άξιώνει να μαθητεύω στη Βασιλεία των Ούρανών... Την εύχαριστώ που με λυτρώνει από την τυραννία των παθών και κάνει τη ζωή μου εύλογημένη»²¹.

Με τη λυτρωτική δύναμή της ή Όρθόδοξος Έκκλησία άναγεννάει τον κόσμο, την Ιστορία, την έν γενει ανθρώπινη ζωή. Η σχέση της με τον κόσμο δεν είναι σχέση νομικίστικη, άτομικιστική, συμβατική, έπιφανειακή ή καθηκοντολογική. Είναι σχέση λυτρωτική. Ό Άγιος Νεκτάριος γράφει στην «Ποιμαντική» του: «Τό έργο τής άπολυτρώσεως και του άγιασμού άνετέθη υπό του Σωτήρος Χριστού τη Έκκλησία... διό και μόνη Αυτή έπιδαμιλεύει τον άγιασμόν και την άπολύτρωσιν...»²².

19. Έβρ. 9, 11-13.

20. Κυπριανού Καρθαγένης, *De unitate Ecclesiae, epist.* 73, PL 3, 1122. 4, 502.

21. Ιωάννου Κροστάνδης, *Η έν Χριστώ ζωή μου*, Άθήναι 1974, σελ. 131.

22. Νεκταρίου Πενταπόλεως, *Ποιμαντική*, Θεσσαλονίκη 1974, σελ. 37.

Αυτή ή όντολογική λύτρωση και σωτηρία, ή όποία συμβαίνει συγκεκριμένα στο χώρο τής Έκκλησίας, δεν είναι δυνατόν να ύπάρξει σε έτερο χώρο, όσο σεβαστός και ιερός κι άν είναι. Ό π. Ίουστίνος Πόποβιτς έγραψε: «Τί είναι σωτηρία; Είναι ή ζωή έν τη Έκκλησία. Και τί είναι ή ζωή έν τη Έκκλησία; Είναι ή ζωή έν τω Θεανθρώπω... Με άλλες λέξεις, ή σωτηρία είναι τό έργον τής έν χάριτι ένσωματώσεως εις την Έκκλησίαν και τής έκκλησιαστικοποίησης...»²³.

Τό consensus Patrum περι τής όντολογικής λυτρώσεως του ανθρώπου «έν τη Έκκλησία» είναι εκείνο, τό όποιο διαφοροποιεί τον θρησκευόμενο άνθρωπο από τον έκκλησιαστικό, από τό μέλος δηλαδή τής Όρθόδοξου Έκκλησίας. Η διδασκαλία των Άγίων Πατέρων και Διδασκάλων τονίζει ότι μόνον στην Έκκλησία τελειούται ή σωτηρία και λύτρωση, αλλά και ή μεταμόρφωση και κατά χάριν θέωση του ανθρώπινου γένους. «Εις τουτο γάρ ό Λόγος άνθρωπος και Υιός ανθρώπου ό Υιός του Θεού, ίνα ό άνθρωπος χωρήσας τον Λόγον και την υίοθεσίαν λαβών γένηται υιός του Θεού»²⁴, μάς λέγει ό Άγιος Ειρηναίος.

Με ταπείνωση και έμπιστοσύνη στον Ένανθρωπήσαντα Λόγο του Θεού Πατρός πρέπει να εισέλθη ό άνθρωπος στο μυστικό του Σώμα, την Άγία μας Έκκλησία, για να λυτρωθί. Ό ιερός Χρυσόστομος τονίζει: «Ίατρειον γάρ έστι πνευματικόν ή έκκλησία, και δει τούς ένταυθα παραγενομένους κατάλληλα τά φάρμακα λαμβάνοντας και τοις οικείοις τραύμασιν έπιτιθέντας, ούτως επανιέναι»²⁵.

Η όντολογική λύτρωση του ανθρώπου συντελείται στο χώρο τής Έκκλησίας όχι ως θρησκευτική μεταφυσική ίκανοποίηση, πράγμα τό όποιο, όπως προαναφέραμε, συμβαίνει στις θρησκείες, άλλ' ως έμπειρία σχέσεως μετά του Λυτρωτού Θεανθρώπου Κυρίου.

Έπίλογος

Η μελέτη των θρησκειών, άγαπητοί μου, στοχεύει κυρίως στο να άναφανή τό ειδικό συνολικό σύστημα πίστεως και λατρείας, τό όποιο άφορά στην κάθε θρη-

23. Ίουστίνου Πόποβιτς (Άρχ.), *Άνθρωπος και Θεάνθρωπος*, Άθήναι 1970, σελ. 174.

24. Irene de Lyon, *Contre les herésies*, livre 3, Paris 1974, 28⁸⁻¹⁰.

25. Ιωάννου Χρυσόστομου, *Όμιλία εις την Γένεσιν 1*, ΕΠΕ 2, 12.

σκεία. Τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα συνιστοῦν τὸ ὅλο σύστημα, εἶναι τὰ δόγματα, οἱ μῦθοι, οἱ ἱεροτελεστίες, τὰ συναισθήματα, οἱ θεσμοὶ καὶ ἄλλα παρόμοια.

“Ὅλα αὐτὰ βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπο νὰ ἀποκτήσῃ τέτοια θρησκευτικὴ συμπεριφορὰ σὲ σχέση μὲ τὸ ὑπερβατικὸ, τὸν Θεὸ ἢ τοὺς θεοὺς, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ αἰσθάνεται τὴν θρησκευτικὴ μεταφυσικὴ ἱκανοποίησι, ἢ ὁποῖα στὸν θρησκευτικὸ ἄνθρωπο εἶναι καὶ ἡ οὐσία τῆς ζωῆς, ἄνευ, ὅμως, τῆς ὄντολογικῆς λυτρώσεως καὶ σωτηρίας.

“Ὁ χῶρος αὐτῆς τῆς λυτρώσεως εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἐντὸς τῆς ὁποίας πραγματοποιεῖται ἡ ἔνωση τοῦ πιστοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ κεφαλὴ τῆς, ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, προσφέρεται στὸν πιστὸ ὀρθόδοξο χριστιανὸ μὲσω τῆς Θείας Εὐχαριστίας, γιὰ νὰ τὸν ἐνώσῃ μετὰ τῆς ἀκρίστου χάριτός Του, καὶ ἔτσι ἐνούμενο τὸ κτιστὸ μὲ τὸ ἄκτιστο ὄντολογικά, μεταβάλλει τὸν ἐνούμενο πιστὸ σὲ καινὴ κτίσι, ἐλευθερωμένη ἀπὸ τὸν θάνατο, λελυτρωμένη. Ὁ καθηγητὴς Μπέγζος εὐστοχα

συμπεραίνει: «Ἡ ἐσχατολογικὴ σχέση θρησκείας - Ἐκκλησίας διατυπώνεται ἀριστολογηματικά στὴν Παύλειο διαλεκτικὴ «ἀρχαίων» - «καινῶν»... Ἡ θρησκεία ἀντιπροσωπεύει τὰ «ἀρχαῖα» καὶ ἡ Ἐκκλησία τὰ «καινά». Γι’ αὐτὸ καὶ εἶναι πιά ἀνίσχυρη ἢ ὁποιαδήποτε θρησκεία καὶ εἶναι ἀναγκαῖα ἡ «καινὴ κτίσις» [Γαλ. 6, 15]»²⁶.

“Ὅλοι μας, ἀγαπητοὶ μου, ἔχομε κληθῆ νὰ εἰσέλθωμε στὴν Ἐκκλησία, γιατί, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος εἶναι «εἷς μικρόκοσμος, ἡ ἐκκλησία εἶναι εἷς μακροάνθρωπος»²⁷, κατὰ τὸν Ἅγιο Μάξιμο τὸν Ὁμολογητῆ.

Σὲ μία δοθησομένη στιγμή ὁ κόσμος, ἔχοντας τελειώσει τὸν προορισμὸ του, θὰ πορευθῆ πρὸς τὸν θάνατο. Ἡ Ἐκκλησία, ὅμως, θὰ ἐμφανισθῆ στὴν αἰώνια δόξα ὡς ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ Πατρὸς. Καὶ ἡ πορεία μας αὐτὴ δὲν εἶναι πορεία νοητικὴ - θρησκευτικὴ, ἀλλὰ βιωματικὴ - ἐκκλησιαστικὴ.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

26. Μ. Μπέγζου, *Δοκίμια Φιλοσοφίας τῆς θρησκείας. Μεταμοντερνισμὸς καὶ Ἐσχατολογία*, ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα 1988, σσ. 85-86.

27. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Μυσταγωγία*, PG 91, 668.

**ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ
ΗΜΕΡΙΔΟΣ
ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ
ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ**

(5.11.2008)

Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν συνενώνει τὴν παράδοση, τὴν πνευματικότητα καὶ προκαλεῖ τὴν κριτικὴ σκέψη. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο συμβάλλει στὴ διαμόρφωση τοῦ ἥθους, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐξοικείωση τοῦ μαθητῆ μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασία τῆς ἐλληνικῆς πραγματικότητας.

Τὸ σημερινὸ σχολεῖο ποὺ λειτουργεῖ μέσα στὶς σύγχρονες ἀνοικτὲς καὶ πλουραλιστικὲς κοινωνίες, ἀντιστέκεται στὴν μετατροπὴ του σὲ ἐκπαιδευτήριον καὶ γι' αὐτὸ ἴσως ποτὲ ἡ ἀγωγή ἀξιών καὶ ἡ παιδεία ἐλευθερίας νὰ μὴν ἀποτελοῦσαν τέτοια ζωτικὴ ἀνάγκη. Σ' αὐτὸ τὸ σύγχρονο παιδαγωγικὸ τοπίο, ὅπου ἀπειλεῖται ἄμεσα ἡ ἀνθρωπιστικὴ διάσταση τοῦ σχολείου, καλεῖται καὶ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν νὰ ἐπιτελέσει τὸ δύσκολο, ἀλλὰ καθοριστικῆς σημασίας ἔργο του.

Ἡ σχολικὴ θρησκευτικὴ διδακτικὴ πράξις καὶ στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν εἰκοστὸ αἰῶνα διακρίθηκε γιὰ τὴ συστηματικὴ-ἀκαδημαϊκὴ, ἀφηρημένη δομὴ καὶ τὸν ἔντονον ἠθικὸ χαρακτήρα καὶ προσανατολισμὸ της. Ἔτσι δὲ θὰ μποροῦσε εὐκόλα νὰ χαρακτηριστεῖ ὅτι συνδεόταν ὀργανικὰ μὲ τὴ μυστηριακὴ ζωὴ καὶ τὴν πνευματικότητα τοῦ Ὁρθόδοξου χριστιανισμοῦ. Καὶ σήμερα, ἡ σχολικὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή ἔχει διπλὸ σκοπὸ· α) νὰ μεταδώσει τὶς βιβλικές, ἱστορικές, δογματικὲς καὶ ἠθικὲς ἀλήθειες τοῦ Ὁρθόδοξου χριστιανισμοῦ καὶ β) νὰ καταστήσει τοὺς παιδαγωγουμένους ἐνεργὰ καὶ δραστήρια μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ὡστόσο ἐπιδεικνύεται ἀσυγχώρητη ἄγνοια τῶν σύγχρονων πορισμάτων τῆς παιδαγωγικῆς ψυχολογίας καὶ τῶν συναφῶν ἐπιστημῶν δημιουργώντας παράπονα σχετικὰ μὲ τὸ περιεχόμενο καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὶς μεθόδους διδασκαλίας καὶ τὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς.

Ἡ μελέτη τῆς Ὁρθόδοξης παράδοσης ἀποκαλύπτει ἕναν ἀδαπάνητο θησαυρό, μία ἀνεξάντλητη πηγὴ κεντρικῶν ἀληθειῶν γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν ἐλευθερία του. Μᾶς ἀνοίγει τὰ μάτια νὰ δοῦμε τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὸ βάθος τῶν ὄντων καὶ παράλληλα μᾶς κινητοποιεῖ νὰ ἀντιστεκόμαστε στὴ χρησιμοθηρία. Ἡ Ὁρθοδοξία ἀπηχεῖ ἀναζητήσεις μᾶς μοναδικῆς ποιότητας ζωῆς καὶ πνευματικότητας. Ἴσως ἕνα σωστὰ ὁργανωμένο μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδας νὰ μὴν ἦταν ποτὲ τόσο ἀπαραίτητο ὅσο σήμερα.

Ἀναμφισβήτητα, τὶς τελευταῖες δεκαετίες τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ἄλλαξε πρόσωπο. Δὲν εἶναι ἕνα νεκρὸ, ἀπολιθωμένο κομμάτι τῆς σχολικῆς πραγματικότητας. Καθιστᾷ δυνατὴ τὴν πρόσβαση στὸ πανανθρώπινο φαινόμενο τῆς θρησκείας καὶ ἐφικτὴ μίαν κριτικὴ ἀξιολόγησή του. Μαθαίνει τὰ παιδιά νὰ μὴν ταυτίζονται τὴ θρησκεία μὲ συντηρητισμὸ. Βοηθᾷ τὰ παιδιά νὰ ἀντιμετωπίζουν, νὰ διακρίνουν τὴ γνήσια πίστη ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸ φανατισμὸ. Προωθεῖ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ πνεύματος τῆς διαπολιτισμικότητας.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, οἱ χῶρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως ἐπέन्दυσαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐπενδύουν σὲ ἕνα καθοριστικὸ παράγοντα ἀνάπτυξης καὶ προόδου. Ὁ παράγοντας αὐτὸς εἶναι ἡ γνώση, ὅπως αὐτὴ διαμορφώνεται καὶ ὑλοποιεῖται στὴ σύγχρονη κοινωνία τῆς πληροφορίας. Σκοπὸς αὐτῆς τῆς ἐναρμόνισης καὶ προσαρμογῆς εἶναι νὰ βοηθοῦν οἱ παιδαγωγούμενοι μέσῳ

της σχολικής θρησκευτικής αγωγής να συνειδητοποιήσουν πρώτιστα ότι είναι άνθρωποι που οφείλουν να αντιμετωπίζουν τη ζωή, τον έαυτό τους, το συνάνθρωπο και τη φύση με αγάπη, ανοχή, δέος, θαυμασμό και ευαισθησία. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται δια του σχολείου ή απόκτηση εκ μέρους των παιδαγωγουμένων της απαραίτητης θρησκευτικής γνώσης και της ικανότητας για κρίση, σεβασμό, διακριτικότητα και ανοχή απέναντι στις θρησκευτικές πεποιθήσεις και τη θρησκευτική συμπεριφορά των ανθρώπων.

Με αυτόν τον τρόπο συσχετίζεται το διδασκόμενο θρησκευτικό υλικό με τα σύγχρονα υπαρξιακά και κοινωνικά προβλήματα που απασχολούν, όπως η πνευματική άναζητηση, ο ανθρώπινος πόνος, η φτώχεια, η κοινωνική αδικία, η εκμετάλλευση και ο βιασμός της φύσης και του περιβάλλοντος κ.ά., τα όποια εξετάζονται και υπό το φως της διδασκαλίας και παράδοσης των διαφόρων θρησκειών, τόσο από άποψη διαχρονική όσο και συγχρονική.

Η ελληνική σχολική θρησκευτική αγωγή οφείλει να επανεξετάσει τους σκοπούς της και εν μέρει το περιεχόμενό της. Δεν αρκεί η θρησκευτική αγωγή να σκοπεύει μόνο στη μετάδοση θρησκευτικής γνώσης, χωρίς να λαμβάνει υπ' όψιν της τις ποικίλες διαστάσεις που συνθέτουν το θρησκευτικό φαινόμενο. Το μάθημα των Θρησκευτικών είναι μάθημα «πολιτισμού της ανθρωπότητας και ειρήνης». Τονίζει τη συμβολή των θρησκειών για τη θεμελίωση του «παγκόσμιου ήθους», το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν αισθητήριο για τα ουσιώδη της ζωής, για την όμορφιά, το μυστήριο, για τη διάσταση του βάρους. Προάγει την κριτική σκέψη. Μαθαίνει τα παιδιά να μην υποκύπτουν στους αλλοτριωτικούς μηχανισμούς. Δίνει απαντήσεις στα μεγάλα υπαρξιακά προβλήματα. Προβάλλει το ρόλο της θρησκείας ευρύτερα για τη διαμόρφωση του πολιτισμού. Βοηθά το μαθητή να ανακαλύψει και να αγαπήσει την πολιτιστική του κληρονομιά. Βοηθά τους νέους να κατανοήσουν τη σημασία του δικού τους προσωπικού αγώνα για έναν καλύτερο και δικαιοότερο κόσμο.

Είναι γεγονός ότι δύσκολα μπορούμε να αγνοήσουμε τις αλλαγές στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, την

προϊούσα πολυπολιτισμική σύνθεση, ωστόσο είναι παράλογο στη σύγχρονη κοινωνία οι μαθητές να μην παρακολουθούν υποχρεωτικά μάθημα Θρησκευτικών με εμφανές ανθρωπιστικό και μορφωτικό περιεχόμενο.

Η σχολική θρησκευτική αγωγή θα πρέπει να διευρύνει τους σκοπούς της, έτσι ώστε ή έως τώρα μεμονωμένα προσφερομένη βιβλική, ιστορική, δογματική, λειτουργική και ήθικη Όρθόδοξη χριστιανική γνώση να ενσωματωθεί σε νέες διδακτικές ενότητες. Οί ενότητες αυτές θα υπογραμμίζουν, ανάλογα με την ηλικία των παιδαγωγουμένων προς τους όποιους απευθύνονται, το δογματικό, αφηγηματικό, εμπειρικό, ήθικό, τελετουργικό, αισθητικό και κοινωνικό περιεχόμενο του Όρθόδοξου χριστιανισμού. Ο μαθητής οφείλει να έχει κατάλληλη ενημέρωση για το τί και πώς πιστεύουν οι συμπολίτες του στην «Ευρώπη χωρίς σύνορα», στην «Ευρώπη των πολιτών». Την ενημέρωση αυτή οφείλει να τη λάβει στο σχολείο και μάλιστα μέσω της θρησκευτικής αγωγής. Θα πρέπει να διδάσκονται στο σχολείο και οι άλλες θρησκευτικές παραδόσεις. Θα πρέπει, όμως, να τονιστεί ότι η διδασκαλία των άλλων θρησκειών στη δημόσια εκπαίδευση δεν σημαίνει υποτίμηση ή απόρριψη της παραδεδομένης θρησκευτικής πίστης και παράδοσης του τόπου μας. Η διδασκαλία των άλλων θρησκειών, μαζί ασφαλώς με τη χριστιανική διδαχή, συντελεί στην όρθη εκτίμηση και αξιολόγησή τους από τους παιδαγωγουμένους της. Ακόμη, οί Έλληνες και οί Ελληνίδες πολίτες, οί όποιοι θα είναι συνειδητοί γνώστες της πλούσιας Όρθόδοξης χριστιανικής παράδοσης, θα μπορούν να την προβάλλουν όποτεδήποτε σε κάθε ενδιαφερόμενο, χωρίς φανατισμό, ήττοπάθεια ή μισαλλοδοξία.

Έχουν προβληθεί τρία μοντέλα θρησκευτικού μαθήματος, τα όποια όμως πρέπει να συζητηθούν σε βάθος από τους αρμόδιους για το ζήτημα αυτό (Παιδαγωγικό Ίνστιτούτο, Θεολογικές σχολές) με τη διακριτική συμβολή της Έκκλησίας. Τα μοντέλα αυτά, με θετικά σημεία αλλά και αδυναμίες, είναι το όμολογιακό μάθημα, το θρησκευτολογικό μάθημα και το πολιτιστικό μάθημα, υπό την έννοια ότι το μάθημα πρέπει να διευρύνεται και να εμπλουτίζεται συνεχώς, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα νέα πολιτιστικά και κοινω-

νικά δεδομένα, εμπλουτιζόμενο με θρησκευολογική ύλη και φιλοσοφική θεώρηση και αναφορές στη συμβολή της Θρησκείας και ιδιαίτερα της Ὁρθοδοξίας στον πολιτισμό.

Ὅπωςδήποτε πρέπει νὰ ληφθεῖ μέριμνα διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὰ Π.Τ.Δ.Ε., διότι χιλιάδες νέων δασκάλων ἀποφοίτων οἱ ὁποῖοι ἀναλαμβάνουν τὴ σχολικὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν παιδιῶν μας, δὲν ἔχουν ἀσχοληθεῖ κἂν μὲ τὸν θεολογικὸ γνωστικὸ χῶρο καὶ τὴ Διδακτικὴ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

Ὡς πρόταση σὲ αὐτὴν τὴν παρατεινόμενη ἀδιαφορία θὰ μπορούσε νὰ προβληθεῖ ἡ λύση τοῦ διορισμοῦ θεολόγων ὡς δασκάλων εἰδικότητας. Ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία ἔχει στενοὺς καὶ ἄρρηκτους δεσμοὺς μὲ τὴ Θεολογία, ἀλλὰ καὶ τὴν Ὁρθόδοξη πνευματικότητα. Οἱ Θεολογικὲς Σχολὲς τῆς χώρας ἐγγυῶνται τὴν ἐπισημονικὴν κατάρτιση τῶν φοιτῶντων σὲ αὐτὲς καὶ τὴν ἐπισημονικῶς κατοχυρωμένην προσφορὰν γνώσεων.

Δὲν δυνάμεθα, λοιπόν, νὰ ἀποκλείσουμε τοὺς χιλιάδες ἀποφοίτους αὐτῶν ἀπὸ τὴν ἐκπαιδευτικὴ διαδικασία.

Ἐξάλλου θὰ πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν οἱ εὐκαιρίες ποὺ ἀνοίγονται ἀπὸ τὶς σύγχρονες τεχνολογίες γιὰ τὴ σύγχρονη παιδευτικὴ διαδικασία. Βάσει αὐτῶν μπορούμε νὰ ἀναπτύξουμε ἀνοικτοὺς ὀρίζοντες, θεολογικὴ καὶ παιδαγωγικὴ φαντασία γιὰ νὰ προσεγγίσουμε τὸν σύγχρονο μαθητὴ καὶ τὶς εὐαισθησίες του.

Σὲ κάθε περίπτωση τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων χρειάζεται νὰ λειτουργήσει ὡς ἀρωγὸς στὴν ἀγωνία ποὺ ἐκφράζει ἡ θεολογικὴ οἰκογένεια καὶ ὄχι νὰ λαμβάνει ἀποφάσεις ἐρήμην της. Ὑπὸ τὴν ἔννοια αὐτὴ ὀφείλει νὰ ἐκδώσει τέταρτη διευκρινιστικὴ ἐγκύκλιο, ὅπου θὰ διασαφηνίζονται ὅλες οἱ ἀσάφειες ποὺ δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὶς τρεῖς προηγούμενες ἐγκυκλίους μὲ τὴ ρητὴ καὶ σαφῆ ἐπισημάνση περὶ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ χαρακτῆρα τοῦ μαθήματος.

**Ἡ Θεολογικὴ
Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ.
γιὰ τὸ μάθημα
τῶν
Θρησκευτικῶν**

Ἡ Γενικὴ Συνέλευση τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κατὰ τὴ συνεδρίαση τῆς 22/10/2008 κατέληξε ὁμόφωνα στὴν παρακάτω ἀπόφαση.

**ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
Α.Π.Θ. ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ.**

Τὸ πρόβλημα πὸν δημιουργήθηκε

Ἡ πρόσφατη Ἐγκύκλιος (91109/Γ2/10-07-2008) τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κάνει λόγο περὶ ἀπαλλαγῆς «τῶν μαθητῶν ἀπὸ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν χωρὶς νὰ δηλώνεται ὁ λόγος τῆς συγκεκριμένης ἐπιλογῆς».

Μὲ δεύτερη ἐγκύκλιό του (104071/Γ2/04.08.2008) τὸ Ὑπουργεῖο διευκρίνει ὅτι μὲ τὴν ἀπόφασή του αὐτὴ ἐναρμονίζεται «μὲ τὶς ἀποφάσεις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῶν ἀνεξαρτήτων ἀρχῶν τῆς χώρας μας».

Παρὰ τὶς περὶ τοῦ ἀντιθέτου διαβεβαιώσεις τοῦ Ὑπουργείου, οὔτε στὴ νεότερη ἐγκύκλιό του (Φ12/977/109744/Γ1, 26.8.2008) δηλώνεται ρητὰ καὶ κατηγορηματικὰ ὅτι τὸ μάθημα παραμένει ὑποχρεωτικὸ γιὰ τοὺς Ὁρθόδοξους μαθητές. Εἶναι ἐπομένως προφανές ὅτι ἡ ἀπόφαση αὐτὴ ἐνέχει μίαν δυναμικὴ, ὥστε τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν σταδιακὰ νὰ καταστεῖ προαιρετικὸ. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε καὶ ἐμφανίστηκαν ἀπόψεις πὸν συζητοῦν ἀκόμη καὶ τὴν κατάργησή του.

Μὲ ἀφορμὴ τὶς παραπάνω ἐξελίξεις εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας ποικίλες ἀπόψεις καὶ ἀντιδράσεις, μὲ τὶς ὁποῖες – παρὰ τὴ νηφάλια καὶ προσεκτικὴ στάση τῆς ἐπίσημης Ἐκκλησίας μέχρι σήμερα – ἀναβίωσε τὸ πολεμικὸ κλίμα μιᾶς παρωχημένης ἀντίληψης περὶ πλήρους ἀπαξίωσης τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου στὸ δημόσιο βίον, καὶ ἐπομένως καὶ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὴ δημόσια ἐκπαίδευση.

Μὲ ἐλάχιστα ἕως καὶ καθόλου πειστικὰ ἐπιχειρήματα, καὶ σὲ ἀτμόσφαιρα συναισθηματικὰ ἢ ἰδεολογικὰ φορτισμένη, ἄνοιξε ἕνας διάλογος σὲ καθαρὰ συγκρουσιακὸ κλίμα. Ἀπὸ ὀρισμένους γιὰ νὰ προωθήσουν στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία μὲ μελλοντικὲς θεσμικὲς παρεμβάσεις ὅσο γίνεται περισσότερο ἕναν ἐπιφανειακὸ ἐκσυγχρονισμό, καὶ ἀπὸ ἄλλους γιὰ νὰ διατηρήσουν γιὰ ὅσο γίνεται περισσότερο χρόνο τὸ παραδοσιακὸ θεσμικὸ πλαίσιο.

Ὡς ὑπεύθυνοι ἀκαδημαϊκοὶ δάσκαλοι ὀφείλουμε νὰ ὑπογραμμίσουμε, ὅτι καὶ οἱ δύο αὐτὲς τακτικὲς δὲν ὀδηγοῦν σὲ λύση τοῦ προβλήματος καὶ βλάπτουν μακροπρόθεσμα τὴν πορεία τῆς παιδείας καὶ γενικότερα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Οἱ πρωτοβουλίες τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν

Ἀρκετὰ μέλη τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, ὁ Κοσμήτορας καὶ οἱ Πρόεδροι τῶν δύο Θεολογικῶν Τμημάτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΑΠΘ, ἀμέσως μετὰ τὴ δημοσιοποίησι τῶν παραπάνω ἐγκυκλίων τοποθετήθηκαν ὑπεύθυνα ἀπέναντι στὴ δημιουργηθεῖσα κατά-

σταση στην εκπαίδευση και με παρεμβάσεις τους στα ΜΜΕ και έπιστολές στους αρμοδίους εξέφρασαν την ανησυχία τους, αλλά παράλληλα και την έτοιμότητά τους να παρέμβουν δημιουργικά, ώστε τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν νὰ πάρει τὴ θέση πὸ τοῦ ἀρμόζει στὸ εκπαιδευτικὸ μας σύστημα.

Συνολικὴ θεώρηση τοῦ θέματος

Πρώτα - πρώτα θὰ πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε ὅτι ἡ πανεπιστημιακὴ θεολογία στὴν ἐποχὴ μας, χωρὶς νὰ παύει νὰ ἀναδεικνύει τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, ὀφείλει παράλληλα νὰ ὑπηρετεῖ καὶ τὴν εὐρύτερη κοινωνία. Αὐτὸ ἄλλωστε μέχρι σήμερα τὸ πράττουν μὲ συνέπεια οἱ πανεπιστημιακοὶ καθηγητές.

Ἐως πρόσφατα, σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο ἡ θρησκευτικὴ καὶ θεολογικὴ ἐκπαίδευση εἶχε εἴτε καθαρὰ ἱστορικὸ εἴτε καθαρὰ ὁμολογιακὸ χαρακτήρα. Στὸν ἑλληνικὸ χῶρο, εὐτυχῶς, καὶ οἱ δύο αὐτὲς ἀκραῖες πρακτικὲς ἀποφεύχθηκαν σὲ μεγάλο βαθμὸ τόσο στὴν τριτοβάθμια ὅσο καὶ στὴν πρωτοβάθμια καὶ δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση.

Ἀπὸ τὴ δεκαετία τοῦ '80 τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν βελτιώθηκε σημαντικά, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ εἶναι πλέον ἓνα μάθημα μὲ γνωσιακὸ, κοινωνικὸ καὶ παιδαγωγικὸ χαρακτήρα, ἀνοικτὸ καὶ ἀνεκτικὸ πρὸς τὶς ἄλλες χριστιανικὲς παραδόσεις καὶ τὶς ἄλλες θρησκείες.

Στὴ σημερινὴ του μορφή τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στοχεύει στὴ γνωριμία μὲ τὰ μορφωτικὰ ἀγαθὰ, τὴν τέχνη καὶ τὸν πολιτισμὸ πὸν διαμόρφωσε ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ Ὁρθόδοξη παράδοση, ἐνῶ παράλληλα διδάσκεται καὶ τὸ θρησκευτικὸ φαινόμενο γενικὰ καὶ οἱ ἄλλες μεγάλες θρησκευτικὲς παραδόσεις τῶν λαῶν.

Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στὴ σημερινὴ πραγματικότητα

Δὲν ἀγνοοῦμε ὅτι οἱ ἀλλαγὲς πὸν ἔχουν ἐπέλθει τὰ τελευταῖα χρόνια στὴ χώρα μας, ἡ διαμόρφωση μιᾶς κατάστασης πολιτιστικοῦ πλουραλισμοῦ στὴν κοινωνία καὶ τὸν μαθητικὸ πληθυσμὸ, οἱ μεταναστεύσεις, ἀλλὰ καὶ ἡ αὐξανόμενη εὐαισθησία γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ τὰ προσωπικὰ δεδομένα, ἀπαιτοῦν περαιτέρω ρυθμίσεις, οἱ ὁποῖες ὅμως οὔτε τὴν

πνευματικὴ παράδοση τῆς χώρας μας θὰ πρέπει νὰ ἀγνοοῦν οὔτε τὴν ἀνάγκη τῆς εὐρωπαϊκῆς - ἀλλὰ καὶ τῆς παγκόσμιας καὶ οἰκουμενικῆς - προοπτικῆς νὰ ὑποσκάπτουν.

Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ πιστεύουμε ὅτι ἡ Σύσταση 1720/2005, τὴν ὁποία ἀπήλυθνε πρὸς τὶς χῶρες - μέλη του τὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης, μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει τὴ βάση γιὰ τὴν ἐπιλογή τῶν ὁποίων ἀπαραίτητων ρυθμίσεων. Εἶναι λυπηρὸ ὅτι ἡ σύσταση αὐτὴ συστηματικὰ ἀγνοεῖται ἀπὸ ὅσους ἐκπροσωποῦν ἀκραῖες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῦ θέματος θέσεις.

Στὴ σημερινὴ παγκοσμιοποιημένη κοινωνία, πὸν εἶναι ἰδιαίτερα εὐαίσθητη σὲ θέματα κατάχρησης τῆς θρησκευτικότητας τῶν πολιτῶν, εἶναι παράλογο οἱ μαθητὲς τοῦ σύγχρονου σχολείου νὰ μὴ παρακολουθοῦν ὑποχρεωτικὰ ἓνα μάθημα πὸν νὰ σχετίζεται μὲ τὴ θρησκεία. Τὸ μάθημα αὐτὸ συνταγματικὰ ἀνήκει στὴν ἀρμοδιότητα τοῦ κράτους, πὸν φυσικὰ ἐκφράζεται μὲσω τῶν ὑπεύθυνων εκπαιδευτικῶν φορέων του, καὶ ὀφείλει νὰ ρυθμίζεται μὲ βάση καθαρὰ εκπαιδευτικὰ κριτήρια.

Αὐτὸ, βέβαια, δὲν σημαίνει ὅτι μπορεῖ νὰ ἀγνοεῖται ἡ θρησκευτικὴ καὶ πολιτιστικὴ παράδοση τοῦ τόπου, ὅπως σαφέστατα ὑποδεικνύει καὶ ἡ σύσταση τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης. Ἄλλωστε, θεολογικὰ ἡ Ὁρθόδοξία προβάλλει τὴ θρησκευτικὴ παράδοση καὶ ἱστορικὰ στὸ παρελθὸν ἦρθε σὲ σύγκρουση μὲ κάθε μορφῆς τυποποίηση τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ὑποχρεωτικὸς χαρακτήρας τοῦ μαθήματος καὶ τὰ ζητήματα συνείδησης

Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν θὰ πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὸ γιὰ ὅλους τοὺς μαθητὲς καὶ νὰ διδάσκεται ἀπὸ ὑπηρετοῦντες στὴ Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση θεολόγους, ἀφοῦ κατὰ τεκμήριο εἶναι οἱ μόνοι εἰδικοί γιὰ νὰ διδάξουν ὅτιδήποτε σχετίζεται μὲ τὴ θρησκεία. Ἄλλωστε, οἱ Θεολογικὲς Σχολὲς διαθέτουν τὴν ἀπαραίτητη ὑποδομὴ γιὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν στὴν ἀνάγκη αὐτή, δεδομένου ὅτι στὸ πρόγραμμαί τους περιλαμβάνονται θρησκευτολογικά, κοινωνιολογικά, φιλοσοφικά, πολιτιστικά καὶ παιδαγωγικά μαθήματα.

Ἐνα μάθημα, ὅμως, πὸν στοχεύει στὴν εἰρηνικὴ συνύπαρξη τῶν θρησκείων, στὴν καλλιέργεια τῆς ἀνε-

κτικότητας, στην προώθηση τῆς ἀλληλογνωριμίας τῶν πολιτισμῶν καὶ στὴν ἀνάπτυξη τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς συνείδησης τῶν μαθητῶν, δὲν μπορεῖ, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὅλα τὰ μαθήματα ἀνθρωπιστικῆς κατεύθυνσης, νὰ προσλάβει ἐντελῶς οὐδέτερο μουσειακὸ χαρακτήρα παρέχοντας ἀπλῶς πολιτιστικῆς, κοινωνικῆς κ.λπ. γνώσεις.

Γιὰ τὴ βελτίωσή του, ἀσφαλῶς, μποροῦν νὰ ἀναζητηθοῦν διάφοροι τρόποι, οὕτως ὥστε νὰ μὴ τίθενται ζητήματα συνείδησης πὸν νὰ καθιστοῦν δυνατὴ τὴν ἀπαλλαγὴ τῶν μαθητῶν. Τὸ ζήτημα, βέβαια, τῆς συνείδησης, στὸ βαθμὸ πὸν δὲν περιορίζεται μόνον στὴ θρησκευτικὴ συνείδηση, θὰ μπορούσε νὰ ἐπεκταθεῖ καὶ σὲ ἄλλα μαθήματα, ὅπως Ἱστορία, Βιολογία, Ἀρχαῖα καὶ Νεοελληνικὰ Κείμενα, Πολιτικὴ Οἰκονομία

κ.λπ., ὀδηγώντας τελικὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα σὲ παράλυση.

Ἰδιαίτερα στὴ σημερινὴ συγκυρία θὰ ἦταν – ἂν μὴ τί ἄλλο – ἀνεύθυνο ἢ Πολιτεία νὰ ἀφήσει ἀνεξέλεγκτα στὰ χέρια παραγόντων ἐκτὸς τῆς ἀκαδημαϊκῆς κοινότητας τὴ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευση».

Ὁ Κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ.,
Καθηγητῆς Ἰωάννης Β. Κογκούλης.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ.,
Καθηγητῆς Πέτρος Βασιλειάδης.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς
καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ.,
Καθηγητῆς Χρῆστος Οἰκονόμου.

Πρὸς
κ. Γεώργιο Καμίνη
Συνήγορο τοῦ Πολίτη
Ἀθήνα, 20.11.08
ΑΠ: 450

**Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ
ΥΠ.Ε.Π.Θ.
κ. Εὐριπίδου
Στυλιανίδου πρὸς
τὸν Συνήγορο
τοῦ Πολίτη**

Ἀξιότιμε κ. Συνήγορε τοῦ Πολίτη,

Θὰ ἤθελα νὰ σᾶς ἐκφράσω τὴν δυσαρέσκειά μου διότι θεωρῶ ὅτι ἡ Ἀνεξάρτητη Ἀρχὴ τῆς ὁποίας προΐστασθε, ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς θεσμικῆς τῆς ἀρμοδιότητος. Εἶναι ἀντιδεοντολογικὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων νὰ πληροφορεῖται γιὰ παρέμβασή σας σὲ θέμα τῆς ἀρμοδιότητάς του ἀπὸ δελτίο τύπου πὺν κυκλοφόρησε στὸ σύνολο τῶν Μέσων Μαζικῆς Ἐνημέρωσης, μὲ ἐπισυναπτόμενη τὴ σχετικὴ ἐπιστολὴ καὶ ἐνῶ ἡ ἐπιστολὴ δὲν εἶχε ἀκόμη φτάσει στὸν ἀποδέκτη τῆς.

Τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων μὲ σχετικὲς ἐγκυκλίους τοῦ ἐπιδεικνύοντας ἐμπράκτως τὸν σεβασμὸ τοῦ στίς προτάσεις τῆς Ἀνεξάρτητης Ἀρχῆς τῆς ὁποίας προΐστασθε, γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, ἀποδέχθηκε ὅτι οἱ ἐξαιρούμενοι γιὰ λόγους συνείδησης ἀλλόθρησκοι ἢ ἑτερόδοξοι μαθητὲς δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ δηλώνουν τὸ διαφορετικὸ δόγμα ἢ θρήσκευμα στὸ ὁποῖο πιστεύουν.

Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν παραμένει ὑποχρεωτικὸ γιὰ ὅλους τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς μαθητὲς. Μποροῦν ἐπίσης νὰ τὸ παρακολουθήσουν καὶ ὅσοι μὴ ὀρθόδοξοι τὸ ἐπιθυμοῦν. Τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐκτιμᾷ, καὶ εἶναι τὸ μόνον ἀρμόδιο νὰ τὸ κρίνει αὐτὸ σύμφωνα μὲ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους, ὅτι τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν δὲν ἔχει ὁμολογιακό-κατηχητικὸ χαρακτήρα ἀλλὰ εἶναι γνωσιολογικὸ, δηλαδή συμπεριλαμβάνει ἀναφορὲς ὄχι μόνον στὴν ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλα δόγματα καὶ θρησκείες.

Ὡς ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι:

1. Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν εἶναι ὑποχρεωτικὸ γιὰ ὅλους τοὺς μαθητὲς.
2. Δικαίωμα ἐξαιρέσεως ἔχουν οἱ ἀλλόθρησκοι ἢ ἑτερόδοξοι μαθητὲς ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιθυμοῦν, οἱ ὁποῖοι στὴν αἴτησή τους δὲν χρειάζεται νὰ ἀναγράφουν τὸ δόγμα ἢ θρήσκευμα στὸ ὁποῖο πιστεύουν.
3. Οἱ ἐξαιρούμενοι ἀλλόδοξοι καὶ ἀλλόθρησκοι, ὅταν εἶναι ἀλλοδαποί, τὴν ὥρα τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν συμμετέχουν στὸ μάθημα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας καὶ ὅταν εἶναι ἡμεδαποὶ συμμετέχουν στὸ μάθημα πὺν ὑποδεικνύεται ἀπὸ τὸ σύλλογο διδασκόντων.

Ἐπιτρέψτε μου ἐπίσης νὰ σᾶς ἐνημερώσω ὅτι κατὰ τὸ διάστημα πὺν μεσολάβησε ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴ τῶν ἐγκυκλίων μέχρι σήμερα, ὑπῆρξε προσπάθεια ἀπὸ κάποιους περιορισμένους κύκλους νὰ ἐκμεταλλευθοῦν ἰδεολογικοπολιτικὰ τὸ ζήτημα μὲ συστηματικὴ προπαγάνδα τῆς ἐξαιρέσεως ἀπὸ τὸ

μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν μέσῳ διανομῆς φυλλαδίων καὶ μὲ τὴ χρήση ἄλλων μεθόδων πού λειτούργησαν παραπλανητικά ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο τῶν ἐγκυκλίων.

Ἀξιότιμε κ. Συνήγορε τοῦ Πολίτη,

Τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἔχει ἐμπράκτως ἐπιδείξει τὸ σεβασμὸ του ἔναντι τῆς Ἀνεξάρτητης Ἀρχῆς τῆς ὁποίας προΐστασθε.

Ὅφείλω ὅμως νὰ ξεκαθαρίσω ὅτι οἱ ρόλοι μας εἶναι διακριτοὶ καὶ προσδιορίζονται ἀπὸ τὸ Σύνταγμα καὶ

τοὺς νόμους. Ὑπὸ τὴν ἔννοια αὐτὴ ἡ δημοκρατικὰ ἐκλεγμένη κυβέρνηση καὶ τὸ ἀρμόδιο Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων δὲν προτίθενται νὰ ἐκχωρήσουν στὸ ἐλάχιστο, τμῆμα τοῦ πεδίου εὐθύνης τους.

Γνωρίζοντας τὴν εὐαισθησία σας γιὰ τὰ ζητήματα σεβασμοῦ τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων, πιστεύω ὅτι ἡ συνεργασία μας στὸ μέλλον θὰ συνεχισθεῖ ἐπιχειρηματικά.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Εὐριπίδης Στυλιανίδης

Κανονισμὸς περὶ τροποποιήσεως καὶ ἀντικατάστασεως τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἀπὸ 9.2.1982 «Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Γηροκομείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης»

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα ὑπ' ὄψει:

1. Τὶς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 παράγρ. 4, 29 παράγρ. 2 καὶ 59 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος".
2. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 718/21.10.1960 Πράξη συστάσεως τοῦ Ἰδρύματος Εὐγερίας (Ἐκκλησιαστικὸ Γηροκομεῖο) τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης (Φ.Ε.Κ. 996/13.12.1971).
3. Τὶς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 16 παράγρ. 1 τοῦ ἰσχύοντος «Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Λειτουργίας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Γηροκομείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης» (Φ.Ε.Κ. 313, τ. Β' τῆς 28ης Μαΐου 1982).
4. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 171/20.7.1999 Πράξη καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 205/8.8.1999 Πρόταση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελετίου.
5. Τὴν ἀπὸ 19.11.2008 Ἀπόφαση Αὐτῆς.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΜΕΝ

Τὴν τροποποίηση καὶ ἀντικατάσταση τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἀπὸ 9.2.1982 Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Γηροκομείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης (Φ.Ε.Κ. 313/Β /28.5.1982) ὡς ἑξῆς:

«1. Τὸ Εὐγερίας Ἰδρυμα διοικεῖται ἀπὸ Διοικητικὴ καὶ Διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ πού ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε Μητροπολίτη Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, ὡς πρόεδρο, ἀναπληρούμενο ἀπὸ τὸν νόμιμο ἀναπληρωτὴ του, καὶ ἕξι μέλη, πού μποροῦν νὰ εἶναι καὶ κληρικοὶ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες».

Ἡ παροῦσα Ἀπόφαση νὰ δημοσιευθεῖ στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ στὸ Ἐπίσημο Δελτίο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθήνα 19.11.2008

Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης.

**ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ -
ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ****Προκηρύξεις****Ἱερῶν Μητροπόλεων:****Τρίκκης
καὶ Σταγῶν****Αἰτωλίας
καὶ Ἀκαρνανίας****Παροναξίας****Θηβῶν καὶ Λεβαδείας****Χαλκίδος****Μεσσηνίας****Λευκάδος
καὶ Ἰθάκης****Κλητήρια Ἐπικρίματα****Μεσογαίας
καὶ Λαυρεωτικῆς****Γυθείου
καὶ Οἰτύλλου****Σισανίου
καὶ Σιατίστης****Ἡλείας****Ἱερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν**

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38, παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴ θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίας Παρασκευῆς Γκοῦφαρίου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Τρικάλῳ τῇ 29ῃ Ὀκτωβρίου 2008

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παραγρ. 2 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τὰ ἄρθρα 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Ἀναργύρων Λιλή, τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ πρὸς κάλυψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Τρικάλῳ τῇ 17ῃ Νοεμβρίου 2008

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Ἀλέξιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38, παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἀγίου Δημητρίου Κατοχῆς (Β' θέσεως),

Ἀγίου Θωμᾶ Ἀγρινίου (Β' θέσεως),

Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀγρινίου (Β' θέσεως),

Ἀγίου Δημητρίου Ἀγρινίου (Γ' θέσεως),

Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀγρινίου (Β' καὶ Γ' θέσεως),

Ἀγίας Τριάδος Ἀγρινίου (Γ' θέσεως),

Ἀγίου Χριστοφύου Ἀγρινίου (Γ' θέσεως)

Ἀγίου Κωνσταντίνου Ἀγρινίου (Γ' θέσεως),

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν

ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ἱερᾷ Πόλει Μεσολογγίου τῇ 17ῃ Νοεμβρίου 2008
† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ΚΟΣΜΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Παροναξίας

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38 παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977, καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς

Ζωοδόχου Πηγῆς (Χώρας) Νάξου (Μητροπολιτικός),
Ζωοδόχου Πηγῆς (Παροικίας) Πάρου,
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νάξῳ τῇ 14ῃ Νοεμβρίου 2008

† Ὁ Παροναξίας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 817/1978, καὶ τοῦ Προεδρικοῦ Δ/τος 582/1980, καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν κενῆς θέσεως Ἱεροκήρυκος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾷ Μητροπόλει, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ἀπαιτούμενα τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα ὅπως, ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Λεβαδείᾳ τῇ 3ῃ Δεκεμβρίου 2008

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Γεώργιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς

Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καὶ τοῦ Ν.Δ. 1398/73 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», ὡς καὶ τὰς ἐν τῷ μεταξύ τροποποιήσεις αὐτοῦ, προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὶς κενὲς ὀργανικὲς θέσεις Ἐφημερίων καὶ Διακόνων τῶν Ἑνοριῶν:

Α. ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

γ', δ' καὶ ε' θέσεις Ἁγ. 12 Ἀποστόλων Ν. Ἀρτάκης,
Β' θέσις Ἁγ. Παρασκευῆς Πολιτικῶν,
Ἁγ. Ἀθανασίου Γαλιτσαῶν,
Τιμ. Προδρόμου Γαλιτσαῶνας,
Ἁγ. Παρασκευῆς Καστανιωτίσσης,
Φανερωμένης Σκοπέλου,
Ἁγ. Τριάδος Βλαχιάς,
Β' θέσις Ὁσ. Ἰωάννου τοῦ Ρώσσου Βασιλικοῦ,
Ἁγ. Ἰωάννου Σταυροῦ,
Ἁγ. Παρασκευῆς Σέττας,
Προφ. Ἡλιοῦ Κοτσικίων,
Ἁγ. Δημητρίου Κούτουρη,
Ἁγ. Ἰωάννου Βουτᾶ,
Ἁγ. Παντελεήμονος Καμματριᾶδων,
Ἁγ. Ἀναργύρων Χρόνιας,
Ἁγ. Τριάδος Κερασιάς,
Ἁγ. Ἰωάννου Κοτσικιάς,
Ἁγ. Παρασκευῆς Παγῶντα,
Ἁγ. Ἀναργύρων Ἀγριοβοτάνου,
Β' θέσις Ἁγ. Νεκταρίου Χαλκίδος,
Ἁγ. Παρασκευῆς Αὐγαριάς,
Ἁγ. Γεωργίου Κηρίνου,
Ἁγ. Τριάδος Στροφυλιάς,

Β. ΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΝΩΝ

Ἁγ. Νεκταρίου Χαλκίδος,
Μεταμ. Σωτῆρος Ψαχνῶν,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 11-12-2008

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Χαλκίδος Χρυσόστομος

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38, παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴ θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίου Δημητρίου Χαραυγῆς,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 23ῃ Δεκεμβρίου 2008

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λευκάδος καὶ Ἰθάκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38, παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἀγίας Παρασκευῆς Καρυᾶς Λευκάδος,

Ἀγίου Σπυρίδωνος Λαζαράτων Λευκάδος,

Ἀγίου Βησσαρίωνος Βαθέος Μεγανησίου,

Κοιμήσεως Θεοτόκου Νυδρίου Λευκάδος,

Εὐαγγελιστρίας Περιγιαλίου Λευκάδος,

Κοιμήσεως Θεοτόκου Μαραντοχωρίου Λευκάδος,

Ἀγίου Ἀθανασίου Ἀγίου Πέτρου Λευκάδος,

Ἀγίου Στεφάνου Ἐξανθείας Λευκάδος,

Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλαμιτσίου Λευκάδος,

Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου Χορτάτων Λευκάδος,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Λευκάδι τῇ 20ῃ Δεκεμβρίου 2008

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΘΕΟΦΙΛΟΣ

ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ**Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς**

Πρὸς

Τὸν Ἱερολογιώτατον

π. Γεώργιον Φραγκιάδην

Ἱεροδιάκονον Ἰ. Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Παλλήνης

(καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς)

Ἱερολογιώτατε,

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς τῇ 9ῃ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 2009, ἡμέρα Παρασκευῆ καὶ ὥρα ἐνδεκάτῃ πρωϊνῇ, ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὁδὸς Βυζαντίου καὶ Θουκυδίδου 6, εἰς Σπάτα Ἀττικῆς ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἐγκαταλείψει θέσεως καὶ αὐτογνώμονι ἀποσχηματισμῶ· καὶ συγκεκριμένως ὅτι α) ἐγκατέλειπες τὴν ἐφημεριακὴν σου θέσιν πέραν τοῦ ἐνὸς μηνὸς αὐτοβούλως καὶ ἄνευ νομίμου ἀδείας τῆς προϊσταμένης σου Ἀρχῆς, β) νομίμως ἐκλήθης νὰ ἀπολογηθῆς ἐντὸς πενθημέρου διὰ τὴν ἀπουσίαν σου ταύτην καὶ ἡ ἑτεροχρονισμένη ἀπολογία σου ἦτο ἀνεπαρκῆς καὶ οὐκ ἠτιολογημένη, γ) δὲν προσεκόμισες ἰατρικὰ ἢ ἄλλα νόμιμα παραστατικά αἰτιολογοῦντα τὴν ἐν λόγῳ ἀπουσίαν, δ) εἰς τὴν ἀπὸ 23 Αὐγούστου 2006 ἔγγραφον ἀπάντησιν-ἀπολογίαν σου ἀναφέρεις ρητῶς ὅτι: «εἶναι εἰλημμένη ἀπόφασί μου καὶ προτίθεμαι ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ νὰ ὑποβάλλω καὶ ἐπισήμως τὴν παραίτησή μου ἀπὸ τὸ διακονικὸ μου ἀξίωμα», καὶ ε) ἐνεφανίσθης μὴ ἱεροπρεπῶς καὶ μὲ λαϊκὴν περιβολὴν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ εἰς Ἱερὸν Ναὸν, ὅπου ἱεουργοῦσαμε, πράξεις δι' ὧν στοιχειοθετοῦνται τὰ ἀνωτέρω κανονικὰ ἀδικήματα, ἅτινα καὶ σαφῶς προβλέπονται καὶ ρητῶς τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν ἸΒ' καὶ ΝΗ' θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τοῦ Ζ' Ἱεροῦ Κανόνος τῆς Δ' Οἰκουμένης Συνόδου, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Γραφικῶν ἠογιῶν.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω τε ἡμέρῃ τε καὶ ὥρῃ, θέλεις δικασθῆ ἔρήμην

Ἐν Σπάτοις τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου 2008

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικόλαος

Ὁ Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος

Πρωτοπρ. Ἀνάργυρος Φακίνος

Ἱερά Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

Πρὸς τὸν

Πρεσβύτερον κ. Ἀργύριον Μπαλίταν

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γυθείου καὶ Οἰτύλου, δυνάμει τῶν ἄρθρων 55 καὶ 110 τοῦ Ν. 5383/1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς ἐνώπιον αὐτῶν διαδικασίας», ὡς οὗτος ἰσχύει κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 44 παρ. 1 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», τὴν 20ὴν Νοεμβρίου 2008 ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 09:00 π.μ., ἐν Γυθείῳ καὶ ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γυθείου καὶ Οἰτύλου ὁδὸς Τζανήμπεη Γρηγοράκη, ἵνα δικασθῆς ἐπὶ τῶν ἀποδιδομένων σοι κατηγοριῶν: α) ἐγκαταλείπει τῆς ἐφημεριακῆς σου θέσεως καὶ β) προσχωρήσει εἰς παραсуναγωγὴν τῶν Παλαισημερολογιτῶν, καὶ συγκεκριμένως ὅτι ἀπὸ τὴν 13ην τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 2008 ἔχεις ἐγκαταλείπει τὴν ἐφημεριακὴν σου θέσιν καὶ κατὰ τὴν γραπτὴν ὁμολογίαν εἰς ἐπιστολῆς σου προσχώρησες εἰς παραсуναγωγὴν Παλαισημερολογιτῶν, πράξεις δι' ὧν στοιχειοθετοῦνται τὰ ἀνωτέρω κανονικὰ ἀδικήματα, ἅτινα καὶ σαφῶς προβλέπονται καὶ ρητῶς τιμωροῦνται, ὑπὸ τῶν ΛΑ' καὶ ΛΘ' Ἀποστολικῶν Κανόνων, Η' καὶ ΙΗ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ΛΔ' τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τοῦ Γ' Ἱεροῦ Κανόνος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου.

Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρα τε καὶ ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 20ῇ Ὀκτωβρίου 2008

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Χρυσόστομος

Ὁ Γραμματεὺς

Πρωτοπρ. Σταῦρος Βλαστέλλης

Ἱερά Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστῃς

Πρὸς τὸν

Πρεσβύτερον κ. Ἰωάννην Παπουτσῆν

τ. Ἐφημέριον

Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Τραπεζίτσας

Νῦν Ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σισανίου καὶ Σιατίστῃς τὴν 13ην Ἰανουαρίου 2009 ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 10 π.μ. ἐν τοῖς Γραφείοις

τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐν Σιατίστῃ ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀδικήμασι τιμωρουμένοις ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα κρίνεται σκόπιμον ὅπως μὴ ἀναγραφῶσιν εἰς τὸ παρὸν κλητήριον ἐπίκριμα, συνωδᾷ τῷ ἄρθρῳ 110 παρ. 3 τοῦ Ν. 5383/1932

Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρα καὶ ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστῃς Παῦλιος

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Διονύσιος Ἀθανασίου

Ἱερά Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστῃς

Πρὸς τὸν

Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην

Ἀθανάσιον Βακράκον

τ. Ἐφημέριον

Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Γαλιταίνης

Νῦν Ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σισανίου καὶ Σιατίστῃς τὴν 13ην Ἰανουαρίου 2009 ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥρα 10 π.μ. ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐν Σιατίστῃ ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀδικήμασι τιμωρουμένοις ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα κρίνεται σκόπιμον ὅπως μὴ ἀναγραφῶσιν εἰς τὸ παρὸν κλητήριον ἐπίκριμα, συνωδᾷ τῷ ἄρθρῳ 110 παρ. 3 τοῦ Ν. 5383/1932

Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρα καὶ ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστῃς Παῦλιος

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Διονύσιος Ἀθανασίου

Ἱερά Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστῃς

Πρὸς

τὸν Αἰδεσιμώτατον Πρεσβύτερον

Χρῆστον-Ραφαῆλ Ἐκκλῆσιον

τ. Ἐφημέριον

Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου

Ἁγίου Κοσμᾶ

Νῦν Ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλε-

ως Σισανίου καὶ Σιατίστης τὴν 13ην Ἰανουαρίου 2009 ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥρα 10 π.μ. ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐν Σιατίστη ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀδικήμασι τιμωρουμένοις ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα κρίνεται σκόπιμον ὅπως μὴ ἀναγραφῶσιν εἰς τὸ παρὸν κλητήριον ἐπίκριμα, συνωδᾷ τῷ ἄρθρῳ 110 παρ. 3 τοῦ Ν. 5383/1932

Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Παῦλιος

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄρχιμ. Διονύσιος Ἀθανασίου

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας

Πρὸς

Τὸν Αἰδ. Πρεσβύτερο Ἰωάννη Στασινόπουλο

Ἐφημέριο Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγ. Νικολάου Ἀγνάντων

Ἡλείας

(καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆτε ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Φιλαρέτου Σπανοπούλου ἐνεργοῦντος ὡς ἀνακριτοῦ συνωδᾷ τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2178/29.5.2007 ἐντολῇ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἡλείας καὶ Ὡλήνης κ.κ. Γερμανοῦ καὶ δυνάμει τοῦ ἄρθρου 110 τοῦ Νόμου 5383/1932, ἐν Πύργῳ

καὶ ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τῇ 18 Φεβρουαρίου 2009 ἡμέρα Τετάρτη καὶ ὥραν 11.00 π.μ. προκειμένου νὰ ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀποδιδομένων σοι κατηγοριῶν ἧτοι,

1. Ὅτι ὀδηγῶν τὸ ἐπιβατικὸν αὐτοκίνητόν σου εἰς τὴν Γαστούνην τὸ βράδυ τῆς 26.5.2007, ἐπροκάλεσες ἀκούσιον βαρὺ τραυματισμὸν δύο νέων παιδιῶν. Ἦτοι τοῦ Ἰωάννου Κακλαμάνου τοῦ Διονυσίου, ἐτῶν 18 καὶ τοῦ Ἰωάννου Χατζοπούλου, ἐτῶν 14, κατοίκων Γαστούνης.

2. Ὅτι κατὰ παράβασιν τοῦ Θείου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου Νόμου καὶ τῆς ἱερατικῆς ὑποχρεώσεώς σου, μετὰ τὸν τραυματισμὸν, ἐγκατέλειπες τοὺς τραυματισθέντες νέους καὶ ἐξαφανίσθηκες, καὶ

3. Διὰ μέγιστον δημόσιον σκανδαλισμὸν τῶν συνειδήσεων τῶν πιστῶν.

Προσεπιδηλοῦμεν σοι ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεως θέλει ἐνεργηθῶσι κατὰ σοῦ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 109 τοῦ Νόμου 5383/1932 ὡς ταῦτα ἰσχύουσι κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 44 παρ. 1 τοῦ Νόμου 590/1977 διατασσόμενα.

Ἐν Πύργῳ 30 Δεκεμβρίου 2008

Ὁ Ἀνακριτῆς

Ἀρχιμανδρίτης Φιλάρετος Σπανόπουλος

Ἱεροκέρυξ

Ὁ Γραμματεὺς

Πρεσβύτερος Γεώργιος Χαρδαβέλλης

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Οι εργασίες της ΔΙΣ της 17.11.2008

**Ίερά Σύνοδος της
Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος**

Ίεραὶ Μητροπόλεις

Γλυφάδας

Σύρου

**ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ**

**Οἰκουμενικὸν
Πατριαρχεῖον**

Ἐκκλησία Ρωσίας

Ἐκκλησία Σερβίας

**Ρωμαιοκαθολικὴ
Ἐκκλησία**

Συνήλθε τὴ Δευτέρα 17 Νοεμβρίου 2008, στὴν πρώτη τακτικὴ Συνεδρία Της γιὰ τὸ μῆνα Νοέμβριο ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατὰ τὴ Συνεδρία αὐτή:

Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐπικύρωσε τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἐξουσιοδοτήσεως.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος ἐνέκρινε:

– Τὸν Προϋπολογισμὸ ἐσόδων καὶ ἐξόδων οἰκονομικοῦ ἔτους 2009 τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν.

– Τὴ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸ 5ο Πανρωσικὸ Πανορθόδοξο Συνέδριο Προσκυνηματικοῦ Τουρισμοῦ, τὸ ὁποῖο θὰ πραγματοποιηθεῖ στὴν Μόσχα, τὴν Τετάρτη 17 Δεκεμβρίου 2008.

Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

Μετὰ τὴ λήξη τῆς Συνεδρίας, ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος ἐτέλεσε στὸ Συνοδικὸ Παρεκκλήσιο ἐπιμνημόσυνη δέηση ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου Μητροπολίτου πρώην Πατρῶν Νικοδήμου. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου θὰ τελεσθεῖ τὴν Τρίτη 18 Νοεμβρίου καὶ ὥρα 12η μεσημβρινή, στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἀγίου Ἀνδρέου Πατρῶν. Τὴν Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο θὰ ἐκπροσωπήσει ὁ Συνοδικὸς Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαρίσης κ. Ἰγνάτιος, ὁμιλητὴς δὲ ὀρίσθηκε ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Προκόπιος Πετρίδης, συνεργάτης τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν θεμάτων.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Οι εργασίες της ΔΙΣ της 18.11.2008

Συνήλθε τὴν Τρίτη 18 Νοεμβρίου 2008, στὴ δεύτερη τακτικὴ Συνεδρία Της γιὰ τὸ μῆνα Νοέμβριο ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατὰ τὴ Συνεδρία αὐτή:

Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐπικύρωσε τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης Συνεδρίας.

Κατόπιν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἀναφέρθηκε στὴν κρίση ποὺ ὑπάρχει στὰ Σωφρονιστικὰ Καταστήματα τῆς χώρας κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο τελευταίων ἐβδομάδων καὶ τόνισε ὅτι δέον εἶναι νὰ ἐξευρεθοῦν ἄμεσα τρόποι γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τῶν κρατουμένων σὲ αὐτά.

Στὴ συνέχεια ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε, μετὰ ἀπὸ τὴ σχετικὴ εἰσήγηση τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου, τὴν πραγματοποίηση τεσσάρων ἡμερίδων, προγραμματιζομένων ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ἔτους 2009, μὲ θέματα:

- α. «Ἐκκλησιαστικὲς Ἑστίες»,
- β. «Χριστιανικὰ Μνημεῖα»,
- γ. «Στρατιωτικοὶ Ἱερεῖς»,
- δ. «Ἱερεῖς Νοσοκομείων Φυλακῶν».

Μετὰ ἀπὸ εἰσήγηση τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου διορίσθηκε στὴν θέση τοῦ Εἰδικοῦ Συμβούλου παρὰ τῷ Διευθυντῇ τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου ἐπὶ τετραετῇ θητεία, ὁ Ἐλληλογιμώτατος Καθηγητὴς κ. Μάριος Μπέγζος.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνημερώθηκε:

– ἀπὸ τὴς Ἐκθέσεις τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννου περὶ τῆς Συνόδου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὸ Lambeth ἀπὸ 19.7.2008 ἕως 4.8.2008 καὶ περὶ τῆς Συναντήσεως γιὰ τὴς Σχέσεις Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὴν ἴδια πόλιν τὸ διήμερο 1-2 Ἰουνίου 2008,

– ἀπὸ τὴν Ἐκθεση τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰγνατίου Σωτηριάδου περὶ τῆς Προπαρασκευαστικῆς Συναντήσεως γιὰ τὴν 13η Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2007 στὸ Cartigny τῆς Ἑλβετίας,

– ἀπὸ τὴν Ἐκθεση τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κ. Γαβριὴλ Παπανικολάου περὶ τοῦ ΙΑ΄ Διαλόγου μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὸ Ἰάσιο τῆς Ρουμανίας, ἀπὸ 24 ἕως 25 Ὀκτωβρίου 2008,

– ἀπὸ τὴν Ἐκθεση τοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἀδαμαντίου Αὐγουστίδου, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν γιὰ τὴν 10η Συνάντηση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικτύου Ποιμαντικῆς Διακονίας, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὴν Ἑσθονία, ἀπὸ 28 Μαΐου ἕως 1 Ἰουνίου 2008,

– ἀπὸ τὴν Ἐκθεση τοῦ Ἐλληλογιμωτάτου Καθηγητοῦ κ. Εὐαγγέλιου Θεοδώρου περὶ τοῦ 6ου Λειτουργικοῦ Συμποσίου, τὸ ὁποῖο πραγματοποιήθηκε στὸ Bose τῆς Ἰταλίας, ἀπὸ 1 ἕως 7 Ἰουνίου 2008,

– ἀπὸ τὴν Ἐκθεση τοῦ Ἐλληλογιμωτάτου Καθηγητοῦ κ. Χρήστου Βούλγαρη, περὶ τῆς 14ης Ὀλομελείας τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου Ὀρθόδοξων καὶ Λουθηρανῶν, ἡ ὁποία συνήλθε στὴν Πάφο τῆς Κύπρου, ἀπὸ 30 Μαΐου ἕως 7 Ἰουνίου 2008.

– ἀπὸ τὴ Γενικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρηση, σχετικὰ μὲ τὴν πορισματικὴ Ἐκθεση τοῦ διενεργηθέντος ἐλέγχου στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε:

– Τὸν Προϋπολογισμό ἐσόδων καὶ ἐξόδων οἰκονομικοῦ ἔτους 2009 τῆς Ἑστίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως.

Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Οἱ ἐργασίες τῆς ΔΙΣ τῆς 19.11.2008

Συνήλθε τὴν Τετάρτη 19 Νοεμβρίου 2008, στὴν τρίτη τακτικὴ Συνεδρία Της γιὰ τὸ μῆνα Νοέμβριο ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατὰ τὴ Συνεδρία αὐτή:

Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐπικύρωσε τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης Συνεδρίας.

Κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου, ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισε τὴν ἔκδοση δύο Τόμων:

Ὁ πρῶτος θὰ περιέχει ὅλες τὴς Πανηγυρικὲς Ὀμιλίαις τῶν Καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, οἱ ὁποῖες ἔγιναν στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στὴν Ἱερὰ Μονὴ Πεντέλης, κατὰ τοὺς ἑορτασμοὺς τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου, ἀπὸ τὸ ἔτος 1926 ποὺ θεσπίστηκε ὁ ἑορτασμὸς μέχρι σήμερα.

Ὁ δεῦτερος τόμος, ὁ ὁποῖος θὰ ἐκδοθεῖ μὲ εὐθύνη τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Εὐποΐας, θὰ περιέχει τὸ πολυσιδεὲς Φιλανθρωπικὸ Ἔργο τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖται τόσο ὑπὸ τῶν κεντρικῶν Ὄργανισμῶν ὅσο καὶ ἀπὸ τὴς κατὰ τόπους Ἱερᾶς Μητροπόλεις.

Επίσης ανέγνωσθησαν τὸ ἀπὸ 14.11.2008 ἔγγραφο τοῦ Συνήγορου τοῦ Πολίτη πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, καθὼς καὶ τὸ ἀπὸ 17.11.2008 Δελτίο Τύπου, σχετικὰ μὲ τὴ διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὰ Σχολεῖα. Σύμφωνα μὲ αὐτὰ ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ Ἑλλάδα ὑποχρεοῦται νὰ συμμορφωθῆ μὲ σχετικὴ Ἀπόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων γιὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν μαθητῶν ἀπὸ τὴ διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν. Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἀπόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου, μὲ εἰδικὴ ἀναφορὰ μόνον στὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, δὲν ὑπάρχει, σύμφωνα μὲ ἐκτιμήσεις νομικῶν. Παρόμοιο γεγονός συνέβη στὴ Νορβηγία, ὅταν προσέφυγαν ἀλλόθρησκοι στὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον, καταγγέλλοντες τὴ χώρα, μόνον διότι δὲν τοὺς ἐπέτρεπε ὀλικὴ ἀπαλλοτρίωσις ἀπὸ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ἀλλὰ τοὺς ἐπέτρεπε μόνον μερικὴ. Τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον κατεδίκασε τὴ Νορβηγίαν γι' αὐτὸν τὸν λόγον, καὶ μόνον. Πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν αὐτὴ ἡ Ἑλλάδα ἔχει ἤδη συμμορφωθῆ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ δὲν ἀνακύπτει νέα ὑποχρέωσις συμμορφώσεώς της.

Ὑπενθυμίζει ἐπίσης ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν εἶναι συνταγματικὰ κατοχυρωμένη στὴ Χώρα μας.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνημερώθηκε:

– ἀπὸ τὴν Ἐκθεση ποὺ ὑπέβαλε ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως, περὶ τοῦ Ἰ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.

– ἀπὸ τὴν Ἐκθεση ποὺ ὑπέβαλε ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων, περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Κ' Πανορθόδοξου Συνδιασκέψεως Ἐντεταλμένων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ Ἱερῶν Μητροπόλεων διὰ θέματα Αἰρέσεων καὶ Παραθρησκείας, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὸ Προκόπι Εὐβοίας ἀπὸ 3-6 Νοεμβρίου 2008. Στὴν Διαρκὴ Ἱερὰ Σύνοδο ὑπεβλήθησαν καὶ τὰ πορίσματα καὶ οἱ προτάσεις τῆς ἐν λόγῳ Συνδιασκέψεως.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε:

– τὴν δωρεὰν παραχώρησιν ἠλωρίδος ἀκινήτου ἀνήκοντος σὲ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, πρὸς διαπλάτυσιν ἀγροτικῆς ὁδοῦ.

– τὴ σύστασιν καὶ λειτουργίαν Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος μὲ τὴν ἐπωνυμίαν: «ΚΕΝΤΡΟΝ ΝΕΟΤΗΤΟΣ» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, καθὼς καὶ τὸν σχετικὸν Κανονισμόν.

– τὸν κατάλογον τῶν δικαιούχων τοῦ ἐπιδόματος γιὰ τὸ τρίτον τέκνον στὴ Θράκην, γιὰ τὸ δῖμνον Σεπτεμβρίου Ὀκτωβρίου 2008. Οἱ οἰκογένειαι ποὺ θὰ λάβουν τὸ ἐπίδομα εἶναι 906 καὶ τὸ ποσὸ ἀνέρχεται στὰ 196.772 €.

Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Οἱ ἐργασίαι τῆς ΔΙΣ τῆς 11.12.2008

Συνῆλθε τὴν Πέμπτη 11 Δεκεμβρίου 2008, στὴν τακτικὴ Συνεδρία Της γιὰ τὸ μῆνα Δεκέμβριον ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Στὴν ἀρχὴ τῆς Συνεδρίας ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος καὶ οἱ Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς ἀναφέρθησαν διεξοδικὰ στὰ θλιβερὰ γεγονότα ποὺ βιώνει ἡ Πατρίδα μας τὶς τελευταῖες μέρας.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀφαίρεσις τῆς ζωῆς ἐνὸς νέου, ἀλλὰ καὶ ὁποιοῦδήποτε ἀνθρώπου, δὲν ἀποτελεῖ δικαίωμα κανενός, ἀντίθετα συνιστᾷ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ὅμως ἀπάντησιν στὸ τραγικὸν γεγονός τοῦ Σαββάτου δὲν εἶναι καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ βία. Γιατὶ ἡ βία γεννᾷ βία σὲ ἕνα φαῦλον κύκλον ποὺ παράγει διαρκῶς καταστροφὰς καὶ θύματα. Ὅλοι ὀφείλομε νὰ ἀναλάβομε τὶς εὐθύνες μας γιὰ τὴ σημερινὴ κατάστασιν, τῆς ὁποίας τὰ αἷτια εἶναι βαθύτερα.

Ἡ ποιμαίνουσα Ἐκκλησία προσεύχεται στὸ Χριστὸ γιὰ ὄλους καὶ εὐχεται γιὰ τὴ συνεργασία ὄλων τῶν δυνάμεων καὶ τῶν φορέων τοῦ τόπου, θέτοντας ἑαυτὴν στὴ διάθεσίν τους γιὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς καὶ τῆς πολυπόθητης εἰρήνευσης.

Στὴ συνέχεια ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος ἐνημέρωσε τοὺς Σεβασμιωτάτους Συνοδικοὺς Ἀρχιερεῖς σχετικὰ μὲ τὸ ταξίδι, τὸ ὁποῖον πραγματοποίησε γιὰ νὰ ἐκπροσωπήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἐξόδιον Ἀκολουθίαν τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Ρωσίας

κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Β΄, ἡ ὁποία ἐγένετο στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τῆς Μόσχας, τὴν Τρίτη 9 Δεκεμβρίου 2008, ἐνῶ ἀναφέρθηκε καὶ στὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἐκλιπόντος Πρωθιεράρχου.

Κατὰ τὴ σημερινὴ Συνεδρία:

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐπικύρωσε τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἐξουσιοδοτήσεως.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνημερώθηκε:

– Ἀπὸ τὴν ἔκθεση, τὴν ὁποία ὑπέβαλε ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Παρακολοθητέσεως Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων, γιὰ τὴν Ἡμερίδα, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὰ Γραφεῖα τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου στὴν Ἑλλάδα, τὴν 6η Νοεμβρίου ἐ.ξ. μὲ γενικὸ θέμα προβληματισμοῦ: «*Ὁ Διαπολιτισμικὸς Διάλογος*».

– Ἀπὸ τὴν ἔκθεση, τὴν ὁποία ὑπέβαλε ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων σχετικὰ μὲ τὸ Συνέδριο τῶν Ἡγουμένων τοῦ Μοναχικοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου στὴ Ρώμη, ἀπὸ 18 ἕως 27 Σεπτεμβρίου 2008.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε:

– Πρόταση τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Εἰδικῶν Ποιμαντικῶν Θεμάτων καὶ Καταστάσεων γιὰ τὴν πραγματοποίηση Ἡμερίδας – Σεμιναρίου γιὰ τοὺς Κληρικούς – Πνευματικούς τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης, μὲ θέμα: «*Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν ψυχικῶν διαταραχῶν στὸ πλῆθισ τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως*».

– Τὴ σύσταση καὶ τὸν Κανονισμὸ λειτουργίας Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος μὲ τὴν ἐπωνυμία: «*Ταμεῖον Ἀρωγῆς Ἀπόρων Μεσσηνίων Φοιτητῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας*».

– Τὴ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας στὴν τακτικὴ συνεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς Μορφωτικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, στὸ Bossey τῆς Γενεύης, ἀπὸ 12 ἕως 18 Ἰανουαρίου 2009.

– Τὴ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου Προσκυνηματικῶν Περιηγήσεων (Θρησκευτικοῦ Τουρισμοῦ) στὸ Συνέδριο, τὸ ὁποῖο διοργανῶνται ἀπὸ τὴν Μ.Κ.Ο. «Προσβάσιμες Περιηγήσεις» μὲ θέμα: «*Μὲ γνώμονα τὴν προσβασιμότητα στὰ βήματα*

τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου τοῦ Νέου», στὸ Βόλο.

– Τὴ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας στὴν προσεχὴ συνεδρίαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκκλησιῶν γιὰ τοὺς Μετανάστες, ἡ ὁποία συνέχεται στὶς Βρυξέλλες στὶς 13 καὶ 14 Ἰανουαρίου 2009.

– Τὸν κατάλογο τῶν δικαιούχων τοῦ ἐπιδόματος γιὰ τὸ τρίτο τέκνο στὴ Θράκη, γιὰ τὸ δίμηνο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2008. Οἱ οἰκογένειες ποὺ θὰ λῆβουν τὸ ἐπίδομα εἶναι 909 καὶ τὸ ποσὸ ἀνέρχεται στὰ 196.624 €.

– Τὴ διενέργεια διαχειριστικοῦ ἐλέγχου στὸ Ἱερὸ Ἑσχαστήριο «Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ Ἑμμαούς» ἀπὸ τὴν Διεύθυνση Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως μετὰ ἀπὸ αἴτημα τοῦ ἐπιχωρίου Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαγκαδᾶ κ. Σπυρίδωνος. Παράλληλα ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος παρήγγειλε τὴ διερεύνηση τυχόν κανονικῶν παραπτωμάτων μοναζουσῶν, σύμφωνα μὲ τὸν Ν. 5383/1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν διαδικασίας».

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ὄρισε ὀμιλητὴ γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς Ὀρθοδοξίας κατὰ τὴν Ἀ΄ Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν (8.3.2009), τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελέτιο.

Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Ἡ Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἐξόδιο Ἀκολουθία τοῦ Πατριάρχου Μόσχας

Τὴν Τρίτη 9 Δεκεμβρίου τ.ξ. ἐτελέσθη ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία τοῦ Μακαριστοῦ Πατριάρχου Μόσχας κυροῦ Ἀλεξίου Β΄ στὸν Καθεδρικὸ Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Σωτῆρος στὴ Μόσχα. Τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ζακύνθου κ. Χρυσόστομο, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Ἀλέξανδρο καὶ τὸν Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτη κ. Προκόπιο Πετρίδη, Γραμματέα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων.

Ἐκοιμήθη ὁ Μητροπολίτης πρώην Πατρῶν κυρὸς Νικόδημος

Ὁ Μητροπολίτης πρώην Πατρῶν Νικόδημος ἐκοιμήθη τὰ ξημερώματα τῆς 17ης Νοεμβρίου 2008 ἀπὸ παθολογικὰ αἷτια σὲ νοσοκομεῖο τῆς Ἀθήνας σὲ ἡλικία 93 ἐτῶν.

Τὸ σκῆνωμα τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτη ἔφτασε στὴν Πάτρα λίγο πρὶν τὴς 2.00 τὸ μεσημέρι. Ἀντιπροσωπεῖα τοῦ κλήρου τῆς Μητρόπολης Πατρῶν, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Μητροπολίτη Χρυσόστομο, τὸ συνόδευσε μέχρι τὸ παρεκκλήσι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Τὸ σκῆνωμα τοῦ Μητροπολίτη ἐτέθη σὲ λαϊκὸ προσκύνημα στὸν ἱερὸ ναὸ τοῦ

Ἁγίου Ἀνδρέου. Ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία ἐψάλη στὴς 12 τὸ μεσημέρι τῆς Τρίτης 18 Νοεμβρίου 2008 στὸν ἱερὸ ναὸ τοῦ πολιοῦχου καὶ ἐνταφιάστηκε στὸ προαύλιο χώρο τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης πρώην Πατρῶν Νικόδημος γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1915, ἐνῶ τὸ κοσμικὸ του ὄνομα ἦταν Νικόλαος Βαλινδρᾶς.

Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν τὸ 1936. Χειροτονήθηκε Διάκονος τὸ 1940 μὲ τὸ ὄνομα Νικόδημος. Διετέλεσε Ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρῦσανθου (1939-1941). Χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος τὸ 1944, ἐνῶ διετέλεσε ἀκόμα Γραμματέας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (1941-1954), ἱεροκήρυκας καὶ ἠγούμενος τῆς Μονῆς Πετράκη. Τὸ 1961 κλήθηκε στὴν Ἀμερικὴ καὶ ἀνέλαβε Διευθυντὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὴ Βοστώνη.

Στὴς 22 Νοεμβρίου 1965 χειροτονήθηκε Μητροπολίτης Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου. Στὴς 22 Μαΐου 1974 ἐξελέγη Μητροπολίτης Πατρῶν καὶ ἐνθρονίστηκε στὴς 2

Ἰουνίου τοῦ ἴδιου χρόνου. Στὴς 12 Ἰανουαρίου 2005 παραιτήθηκε λόγῳ γήρατος. Ἐγγραψε πολλὰς ἀγιολογικὲς μελέτες, ὑμνολογικὰ καὶ κηρυγματικὰ ἔργα, καθὼς καὶ μονογραφίες ἱστορικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου.

Ἐπίσης εἶχε παρασημοφορηθεῖ ἀπὸ τὴν Πολιτεία μὲ τρία παράσημα γιὰ τὴς ὑπηρεσίες του ὡς στρατιωτικὸς ἱερέας.

Ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸν Ἐπικήδειο ἐξεφώνησε ὁ Πανος. Ἀρχιμανδρίτης Προκόπιος Πετρίδης.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ

Ἀπάντησις εἰς δημοσιεύματα

Ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας ἐξεδόθη τὴν 17ην Νοεμβρίου ἡ ἀκόλουθος ἀνακοίνωσις:

«Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Γλυφάδας, ἐξ ἀφορμῆς δημοσιευμάτων τοῦ Τύπου περὶ «δικαιολογήσεως» οἰκοπεδικῆς ἐκτάσεως γιὰ τὴν ἀνέγερση Ἐπισκοπεῖου, κάνει γνωστὰ τὰ ἀκόλουθα:

1. Μὲ δεδομένον, ὅτι τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, φιλοξενοῦνται ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ Δήμου Γλυφάδας (Δῆμο τὸν ὁποῖον ὀρίζει ὁ Νόμος ὡς ἔδρα τῆς Μητροπόλεως), ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχε ζητηθεῖ ἡ συνδρομὴ τοῦ συγκεκριμένου Δήμου στὴν ἐξέυρεση χώρου γιὰ τὴν στέγασιν τῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς, ἀφοῦ ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις δὲν διαθέτει οὔτε τετραγωνικὸ μέτρο στὴ Γλυφάδα.

2. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 2008 ἡ Δημοτικὴ Ἀρχή, ἐπέλεξε, ὑπέδειξε καὶ πρότεινε πρὸς τὸν Μητροπολίτη, συγκεκριμένο οἰκόπεδο, τμήμα τοῦ ὁποῖου θὰ μπορούσε νὰ παραχωρηθεῖ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ Ἐπισκοπεῖου. Μέχρι τότε, ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις οὐδεμία γνώση εἶχε περὶ τῆς υπάρξεως τοῦ συγκεκριμένου οἰκοπέδου καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ του.

3. Ἐπειδὴ οἱ ἐνέργειες περὶ παραχωρήσεως τμήματος τοῦ ἐν λόγῳ οἰκοπέδου ἀνῆλθον ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸν Δῆμο τῆς Γλυφάδας, παρακαλοῦμε, νὰ ἀναζητηθοῦν ἐκτὸς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως αἷτια, πρωτοβουλίες, εὐθύνες καὶ ἐξηγήσεις.

4. Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς Ἰδρύσεώς της, οὐδέποτε προέβαλε ἀντίρρηση, οὔτε ἀντέδρασε στὴν ἀνέγερση Σχολείου. Ἀπεναντίας, συμπαραστάθηκε πολλὰς φορὰς πνευματικὰ καὶ ὑλικά σὲ Ἐκπαιδευτικούς καὶ μαθητές, συμπορευόμενη στὸ γιγάντιο ἔργο τῆς Παιδείας κάθε ἀνθρώπινῃς ψυχῆς. Γιὰ τοῦτο καὶ εἶναι ἀπορίας ἄξιον, ποιὸς καὶ γιατί διαδίδει τέτοιες ἀνακρίβειες;».

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΥΡΟΥ

Λαμπρὸς ὁ ἑορτασμός τοῦ Ἁγίου Νικολάου Πολιούχου Ἑρμοπόλεως

Μὲ ἰδιαίτερη λαμπρότητα καὶ παρουσία πλήθους πιστῶν, ἑορτάσθηκε στὴν Ἑρμούπολη ἡ μνήμη τοῦ Πολιούχου τῆς Ἁγίου Νικολάου.

Τὸ ἑσπέρας τῆς παραμονῆς, Παρασκευῆς 5 Δεκεμβρίου, στὸν περίλαμπρο Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἑρμοπόλεως ἐτελέσθη Μέγας Ἀρχιερατικὸς Ἑσπερινός, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Δωροθέου Β΄, συμπαρασταθέντος ὑπὸ σύμπαντος τοῦ ἱεροῦ Κλήρου τῆς Σύρου, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ὁποίου ὁ Σεβασμιώτατος ἐπέδωσε τρία ἐτήσια ἐπιδόματα σὲ ἰσάριθμες πολύτεκνες οἰκογένειες ἀπὸ τὸ Κληροδότημα «Μητρικῶν Ἔργων Ἑλλήνης Βαφειαδάκη», τοῦ ὁποίου εἶναι Πρόεδρος.

Πρὸ τοῦ πέρατος τῆς Ἀκολουθίας, ὁ Σεβασμιώτατος, ἀφοῦ δι' ὀλίγων ἀναφέρθηκε στὶς ἱστορικὲς περιπέτειες τῶν ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Ἁγίου, τὶς συνθήκες ὑπὸ τὶς ὁποῖες τὸ ἱερὸ σκῆνωμά του μεταφέρθηκε ἀπὸ τὰ Μύρα τῆς Λυκίας τὸ 1087 στὸ Μπάρι τῆς Ἰταλίας καὶ στὸ θαυμαστὸ γεγονός τῆς μυροβλησίας του, τοποθέτησε σὲ εἰδικὴ θέση καὶ πηλοσίον τῆς Εἰκόνας τοῦ Ἁγίου κρυστάλλινη ἀργυρεπίδρατη φιάλη μὲ Μύρο, τὸ «μᾶνα», ποὺ ἀναβλῦζει ἀπὸ τὰ λείψανά του, πρὸς εὐλογία τοῦ Ναοῦ καὶ τῶν προσκυνητῶν του. Τὴ φιάλη αὐτὴ μετέφερε ἀπὸ τὴν κρύπτη, ὅπου φυλάσσεται τὸ λείψανο τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὸ Μπάρι τῆς Ἰταλίας, κατὰ τὸ πρόσφατο ἐκεῖ προσκύνημά του.

Τὴν κυριώνυμο ἡμέρα, Σάββατο, 6 Δεκεμβρίου, στὸν κατάμεστο ἀπὸ πλήθος πιστῶν περιώνυμο Ναὸ

τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Δωροθέου Β΄ μεθ' ὄλων τῶν Ἐφημερίων τῆς νήσου, ἐτελέσθη ἡ Πανηγυρικὴ Λειτουργικὴ Προσευχή, τὴν ὁποία μετέδωσε ἀπευθείας ἡ Τηλεόραση τῆς ΕΤ1, παρουσία τοῦ Ἐξοχωτάτου Ὑφυπουργοῦ Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, Αἰγαίου καὶ Νησιωτικῆς Πολιτικῆς κ. Πάνου Καμμένου, ὡς ἐκπροσώπου τῆς Κυβερνήσεως.

Ὅμιλῶντας πρὸς τὸ πρωτοφανὲς πλήθος πιστῶν ποὺ εἶχε κατακλύσει τὸν ὑπερμεγέθη Ἱερὸ Ναὸ, ὁ Σεβασμιώτατος ἀναφέρθηκε στὴ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τὶς ἀρετὲς μὲ τὶς ὁποῖες κατέκτησε τὴν ἀγιότητα, τονίζοντας ἰδιαίτερα τὴν ἀρετὴ τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως καὶ τὴν ταπεινότητα, τὴν ἀληθινὰ βιωματικὴ, καὶ ὄχι τὴν ἐπίπλαστη καὶ ὑποκριτικὴ, καθὼς καὶ τὴ θαυματουργικὴ προστασία του πρὸς τοὺς ναυτιλομένους, λέγοντας χαρακτηριστικὰ ὅτι «τὸ πετραχῆλι καὶ τὸ ὠμοφόριο τοῦ Ἁγίου στάζουν καὶ αὐτὴν τὴ στιγμή τὴν ἀλημύρα τῶν κυμάτων».

Τέλος, ὁ Σεβασμιώτατος εὐχαρίστησε τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο Β΄ καὶ τὸν Πρόεδρο τῆς ΕΡΤ Α.Ε. κ. Χρ. Παναγόπουλο γιὰ τὴ χορηγηθεῖσα ἄδεια ζωντανῆς μετάδοσης παγκοσμίως τῆς Θείας Λειτουργίας, τὸν Ἀρχηγὸ τοῦ Στόλου γιὰ τὴν ἀποστολὴ τῆς Πυραυλακάτου «ΒΛΑΧΑΒΑΣ» στὸ λιμάνι τῆς Σύρου πρὸς ἀπόδοση τιμῶν, τὴν Π.Ν.Β. Σύρου γιὰ τὴν ἀποστολὴ ἀγῆματος, τὴ Ναυτικὴ Ἀκαδημία Σύρου, τὸ Λύκειο Ἑλληνίδων Σύρου, τὴ Φιλαρμονικὴ τοῦ Δήμου Ἑρμοπόλεως, τοὺς Ὑπαλλήλους τοῦ Δήμου γιὰ τὸ σημαιοστολισμὸ τῆς πόλεως, τοὺς Διευθυντὲς τῶν Σχολείων ὄλων τῶν βαθμίδων γιὰ τὴν ἀποστολὴ ἀντιπροσωπειῶν μαθητῶν μὲ τὶς σημαῖες τους, τὸ Σῶμα Προσκόπων, Ναυτοπροσκόπων καὶ Ὁδηγῶν, τὰ τοπικὰ ΜΜΕ, τηλεοπτικὰ καὶ ἔντυπα, τοὺς Ἀθιεῖς, τὸ Ναυτικὸ Ὅμιλο καὶ τὸν πιστὸ λαό, γιὰ τὴν ἀθρόα προσευχητικὴ παρουσία του.

Ἐν συνεχείᾳ συνεχάρη τὸν Βυζαντινὸ χορὸ καὶ τὴν ἐνὸργανη χορωδία τοῦ Ἱ.Ν. Ἁγίου Νικολάου γιὰ τὴν ἄριστη ἀπόδοση τῶν ὕμνων καὶ τέλος εὐχαρίστησε τὸν Ἐφημέριο τοῦ Ναοῦ καὶ Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο Σύρου, Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. Φηλαβιανὸ Ἀλημπέσκου, τοὺς Ἐπιτρόπους καὶ τοὺς ἐργαζομένους στὸ Ναὸ γιὰ τὴν ἄριστη προετοιμασία καὶ τὸν ἄρτιο εὐπρεπισμὸ τῆς Πανηγύρεως.

Στή συνέχεια, προέστη λαμπρᾶς λιτανευτικῆς πομπῆς τῆς Εικόνας καὶ τοῦ ἱ. Ἀποτμήματος ἐκ τῶν Λειψάνων τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τὴν ὁποία παρακολούθησαν ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, Αἰγαίου καὶ Νησιωτικῆς Πολιτικῆς κ. Πᾶνος Καμμένος, ὁ Ἐπίσκοπος τῶν ΡΚαθολικῶν Σύρου κ. Φραγκίσκος Παπαμανώλης, ὁ Γενικὸς Γραμματέας Περιφέρειας Ν. Αἰγαίου, κ. Χαράλ. Κόκκινος, οἱ Βουλευτὲς Κυκλάδων καὶ Ἀριάδνη Μανούσου, Ἰω. Βρούτσος καὶ Παναγ. Ρήγας, ὁ Νομάρχης Κυκλάδων κ. Δημήτριος Μπαίλιας, ὁ Προϊστάμενος τοῦ Ἐφετείου κ. Σπυρ. Γρηγοράτος καὶ Δικαστικοὶ Λειτουργοί, οἱ Δήμαρχοι Ἐρμούπολεως κ. Ἰω. Δεκαβάλλης, Ἄνω Σύρου, κ. Φ. Ξαγοράρης, καὶ Ποσειδωνίας, κ. Τζ. Μακρυωνίτης, Νομαρχιακοὶ καὶ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι, ὁ Περιφερειακὸς Γραμματέας Λιμενικοῦ Σώματος κ. Λεωνίδας Μανωλιᾶκος, οἱ Προϊστάμενοι ὄλων τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, οἱ Διοικητὲς τῆς ΠΝΒ Σύρου καὶ τῆς 49 ΜΕ Σύρου, ὁ κ. Διοικητὴς τῆς Πυροσβεστικῆς, ὁ Λιμενάρχης Σύρου, ὁ Διοικητὴς τῆς Ναυτικῆς Ἀκαδημίας Σύρου, ὁ Κυβερνήτης τῆς Π/Κ «ΒΛΑΧΑΒΑΣ», καὶ Πρόεδροι Συλλόγων, Σωματείων ὡς καὶ Συνδέσμων Ἀποστράτων Ἀξιωματικῶν καὶ ἀπομάχων Ναυτικῶν.

* * *

Στὴν Πλατεία Κανάρη ὁ Σεβασμιώτατος ἐτέλεσε δέηση ὑπὲρ τῶν ἐν θαλάσῃ καὶ ναυαγίῳ πνιγόντων καὶ ἀπωλεσθέντων ναυτικῶν καὶ στὴ συνέχεια ἐρρίφθησαν δάφνινα στεφάνια στὴ θάλασσα ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο καὶ τὸν κ. Ὑφυπουργό.

Ἡ πομπή, ἐν μέσῳ πανηγυρικῆς ἀτμόσφαιρας, τὴν ὁποία συνέθεταν οἱ συριγμοὶ τῆς Π/Κ «ΒΛΑΧΑΒΑΣ» καὶ τῶν ἐλλημενισμένων πλοίων καὶ τὰ ριπτόμενα βεγγαλικά, διήλθε τὸ λιμάνι τῆς Ἐρμούπολης καὶ κατευθύνθηκε στὴν ἱστορικὴ Πλατεία Μιαούλη, ὅπου ὁ Σεβασμιώτατος ἀπνύθιεν δέηση ὑπὲρ τῶν ἀπανταχοῦ Ναυτιληομένων. Ἀμέσως μετὰ, ὁ Δήμαρχος Ἐρμούπολεως κ. Ἰω. Δεκαβάλλης ἀπνύθιεν ἑόρτιο διάγγελμα ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πολιούχου Ἐρμούπολεως, μὲ τὸ ὁποῖο ἔκανε ἀναφορὰ στὸν ἀγῶνα τῶν κτιτόρων τῆς Ἐρμούπολης νὰ δημιουργήσουν μιὰ νέα πόλη καὶ παράλληλα *«νὰ διαφυλάξουν τὴν πίστη καὶ τὶς παραδόσεις τους, ἀνεγείροντας ναοὺς εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τοὺς Ἁγίους, ὅπως τὸν περίλαμπρο Ναὸ τοῦ πολιούχου μας Ἁγίου Νικολάου,*

ποὺ εἶναι κόσμημα ὄχι μόνο γιὰ τὴν πόλη μας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία σὲ ὀλόκληρη τὴ χερσόνησο τῆς Βαλκανικῆς».

* * *

Ἀκολουθῶν, ὁ Ἐξοχώτατος Ὑφυπουργὸς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, Αἰγαίου καὶ Νησιωτικῆς Πολιτικῆς κ. Πᾶνος Καμμένος μίλησε πρὸς τὸ λιτανεύον πλῆθος καὶ ἐξέφρασε τὴ χαρὰ καὶ τὴν ἱκανοποίησή του, διότι, παρὰ τὰ ὅσα δυσάρεστα ἀκούγονται τὸν τελευταῖο καιρὸ, ὁ λαὸς παραμένει πιστὸς στὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὶς παραδόσεις του, τὶς ὁποῖες κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ κλονίσει. *«Μπορεῖ κάποιος»,* ἀνέφερε χαρακτηριστικά, *«νὰ ἐκμεταλλεῦνται τὴν ιδιότητα τοῦ Χριστιανοῦ γιὰ νὰ πλουτίσουν, ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησίαν. Δὲν ἀνήκουν σὲ ἀρχὲς ποὺ ὑπηρετοῦμε. Ἀνήκουν σὲ σᾶς»,* τόνισε ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς παρισταμένους ἐκπροσώπους τῆς Δικαστικῆς Ἐξουσίας, *«προκειμένου νὰ τοὺς ὀδηγήσετε στὴ Δικαιοσύνη καὶ ἐκεῖ ποὺ θέλει ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς νὰ ὀδηγηθοῦν».*

Ἐνωρὶς τὸ μεσημέρι ὁ Σεβασμιώτατος μετέβη στὴν Πυραυλάκατο «ΒΛΑΧΑΒΑΣ», ὅπου ἔτυχε ἐγκάρδιας ὑποδοχῆς ἀπὸ τὸν Κυβερνήτη καὶ τὸ πλήρωμα, πρὸς τοὺς ὁποίους εὐχήθηκε νὰ ἔχουν ὑγείαν καὶ καθοὺς καὶ εἰρηνικοὺς πλοῦς.

Τὴν Κυριακὴ 7 Δεκεμβρίου, τὸ ἀπόγευμα, στὰ πλαίσια τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἱερᾶς μνήμης τοῦ Πολιούχου Ἐρμούπολεως καὶ Προστάτου τῶν ἀπανταχοῦ ναυτιληομένων Ἁγίου Νικολάου, ἡ Ἱ. Μητρόπολις διοργάνωσε μὲ μεγάλη ἐπιτυχία καὶ προσέλευση πλῆθους πιστῶν καὶ φιλομούσων, στὸν ἱστορικὸ καὶ μεγαλοπρεπῆ Ναὸ τοῦ Ἁγίου, Πνευματικὴ Μουσικὴ Ἐκδήλωση, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Ἀνδρική Πολυφωνικὴ Χορωδία τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ κ. Ἰω. Ἀργυρίου, ἀπέδωσε Ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους, ἡ ENLIGHTENMENT CHAMBER ORCHESTRA, ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ μαέστρου κ. Δημητρίου Παπαθεοδώρου, παρουσίασε, σὲ πρώτη παγκόσμια ἐκτέλεση, δύο ἔργα τοῦ MASSIMO DORELI καὶ ἡ Μικτὴ Χορωδία τοῦ Μουσικοῦ Ὁμίλου Σύρου, ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ κ. Δημητρίου Παπαθεοδώρου, ἀπέδωσε ἔργα VERDI, MOZART, BACH καὶ Μάριου Τόκα.

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ**ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ**

Μετάβαση τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στή Μόσχα γιά τὴν Ἐξόδιο Ἀκολουθία

Ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ ἀναγγελίᾳ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κυροῦ Ἀλεξίου, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθε εἰς ἕκτακτον σύσκεψιν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τῇ 7ῃ Δεκεμβρίου 2008.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς κοιμήσεως τοῦ ἀειμνήστου Πρωθιεράρχου καὶ τὴν ἀναφορὰν εἰς τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν προσφορὰν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἠγέρθη μετὰ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος καὶ νύχθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας αὐτοῦ ψυχῆς ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ μετὰ τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων τῷ Κυρίῳ.

Μεθ' ὃ, ἀπεφασίσθη ὅπως:

α) ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μεταβῆ καὶ παραστῆ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν ἐξόδιον ἀκολουθίαν τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀλεξίου, τελεσσομένην τὴν Τρίτην, 9ην τ.μ., ἀναχωρῶν ἐκ τῆς Πόλεως τὴν Δευτέραν, 8ην ἰδίου, δι' ἰδιωτικοῦ ἀεροσκάφους, καὶ ἐπιστρέφων τὴν Τετάρτην, 10ην ἰδίου.

β) τὴν Α.Θ. Παναγιότητα εἰς τὴν ἀποδημίαν Αὐτῆς ταύτην συνοδεύσουν οἱ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικής κ. Δημήτριος καὶ Μητροπολίτης Τρανουπόλεως κ. Γερμανός, οἱ Πανοσιοὶ Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Μάξιμος καὶ Μ. Ἐκκλησιάρχης κ. Βενιαμὶν καὶ ὁ Ἐντιμ. κ. Νικόλαος Μαγγίνας, δημοσιογράφος καὶ φωτογράφος.

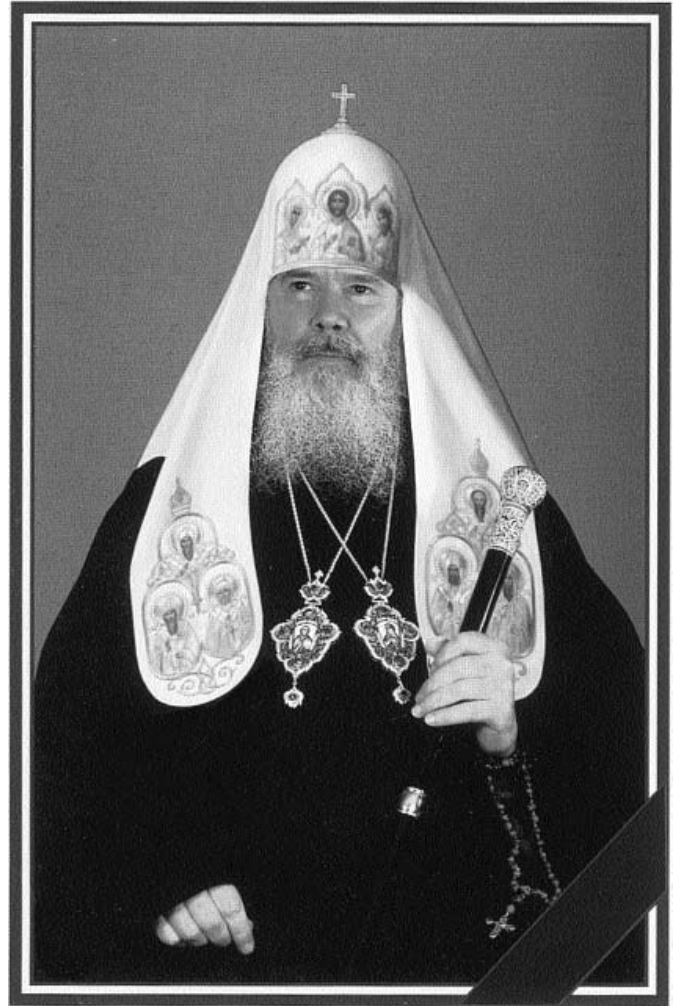
Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 7ῃ Δεκεμβρίου 2008

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἁγίας
καὶ Ἱερᾶς Συνόδου

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Ἡ Ἐκδημία τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κυροῦ Ἀλεξίου Β΄

Ἐκοιμήθη ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας Ἀλέξιος ὁ Β΄, σὲ ἡλικία 79 ἐτῶν.

Ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου δήλωσε ὅτι ὁ Πατριάρχης ἀπεβίωσε τὴν Παρασκευὴ 5 Δεκεμβρίου τὸ πρωῖ στὸ σπίτι του στὰ περὶχωρα τῆς Μόσχας, χωρὶς νὰ ἀναφερθεῖ στὴν αἰτία θανάτου. Ὡστόσο, ὁ Μακαριστὸς Πατριάρχης Μόσχας ἀντιμετώπιζε καρδιολογικὰ προβλήματα.

Ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος, κατὰ κόσμον Ἀλεξί Μιχάηλοβιτς Ρίντιγκερ, γεννήθηκε στὶς 23 Φεβρουαρίου 1929 στὸ Ταλὶν τῆς Ἑσθονίας καὶ εἶχε πατέρα ἱερέα. Τὸ 1950 χειροτονήθηκε Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος.

Μετὰ τὸ θάνατο τῆς συζύγου του τὸ 1961 ἐκάρη μοναχός. Ἐξελέγη Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας στὶς 10 Ἰουνίου 1990.

Μετὰ τὴν κατάρρευση τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης ἐργάστηκε γιὰ τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς Ἐκκλησίας, τὸ χτίσιμο νέων ναῶν καὶ τὴν ἀνόρθωση τοῦ κύρους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ

Άπόσπασμα Άνακοινωθέντος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας (Βελιγράδι, 11-15 Νοεμβρίου 2008)

Μὲ τὴν εὐλογία τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων Παύλου καὶ ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας Ἀμφιλοχίου, ὁ ὁποῖος συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρο 62 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀναπληροῖ τὸν Μακαριώτατο ἀπουσιάζοντα γιὰ λόγους ὑγείας, ἡ δευτέρα τακτικὴ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔλαβε χώραν ἀπὸ 11ης ἕως 15ης Νοεμβρίου στὸ κτήριο τοῦ Πατριαρχείου στὸ Βελιγράδι.

Ἐλάβαν μέρος στὶς ἐργασίες τῆς Συνόδου ὄλλοι οἱ ἐπαρχιοῦχοι Ἱεράρχες τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆ Σερβία καὶ τὸ Ἐξωτερικό, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρίδος καὶ Μητροπολίτης Σκοπίων Ἰωάννης μὲ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Αὐτονόμου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος.

Ἀντιμέτωπη μὲ τὶς μεγάλες πνευματικὲς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς μας ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀσχολήθηκε μὲ ζωτικὰ προβλήματα τῆς ζωῆς, τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Πέραν τῶν ἁλλῶν θεμάτων ἡ Σύνοδος ἰδιαιτέρως ἀσχολήθηκε μὲ τὸ αἶτημα τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Παύλου, ὁ ὁποῖος στὶς 8.10.2008 ζήτησε νὰ ἀπαληθαγῆ ἀπὸ τὰ καθήκοντά του λόγῳ προβλημάτων ὑγείας καὶ σωματικῆς ἀδυναμίας. Παρὰ τοὺς λόγους ποὺ καταγράφονται στὸ γραπτὸ αἶτημά του, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρεκάλεσε τὸν Μακαριώτατο νὰ παραμείνει ὡς Προκαθήμενος τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἰδιαίτερη μέριμνα ἐπεδείχθη γιὰ τὰ θέματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ σχολικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ γιὰ τὰ ζητήματα τῆς κατηχῆσεως στὰ σχολεῖα καὶ στὶς ἐνορίες γιὰ τὰ παιδιά καὶ τοὺς ἐνηλίκους στὴ Σερβία καὶ στὴ Διασπορά.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, μὲ ὑπεύθυνο καὶ ἀναλυτικὸ τρόπο, μελέτησε τὴ δύσκολη κατάσταση στὸ Κοσσυφοπέδιο καὶ στὰ Μετόχια, καθὼς καὶ τὰ συσσωρευμένα προβλήματα τῆς Ἐπισκοπῆς Ράσκας καὶ Πριζρένης, ἐπέδειξε δὲ τὸ ἐνδιαφέρον της γιὰ τὸν πιστὸ λαὸ καὶ

τὰ ἱερὰ προσκυνήματα στὸ Κοσσυφοπέδιο καὶ στὰ Μετόχια.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων μὲ μεγάλη προσοχὴ καὶ ἐπιμέλεια διευθέτησε ὅλες τὶς διαφωνίες τὶς σχετικὲς μὲ τὴν ἀνοικοδόμηση ὄλων τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων στὸ Κοσσυφοπέδιο καὶ στὰ Μετόχια. Ζήτησε ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Ράσκας καὶ Πριζρένης Ἀρτέμιο νὰ παραλάβει τοὺς ἱεροὺς χώρους τὸ συντομότερο δυνατὸν καὶ νὰ τοὺς ἀποδώσει στὴ λατρευτικὴ χρῆση. Συγχρόνως οἱ Ἱεράρχες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπικύρωσαν τὶς παλαιότερες ἀποφάσεις τους, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται στὴ διοίκηση καὶ στὴν Ἀδελφότητα τῆς Μονῆς Μεγάλου Ντέτσани μὲ σεβασμὸ πρὸς τὴν κανονικὴ δικαιοδοσίαν τοῦ Ἐπισκόπου Ἀρτεμίου.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Καταδικάζει τὶς νέες ἱατρικὲς πρακτικὲς στὴ χρῆση ἀνθρώπινων ἐμβρύων τὸ Βατικανὸ

Τὸ Βατικανὸ καταδίκασε στὶς 12.12.2008 μὲ ἐπίσημο κείμενο, τὶς νέες ἱατρικὲς ἢ ἐπιστημονικὲς τεχνικὲς οἱ ὁποῖες πλήττουν μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο τὸ ἔμβρυο, δηλαδὴ τὴν τεχνητὴ γονιμοποίηση, τὴν ἔρευνα μὲ ἐμβρυακὰ βλαστοκύτταρα, τὴν κλωνοποίηση ἀνθρώπων καὶ τὰ ἀντισυλληθητικὰ φάρμακα, καὶ ὑπογράμμισε πὼς ἡ ζωὴ εἶναι ἱερὴ σὲ κάθε στάδιο τῆς ὑπαρξῆς.

* * *

Σ' αὐτὸ τὸ ἀπὸ καιρὸ ἀναμενόμενο ντοκουμέντο γιὰ τὴ βιοηθικὴ ἀπὸ τὸ ἀρμόδιο γιὰ τὸ δόγμα ὀργανισμὸ τοῦ Βατικανοῦ ἀναφέρεται ἐπίσης ὅτι τὸ ἀποκαλούμενο «χάπι τῆς ἐπόμενης ἡμέρας» καὶ τὸ φάρμακο RU-486, τὸ ὁποῖο ἐμποδίζει τὴ δράση τῶν ὀρμονῶν ποὺ χρειάζονται γιὰ νὰ παραμείνει ἕνα γονιμοποιημένο ὠάριο στὴ μήτρα, ἐμπίπτουν «στὸ ἀμάρτημα τῆς ἀμβλῆσεως» καὶ εἶναι σοβαρὰ ἀνήθικα.

Τὸ ἔγγραφο μὲ τίτλο «Dignitas Personae (Ἀξιοπρέπεια τοῦ Προσώπου), μιὰ Διδασκαλία σὲ Ὅρισμένα Ζητήματα Βιοηθικῆς» ἀποτελεῖ ἀπόπειρα νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἀπὸ τὴ διδασκαλία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας οἱ πρόσφατες πρόοδοι ποὺ ἔχουν σημειωθεῖ στὶς ἐπιστῆμες καὶ τὴν ἱατρικὴ.

Στὸ ἐν λόγῳ ἔγγραφο ὑπογραμμίζεται ὅτι ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ ἀξίζει σεβασμοῦ «ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀρχικὰ στάδια τῆς ὑπαρξῆς της καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ὑποβαθμίζεται σὲ μιὰ ὁμάδα κυττάρων».

«Τὸ ἀνθρώπινο ἔμβρυο ἔχει ὡς ἐκ τούτου ἐξαρχῆς τὴν ἀξιοπρέπεια πού ἀρμόζει σὲ ἓνα πρόσωπο», ἀναφέρεται στὸ ἔγγραφο τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸ Δόγμα τῆς Πίστης.

Η «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Στὴν ἰστοσελίδα www.ecclesia.gr/greek/press/magazines.html μπορεῖτε νὰ διαβάσετε παλαιότερα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Γιὰ νὰ ἀποστείλετε ἄρθρα ἢ ἀνακοινώσεις στὸ περιοδικὸ ΕΚΚΛΗΣΙΑ μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε τὴ διεύθυνση ἠλεκτρονικοῦ ταχυδρομείου:
theologia@ecclesia.gr

‘Ο Μακαριώτατος για τὰ πρόσφατα γεγονότα

‘Ο Μακαριώτατος ‘Αρχιεπίσκοπος ‘Αθηνῶν και πάσης ‘Ελλάδος κ. ‘Ιερώννυμος ἐξέφρασε τὸν ἀποτροπιασμό του γιὰ τὸν θάνατο τοῦ νεαροῦ μαθητοῦ ‘Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου. ‘Ο Μακαριώτατος προέβη σὲ σχετικὲς δηλώσεις στὶς 9-12-2008 εὐρισκόμενος στὴ Μόσχα γιὰ τὴν ‘Εξόδιο ‘Ακολουθία τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Μόσχας ‘Αλεξίου Β’ και τόνισε σχετικᾶ: «Δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα κανεὶς νὰ ἀφαιρέσει τὴ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου. ‘Η τραγωδία αὐτὴ δὲν θὰ λυθεῖ μὲ τὸ νὰ καίμε και νὰ καταστρέφουμε σπίτια ἀνθρώπων. ‘Ελπίζω νὰ ξεπεραστοῦν οἱ δυσκολίες αὐτές». ‘Εξέφρασε ἐπίσης τὴν ἄποψη ὅτι «‘Η κρίση εἶναι εὐρύτερη και ὄχι μόνον στὴν ‘Ελλάδα. ‘Η διαπλοκή και ἡ διαφορὰ δὲν ἀφοροῦν αὐτοὺς ποὺ ἔχουν, ἀλλὰ και αὐτοὺς ποὺ δὲν ἔχουν. ‘Αν δὲν ἀλλάζει αὐτὸς ὁ προσανατολισμὸς ἡ κρίση δὲν θὰ περάσει. Δυστυχῶς ἡ παγκοσμιοποίηση ποὺ ἀρχικᾶ ἔδειξε καλὰ σημάδια σήμερα τείνει νὰ ἐξελιχθεῖ σὲ ἐπικίνδυνο ἰό». Στὸ σημεῖο αὐτὸ σημειώνουμε μὲ ἰδιαίτερη θλίψη ὅτι ἀπὸ τὴ μανία τῶν καταστροφῶν δὲν γλύτωσε οὔτε ὁ ‘Ιερὸς Ναὸς ‘Αγίων ‘Αναργύρων τῆς ὁδοῦ Σόλωνος, ποὺ εἶναι παρεκκλήσιο τῆς ‘Ιερᾶς Μονῆς ‘Ασωμάτων Πετρᾶκη. ‘Αγνωστοι κατέστρεψαν τὸ ‘Αγιον Ποτήριον και ἔσχισαν τὶς σελίδες τοῦ Εὐαγγελίου!

Ο Μακαριώτατος για τὰ πρόσφατα γεγονότα**‘Ενα μνημειῶδες βιβλίο γιὰ τὸν ‘Εθνομάρτυρα Αἰμιλιανὸ Γρεβενῶν****‘Ο παιδευτικὸς χαρακτήρας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν****Οἱ λεηλατημένοι ἐκκλησιαστικοὶ θησαυροὶ τῆς Κύπρου****‘Ενα μνημειῶδες βιβλίο γιὰ τὸν ‘Εθνομάρτυρα Αἰμιλιανὸ Γρεβενῶν**

Στὴ σειρὰ ἐκδόσεων ὑπὸ τὸν γενικὸ τίτλο «‘Αρχεῖα τῆς ‘Ιερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν» ἐκυκλοφορήθη ὁ Στ’ Τόμος μὲ θέμα «Αἰμιλιανός, ὁ ἐθνομάρτυς Μητροπολίτης Γρεβενῶν - Συμβολὴ στὴν ‘Ιστορία τῆς ‘Ιερᾶς Μητροπόλεως και τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν». Μὲ τὴν ἐκδοση τοῦ Στ’ Τόμου ὀλοκληρώνεται μία σειρὰ πολυτίμων ἐκδόσεων μὲ τὴ δημοσίευση ἀγνώστων ἱστορικῶν ἐγγράφων και γεγονότων τοῦ 19ου και τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Συγγραφεὺς και τῶν ἕξι τόμων εἶναι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Σέργιος και τὴν ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεως ἀνέλαβε ὁ κ. Εὐάγγελος Λέκκος, Θεολόγος - Νομικός. Στὴ σειρὰ αὐτὴ τῶν βιβλίων γίνεται ἀξιοποίηση τοῦ πλουσίου ἀρχείου τῆς ‘Ιερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν και ἀναδεικνύονται οἱ ἐκκλησιαστικὲς μορφές, οἱ ὁποῖες ἐποίμαναν τὴν τοπικὴ ‘Εκκλησία κατὰ τὶς τελευταῖες δεκαετίες τῆς Τουρκοκρατίας στὴ Δυτικὴ Μακεδονία. ‘Ο συγκεκριμένος τόμος περιέχει κείμενα και μαρτυρίες ἀπὸ τὴν δράση, ἀπὸ τὸν μαρτυρικὸ θάνατο και ἀπὸ τὴν ἀπήχηση τῆς προσωπικότητος τοῦ αἰοιδίμου Μητροπολίτου Γρεβενῶν Αἰμιλιανοῦ Λαζαρίδη, ὁ ὁποῖος ἐδόλοφονήθη κατόπιν ἐνέδρας τὸ 1911 λόγῳ τῆς ἐθνικῆς δράσεώς του σὲ μία δύσκολη περίοδο γιὰ τὴ Μακεδονία. ‘Ο Αἰμιλιανὸς εἶχε γεννηθεῖ τὸ 1877 στὰ Πέρματα ‘Ικονίου τῆς Μικρᾶς ‘Ασίας και ἀπεφοίτησε ἀπὸ τὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης. Στὸν Πρόλογο τοῦ βιβλίου ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ὑπογραμμίζει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «‘Η ἐξ ὀλοκλήρου ἀφιέρωσις τοῦ ὡς ἄνω τόμου εἰς τὸν μακαριστὸν Μητροπο-

λίτην Γρεβενῶν Αἰμίλιανόν, τὸν Λαζαρίδην, ἀποτελεῖ προσφορὰν τιμῆς πρὸς μίαν μεγάλην μορφήν τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Ὁ ἀείμνηστος Ἱεράρχης ἐν καιροῖς χαλεποῖς, ἐν μέσῳ ἀπηνῶν διωγμῶν, λεηλασιῶν, ἀρπαγῶν, πυρπολήσεων, δολοφονιῶν καὶ ἱεροσυλιῶν, ὑψωσε τὸ ἀνάστημά του καὶ προέταξε τὰ στήθη του πρὸς προφύλαξιν τοῦ δεινῶς χειμαζομένου ποιμνίου του καὶ πρὸς προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Μητροπολιτικῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ εὐρύτερᾳ περιοχῇ τῆς πολυπαθοῦς καὶ ἀνιστορήτως ὑπὸ τινων διεκδικουμένης Μακεδονίας».

Ὁ παιδευτικὸς χαρακτήρας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν

Μία ἐνδιαφέρουσα ὁμιλία παρακολούθησαν οἱ διδάσκοντες καὶ οἱ φοιτητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν σὲ δύο συνέχειες, στὶς 4 καὶ 5 Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. Ὁ κ. Thomas Kothmann, Καθηγητὴς τῆς Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς καὶ Διδακτικῆς τῶν Θρησκευτικῶν στὸ Ἰνστιτούτο Εὐαγγελικῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Regensburg (Γερμανίας), ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Ὁ παιδευτικὸς χαρακτήρας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὴ Δημόσια Ἐκπαίδευση - Εὐρωπαϊκὸ πλαίσιο - γερμανικὸ παράδειγμα». Τῇ μετάφραση ἔκανε ὁ Ἐπίκουρος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Κωνσταντῖνος Μπελέζος καὶ τὸν συντονισμό εἶχαν οἱ Καθηγητὲς κ.κ. Κωνσταντῖνος Δεληκωσταντῆς καὶ Ἐμμανουὴλ Περσελῆς. Ὁ ὁμιλητὴς ἐξήγησε ὅτι δὲν ὑπάρχει κοινὴ εὐρωπαϊκὴ γραμμὴ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο τοῦ μαθήματος. Πάντως σὲ ὅλη τὴν Εὐρώπη πλὴν τῶν δημοσίων σχολείων τῆς Γαλλίας, ὑπάρχει θρησκευτικὸ μάθημα καὶ οἱ ὥρες διδασκαλίας αὐξάνονται κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια. Οἱ χώρες μὲ Ὁρθόδοξο καὶ μὲ Ρωμαιοκαθολικὸ ὑπόβαθρο προτιμοῦν συνήθως τὸ ὁμολογιακὸ μάθημα. Ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς τόνισε ὅτι στὴ Γερμανία κατοχυρώνεται ἀπὸ τὸ Σύνταγμα ἡ διδασκαλία ὁμολογιακοῦ μαθήματος Θρησκευτικῶν καὶ ἐξέφρασε τὴν ἀποψη ὅτι τὸ ὁμολογιακὸ μάθημα εἶναι καταλληλότερο γιὰ τὴν διαμόρφωση ἡθους καὶ ταυτότητος στοὺς νέους,

ἐνῶ δὲν ἐμποδίζει τὴ γνωριμία καὶ τὸ σεβασμὸ πρὸς τὰ ἄλλα θρησκεύματα. Ὑπεγράμμισε ἐπίσης ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ σχολείου δὲν εἶναι μόνον ἡ παροχὴ γνώσεων, ἀλλὰ καὶ ἡ διάπλαση χαρακτήρων. Ἐπεσήμανε δὲ ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος δὲν εἶναι μίᾳ παραχώρηση πρὸς τὶς διάφορες Χριστιανικὲς ὁμολογίες, ἀλλὰ εἶναι μίᾳ ὑποχρέωση τοῦ κράτους πρὸς τοὺς πολίτες του δεδομένου ὅτι οἱ νέοι ἔχουν ἐρωτήματα περὶ Θεοῦ καὶ περὶ ὑπάρξεως.

Οἱ λεηλατημένοι ἐκκλησιαστικοὶ θησαυροὶ τῆς Κύπρου

Φωτογραφικὴ ἔκθεση μὲ τίτλο «Ὅμηροι στὴ Γερμανία - Λεηλατημένοι ἐκκλησιαστικοὶ θησαυροὶ ἀπὸ τὴν τουρκοκρατούμενην Κύπρο» παρουσιάσθη κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριο ἐ.ἔ. στὴν Λευκωσία τὸ Βυζαντινὸ Μουσεῖο τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'. Ἡ ἔκθεση συνδυάσθηκε μὲ τὴν Διεθνή Συνάντησιν «Ὁ πολιτισμὸς τῆς εἰρήνης - Θρησκείες καὶ πολιτισμοὶ σὲ διάλογο», ἡ ὁποία διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου σὲ συνεργασία μὲ τὴν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Αἰγιδίου Ἰταλίας. Ἡ ἔκθεση εἶχε ὡς θέμα τὴ λεηλασίαν τῆς πολιτιστικῆς κληρονομίας τῶν τουρκοκρατούμενων περιοχῶν τῆς Κύπρου ἀπὸ ἀρχαιοκαπήλους, οἱ ὅποιοι τὰ εἶχαν μεταφέρει στὸ Μόναχο. Παρουσιάσθηκε τὸ εὔρος τῆς λεηλασίας ἀπὸ 50 διαφορετικῶν Ναοῦ ἀπὸ τὴν Καρπασία καὶ τὴν Ἀμμόχωστο μέχρι τὴν Κυθραία, τὴ Λευκωσία, τὸν Καραβᾶ καὶ τὴ Μόρφου. Ἀπὸ τὰ γνωστὰ ἔργα τέχνης ξεχώριζαν τὰ τεμάχια ψηφιδωτῶν τοῦ βου αἰῶνος ἀπὸ τὴν Παναγία Κανακαριά, τὰ σπαράγματα τοιχογραφιῶν ἀπὸ τὴν Παναγία Ἀσπινθιώτισσα στὸ Συγχαρί, ὅπως ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου, τὰ σπαράγματα τοιχογραφιῶν ἀπὸ τὸ Ναὸ τῆς Παναγίας Περγαμηνιώτισσας στὴν Ἀκανθοῦ, ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸν 12ο αἰῶνα, τὰ σπαράγματα τοιχογραφιῶν ἀπὸ τὸ Ναὸ τῆς Ἀγίας Σολομονῆς τοῦ 9ου αἰῶνος καὶ τὰ σπαράγματα τοιχογραφιῶν ἀπὸ τὸ Ναὸ τοῦ Ἀντιφωνητῆ (ἀπὸ τὸ 1200 μέχρι 1600), καθὼς ἐπίσης ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς εἰκόνων καὶ παλαιὰ χειρόγραφα.

(Ἐπιμέλεια στήλης: Κωνσταντῖνος Χολέβας)

**ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΠΕ΄
(2008)**

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Οί τρεις Ίεράρχες καὶ ἡ πραγματικὴ παιδεία, σελ. 8. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χριστόδουλος, σελ. 84. Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμος, σελ. 165. Μήνυμα ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει, σελ. 251. Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου στοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχεῖο, σελ. 323. Ἐκκλησία καὶ Περιβάλλον, σελ. 403. Μηνύματα ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο καὶ τὸν Ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἀγιορείτη, σελ. 483. (Χωρὶς τίτλο), σελ. 579. Προβληματισμὸς γιὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση καὶ γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, σελ. 675. (Χωρὶς τίτλο), σελ. 755. (Χωρὶς τίτλο), σελ. 851.

ΠΙΝΑΞ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ

Σελ. 4, 164, 585.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Περὶ τῶν Ἱερατικῶν Κλίσεων, σελ. 231.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἐόρτιος Ἐπιστολὴ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Ἰερώνυμον, σελ. 245. Πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα, σελ. 247.

ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, Μήνυμα Χριστουγέννων 2007, σελ. 5. **Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου**, Μήνυμα Πρωτοχρονιάς 2008, σελ. 7. **Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου**, Πρὸς τοὺς Ἱεροσπουδαστὲς γιὰ τὴν ἑβδομάδα Ἱερατικῶν Κλίσεων, σελ. 233. **Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου**, Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα, σελ. 243. Μήνυμα τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου διὰ τὴν Παγκόσμιον Ἡμέραν Περιβάλλοντος, σελ. 405. **Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου**, Μήνυμα γιὰ τὴν Ἡμέρα τοῦ Περιβάλλοντος, σελ. 406. **Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου**, Μήνυμα πρὸς τὴν Μ.Κ.Ο. «Προσβάσιμες Περιηγήσεις», σελ. 408. **Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου**, Μήνυμα πρὸς τοὺς συνέδρους τῆς Ἡμερίδος μὲ θέμα “Τὰ σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα στὴν ὑπηρεσία τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας: Διαπιστώσεις καὶ Προοπτικὲς”, σελ. 410. **Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου**, Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σελ. 852. **Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου**, Ἐόρτιον Γράμμα πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον, σελ. 854. **Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου**, Μή-

νυμα Χριστουγέννων 2008 σελ. 858. Ἐπιστολή τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας μετὰ τὴν ἀναγγελία τῆς κοιμήσεως τοῦ Μακαριστοῦ Πατριάρχου Μόσχας κυροῦ Ἀλεξίου, σελ. 858.

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως, Οἱ ἐργασίες τοῦ Θ' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου, σελ. 10. **Εὐαγγελίας Δουρίδα**, Συνοπτικὴ παρουσίαση τοῦ σχεδίου δράσης «Ἀναζητώντας τόπους συνύπαρξης», σελ. 13. **Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου**, Νέαι Ἀσματικαὶ Ἀκολουθίαι ἐγκριθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἔτη 2006-2007, σελ. 248. **Δρος Κων/νου Ζορμπᾶ**, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐνώπιον τῶν ποικίλων πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἄλλων ἐξελίξεων, σελ. 422. «Τὰ σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα στὴν ὑπηρεσία τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας: Διαπιστώσεις καὶ Προοπτικὲς», σελ. 422. Πανευρωπαϊκὸς Μαθητικὸς Διαγωνισμὸς μὲ θέμα: Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος- Ἀπόστολος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κύπρου = Ἀπόστολος τῆς Εὐρώπης, σελ. 429. **Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Γυναικείων Θεμάτων**, Οἱ ἐργασίες τῆς Γ' Συνδιασκέψεως Γυναικῶν-Ἐκπροσώπων Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 503. **Ἀρχιμ. Σπυρίδωνος Κατραμάδου**, «Τουρισμὸς καὶ Χριστιανικὴ Μαρτυρία», σελ. 616. **Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως**, Γ' Πανελλήνιον Λειτουργικὸν Συμπόσιον Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων «Ἡ ὑγεία καὶ ἡ ἀσθένεια στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας», σελ. 698. **Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου**, «Τὰ σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ποιμαντικοῦ Ἔργου τῆς Ἐκκλησίας: Διαπιστώσεις καὶ Προοπτικὲς», α) Πορίσματα - Προτάσεις, σελ. 870. β) Προσφώνησις ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀρχιμ. **Σεραφεῖμ Καλογεροπούλου**, σελ. 873. γ) **Βασιλείου Γιούλτση**, Εἰσαγωγικὲς Σκέψεις: «Χρονικὸ τῆς χρήσης συγχρόνων ἠλεκτρονικῶν μέσων στὸ Ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας» σελ. 875.

ΟΜΙΛΙΑΙ – ΛΟΓΟΙ

Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμητοῦ κ. Δανιήλ, Ἐπιμνημόσυνη Ὀμιλία στὸ Τεσσαρακονθήμερο Μνημόσυνο τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, σελ. 226. **Μητροπολίτου Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Θεολόγου**, Ὀμιλία κατὰ τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Κειμηλιαρχείου, σελ. 263. **Πρωτοπρ. Θωμᾶ Συνοδινού**, Ἀκολουθία εἰς Κεκοιμημένους, σελ. 266. **Ἀποστόλου Νικολαΐδη**, Τὸ μέλλον τῆς Οἰκουμενικῆς Κίνησης, σελ. 430. **Ἀρχιμ. Ἀθηναγόρα Δικαϊάκου**, Διάλογος Ἐκκλησίας καὶ Κοινωνίας. Οἱ δυσκολίες ἐπικοινωνίας τους, σελ. 497. Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ **Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παροναξίας κ. Καλλινίκου**, σελ. 586. Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ **Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Γεωργίου**, σελ. 593. Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ **Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Θεοφίλου**, σελ. 598. Ὀμιλία τοῦ **Μακαριωτάτου** στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, σελ. 695. Χαιρετισμὸς τοῦ **Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου** στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, σελ. 793. Ὀμιλία τοῦ **Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β'** στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Ἀνδρέου Πατρῶν, σελ. 879. **Μητροπολίτου Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικολάου**, Ἐπιστήμη - Θεολογία: Ἀπὸ τὸ ἀκατανόητο τοῦ κτιστοῦ στὸ μεθεκτὸ τοῦ ακτίστου, σελ. 883.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

*Ἐκδημία Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου*

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Χριστοδούλου, σελ. 86. Βιογραφικὸν - Ἐργογραφικὸν Σημείωμα τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου (Παρασκευαΐδη), σελ. 92. **Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου**, Προσλαλιὰ κατὰ τὴν ἐξόδιον ἀκολουθίαν τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, σελ. 106. **Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Ἀνθί-**

μου, Ἐπικήδειος στὸν Μακαριστὸ Χριστόδουλο, σελ. 109. Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. **Εὐριπίδου Στυλιανίδου**, Ἐπικήδειος Λόγος, σελ. 114. Προέδρου Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων κ. **Δημητρίου Σιούφα**, Ἐπικήδειος ὁμιλία γιὰ τὸν Μακαριστὸ Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸ Χριστόδουλο, σελ. 117. **Δημάρχου Ἀθηναίων κ. Νικήτα Κακλαμάνη**, Στὴν ἐξόδιο ἀκολουθία τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Χριστοδούλου, σελ. 120. **Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου**, Ἡ ἀσθένεια καὶ τὸ τέλος τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, σελ. 122. Τὸ λαϊκὸ προσκύνημα καὶ ἡ κηδεία, σελ. 128. Συλλυπητήρια τηλεγραφήματα, ἐπιστολὲς καὶ σχετικὲς δηλώσεις, σελ. 134.

*Ἐκλογὴ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου*

Ἐγκύκλιος καὶ Προεδρικὸν Διάταγμα περὶ ἀναγνωρίσεως καὶ καταστάσεως τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου, σελ. 167. Ἐπίσημα κείμενα περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, σελ. 170. Τὰ Εἰρηνικὰ Γράμματα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, σελ. 177. Βιογραφικὸν Σημείωμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, σελ. 179. Ἡ Διαβεβαίωση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἐνώπιον τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, σελ. 181. Ἡ τελετὴ καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς Ἐνθρονίσεως, σελ. 182. Προσφωνήσεις κατὰ τὴν τελετὴ τῆς Ἐνθρονίσεως, σελ. 188. Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, σελ. 196. Προσφωνήσεις κατὰ τὸ ἐπίσημον γεῦμα, σελ. 203. Συγχαρητήριοι Ἐπιστολαὶ καὶ Μηνύματα, σελ. 212. Ἐνδιαφέροντα ἄρθρα τοῦ Τύπου γιὰ τὸν νέο Ἀρχιεπίσκοπο, σελ. 221. Ἡ πρώτη Συνοδικὴ Λειτουργία τοῦ Μακαριωτάτου, σελ. 225.

Περὶ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, Ἐπιστολὴ περὶ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, σελ. 701. **Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν**, Περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀπαλλαγῆς

μαθητῶν ἀπὸ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, σελ. 702. **Δρος Σταύρου Γιαγκάζογλου**, Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἀπαλλαγῆς, σελ. 706. **Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων**, Περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, σελ. 714. **Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν**, Πορίσματα Ἡμερίδος γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, σελ. 896. Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ., Ἀπόφαση Γενικῆς Συνέλευσης γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, σελ. 899. **Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Εὐριπίδη Στυλιανίδη**, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Συνήγορο τοῦ Πολίτη, σελ. 902.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Νικολάου Γ. Ξεξάκη, 170 χρόνια ζωῆς καὶ προσφορᾶς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς (1837-2007), σελ. 17. Ἡ Ἑορτὴ τῆς Ἀναστηλώσεως τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων, σελ. 252. **Ἀρχιμ. Μάρκου Βασιλάκη**, Ὁμιλία κατὰ τὸν Πανηγυρικὸν Ἐσπερινὸν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, σελ. 255. **Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Ἀνθίμου**, Ὁμιλία στὸν Μητροπολιτικὸ καὶ Καθεδρικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν Συνοδικὴν Θεία Λειτουργία, σελ. 258. Ἡ Ἐπίσημη Εἰρηνικὴ ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, σελ. 325. Πρόγραμμα ἐπίσημου ἐπισκέψεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β' πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, σελ. 326. Προσφωνήσεις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Θρόνου, σελ. 329. Ἀντιφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Θρόνου, σελ. 333. Προσφωνήσις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὴν δεξίωσιν πρὸς τιμὴν τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, σελ. 336. Ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἰς τὴν δεξίωσιν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, σελ. 338. Ἀντιφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκό-

που Ἀθηνῶν κατὰ τὸ Δεῖπνον ἐν τῷ Σισμανογλείῳ Μεγάρῳ, σελ. 341. Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῇ Ἱ. Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροπηγιακῇ Μονῇ Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ, σελ. 343. Ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἰς τὸ Συλλεΐτουργον μετὰ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ Ἱερῷ Μονῇ Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ, σελ. 348. Ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου εἰς τὴν ἐπίσημον δεξίωσιν ἐν Βαλουκλῆ, σελ. 352. Πρόποσις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπίσημον ἄριστον πρὸς τιμὴν τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερωνύμου καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ, σελ. 353. Ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἰς τὸ ἐπίσημον ἄριστον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, σελ. 355. Προσλαλιά πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμον ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Χαλκηδόνος, σελ. 357. Ἀντιφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κατὰ τὴν δεξίωσιν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Χαλκηδόνος, σελ. 359. Πρακτικὸν Συμφωνίας κατὰ τὰς διμερεῖς συνομιλίας εἰς τὰ πλαίσια τῆς εἰρηνικῆς ἐπισκέψεως εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, σελ. 361. Πρόγραμμα Ἐπισκέψεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου εἰς Ἀθήνας καὶ Ἱ. Μητρόπολιν Λαρίσης καὶ Τυρνάβου, σελ. 363. Προσφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κατὰ τὸ γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου εἰς Ἀθήνας, σελ. 365. Πρόποσις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὸ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ γεῦμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, σελ. 367. Προσφώνησις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, σελ. 369. Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὰ Ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου Στ' εἰς Ν. Φιλαδέλφειαν, σελ. 371. Πρόποσις τῆς

Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὸ δεῖπνον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Ἐντιμοτάτου κ. Δημάρχου Ν. Φιλαδελφείας, σελ. 373. Προσφώνησις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσης κ. Ἱγνατίου κατὰ τὴν Παραμονὴ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου, σελ. 375. Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κατὰ τὸν Ἐσπερινὸν εἰς τὸν Ἱ.Ν. Ἁγ. Ἀχιλλίου Λαρίσης, σελ. 378. Ἀντιφώνησις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὴν ὑποδοχὴν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Δημάρχου Λαρίσης, σελ. 382. Προσφώνησις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσης κ. Ἱγνατίου εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου, σελ. 384. Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατὰ τὴν Δοξολογίαν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ ἁγίου Ἀχιλλίου Λαρίσης, σελ. 388. Ὁ Μακαριώτατος στὴ Βέροια γιὰ τὴν ἔναρξιν τῶν «Παυλείων», σελ. 412. Πρόγραμμα ἐκδηλώσεων τῶν ἸΔ' «Παυλείων» τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας, σελ. 416. ἸΔ' Παύλεια: Ἡμερίδα γιὰ τὸν Γέροντα Σωφρόνιο τοῦ Ἑσσεξ, σελ. 420. Ἡ Ἑκτακτὴ Σύγκλησις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἡ ἐκλογή τῶν Νέων Μητροπολιτῶν, σελ. 485. Εἰσήγησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου στὴν Ἑκτακτὴ Σύγκλησις τῆς Ἱεραρχίας, σελ. 489. Βιογραφικὸν Σημείωμα Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Θεοφίλου (Μανωλάτου), σελ. 493. Βιογραφικὸν Σημείωμα Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Γεωργίου (Μαντζουράνη), σελ. 494. Βιογραφικὸν Σημείωμα Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παροναξίας κ. Καλλινίκου (Δεμενοπούλου), σελ. 496. Συγκρότησις τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Συνοδικὴ περίοδος 152α, σελ. 581. Κατάρτισις Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, σελ. 582. Ἡ Τακτικὴ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 676. Εἰσήγησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 680. **Μητροπολίτου Σύρου κ. Δωροθέου**, Ἐκκλησιαστικὰ Γυμνάσια-Ἐκκλησιαστικὰ Λύκεια. Ἱστορικὴ Πορεία-Προοπτικὲς (ἀπόσπασμα

είσηγήσεως ενώπιον Ι.Σ.Ι.), σελ. 685. **Μητροπολίτου Ίερισσού, Αγίου Όρους και Άρδαμερίου κ. Νικοδήμου**, Νόμος 3432/2006 (Δομή και λειτουργία της Έκκλησιαστικής Έκπαιδεύσεως). Διαπιστώσεις και προβληματική εκ τής μέχρι τουδε εφαρμογής του ως άνω Νόμου. Προτάσεις δια την τροποποίηση διατάξεων αυτού (άπόσπασμα είσηγήσεως ενώπιον Ι.Σ.Ι.), σελ. 687. **Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κ. Προκοπίου**, Περί των Ίερατικών Σχολείων Δευτέρας Εύκαιρίας, Έκκλησιαστικών Ίνστιτούτων Έπαγγελματικής Καταρτίσεως, Άνωτάτων Έκκλησιαστικών Άκαδημιών. Η λειτουργία των Μονάδων αυτών εις τό σήμερα και τό αύριον (άπόσπασμα είσηγήσεως ενώπιον Ι.Σ.Ι.), σελ. 689. **Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Χρυσοστόμου**, Συντονισμός και οργάνωσις των αναπτυξιακών-ποιμαντικών-πολιτιστικών και φιλοκοινωνικών δράσεων τής Έκκλησίας τής Ελλάδος και των Νομικών Προσώπων αυτής έντός του Έθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Άναπτύξεως (2007-2013) (άπόσπασμα είσηγήσεως ενώπιον Ι.Σ.Ι.), σελ. 692. Μήνυμα των Προκαθημένων των Όρθοδόξων Έκκλησιών, σελ. 756. Είσηγηση του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου προς τή σύναξη των Προκαθημένων των Όρθοδόξων Έκκλησιών, σελ. 760. Πρόποσις του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος, σελ. 767. Η ολοκλήρωσις των έργασιών του Παυλείου Θεολογικού Συμποσίου, σελ. 770. **Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ίερωνύμου**, Όμιλία στη Σύναξη των Κληρικών τής Ίεράς Άρχιεπισκοπής Άθηνών, σελ. 859. **Νικολάου Ξεξάκη**, Χαιρετισμός εις τήν Σύναξιν των κληρικών τής Ίεράς Άρχιεπισκοπής Άθηνών, σελ. 868.

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ

Προσφώνησις του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δράμας κ. Παύλου επί τή εύλογητή έλεύσει τής Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου εις Δράμαν, σελ. 771. Όμιλία τής Α.Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στη Θεία Λειτουργία τής Κυριακής στη Δράμα, σελ. 775. Προσφώνησις του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρών κ. Χρυσοστόμου προς τήν

Α.Θ.Π. τον Οικουμενικόν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαίον, σελ. 777. Όμιλία τής Α.Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στη Θεία Λειτουργία στην Πάτρα, σελ. 780. Προσφώνησις του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου κ. Ίεροθέου προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο, σελ. 783. Προσφώνησις του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Νικολάου προς τον Παναγιώτατον Οικουμενικόν Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίον, σελ. 787. Χρονικόν έπισκέψεως του Οικουμενικού Πατριάρχου στην Ίερά Μητρόπολη Φθιώτιδος, σελ. 789.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Πρόσφατες έπιστημάνσεις του Καρδινάλιου Walter Kasper για τίς έπαφές μεταξύ Όρθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών, σελ. 281.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΝ

Θεοδώρου Δ. Παπαγεωργίου, Γνωμοδότησις 23/2008, σελ. 389. **Παναγιώτου Ί. Μπούμη**, Περί τής απαλλαγής από τό μάθημα των Θρησκευτικών, σελ. 623.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Τό 48ο Παιδαγωγικό Συνέδριο του Συλλόγου «Μέγας Βασίλειος», σελ. 50. **Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Έκκλησία και Πολιτισμός, σελ. 516. **Νικολάου Γ. Ξεξάκη**, Α' έπιστημονικό Συμπόσιο Νεοελληνικής Έκκλησιαστικής Τέχνης, σελ. 517.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Οί Έκδόσεις τής Ε.Μ.Υ.Ε.Ε., σελ. 52.

ΜΕΛΕΤΑΙ

Χρίστου Θ. Κρικώνη, Πώς άξιολογοϋν οί Πατέρες τής Έκκλησίας τήν άνιση κατανομή του πλούτου και τί συνιστοϋν για τή χρήση του, σελ. 22. **Μ.Γ. Βαρθολομαίου**, Λαϊκή θρησκευτική παράδοση και εύρωπαϊκή ολοκλήρωση, σελ. 32. **Τριανταφύλλου Μπολτέτσου**, Παρουσίαση των άποτελεσμάτων τής έρευνας του έρωτηματολογίου ποιμαντικού προβληματισμού, σελ. 36. **Άλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου**, Ό άνθρωπος σε κρίση – Περιστασιακή έξομολόγηση, σελ. 268. **Μ.Γ.**

Βαρβούνη, Οικιακή Λαϊκή Λατρεία, σελ. 273. **Άναργύρου Άναπλιώτη**, Τὸ Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στὴ Μέση Ἐκπαίδευση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, σελ. 278. **Παναγιώτου Ἰ. Μπούμη**, Θεώρηση τοῦ Συμφώνου Ἐλεύθερης Συμβίωσης, σελ. 436. **Άλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου**, «Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων» (Ματθ. 22,32), σελ. 444. **Εὐαγγελίας Γ. Δάφνη**, Περὶ τὴν Θεολογίαν τῆς Μεταφράσεως τῶν Ο΄, σελ. 449. **Χρίστου Θ. Κρικῶνη**, Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης (1749-1809). Σύντομη παρουσίαση τοῦ βίου, τοῦ συγγραφικοῦ ἔργου καὶ τῆς διδασκαλίας του, σελ. 506. **Παναγιώτου Α. Ἄγγελοπούλου**, Ὁ τρισάγιος ὕμνος καὶ τὸ «ἐν κινουῖν ἀκίνητον» κατὰ τὸν ἁγ. Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνό, σελ. 513. **Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού**, Ἰωάννης Καποδίστριας (Ὁ πολιτικός-μάρτυρας τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ), σελ. 604. **Άλεξάνδρου Ἀναγνωστοπούλου**, Ὁ ἅγιος Νεομάρτυρας Νικήτας, ὁ ἐκ Κερκύρας ἢ Ἠπείρου καταγόμενος καὶ ἐν Σέρραϊς ἀθλήσας, ὁ Ἁγιαννανίτης, σελ. 610. **Παναγιώτου Ἰ. Μπούμη**, Τὸ Πρακτικὸ Συμφωνίας Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σελ. 716. **Μ.Γ. Βαρβούνη**, Χάρτινες μικρὲς εἰκόνες εὐλογίας, σελ. 717. **Παναγιώτη Κ. Μαντζάνα**, Συγγένεια καὶ ὁμοιότητες τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς μετὰ τὴ Δημοτικὴ μας μουσικὴ, σελ. 796. **Μ.Γ. Βαρβούνη**, Οἱ περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπόψεις τοῦ Michael Baigent, σελ. 806. **Άρχιμ. Κυρίλλου Κωστοπούλου**, Ἐκκλησία: Κοινωνία ὄντολογικῆς λυτρώσεως ἢ θρησκευτικῆς μεταφυσικῆς ἱκανοποιήσεως, σελ. 890.

ΕΚΔΗΜΙΑΙ

Ἡ Ἐκδημία τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτου Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κυροῦ Νικηφόρου, σελ. 153. Ἐκοιμήθη ὁ Μητροπολίτης Παροναξίας κυρὸς Ἀμβρόσιος Β΄, σελ. 290.

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Ἀνακοινωθὲν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ τῆς ἐκδημίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, σελ. 3.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Ἡ ἐκλογή τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, σελ. 158.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Μ.Γ. Βαρβούνη, «Ἱστορικὴ θεώρηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Ἀριστείδη Πανώτη: «Τὸ Συνοδικὸν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας»), σελ. 459. **Μ.Γ. Βαρβούνη**, «Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἡ Οἰκονομία τοῦ Γένους», σελ. 722.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ἰωάννου Καραβιδοπούλου, Νέα ἔκδοσις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ κειμένου τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, σελ. 296. **Κωνσταντίνου Χολέβα**, Οἱ θεολογικὲς σπουδὲς στὴ σύγχρονη κοινωνία, σελ. 529.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Σελ. 66, 310, 470, 521, 531, 574, 627, 726, 812, 904.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

(ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ – ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ)

Σελ. 78, 159, 240, 319, 399, 478, 669, 741, 832, 905.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

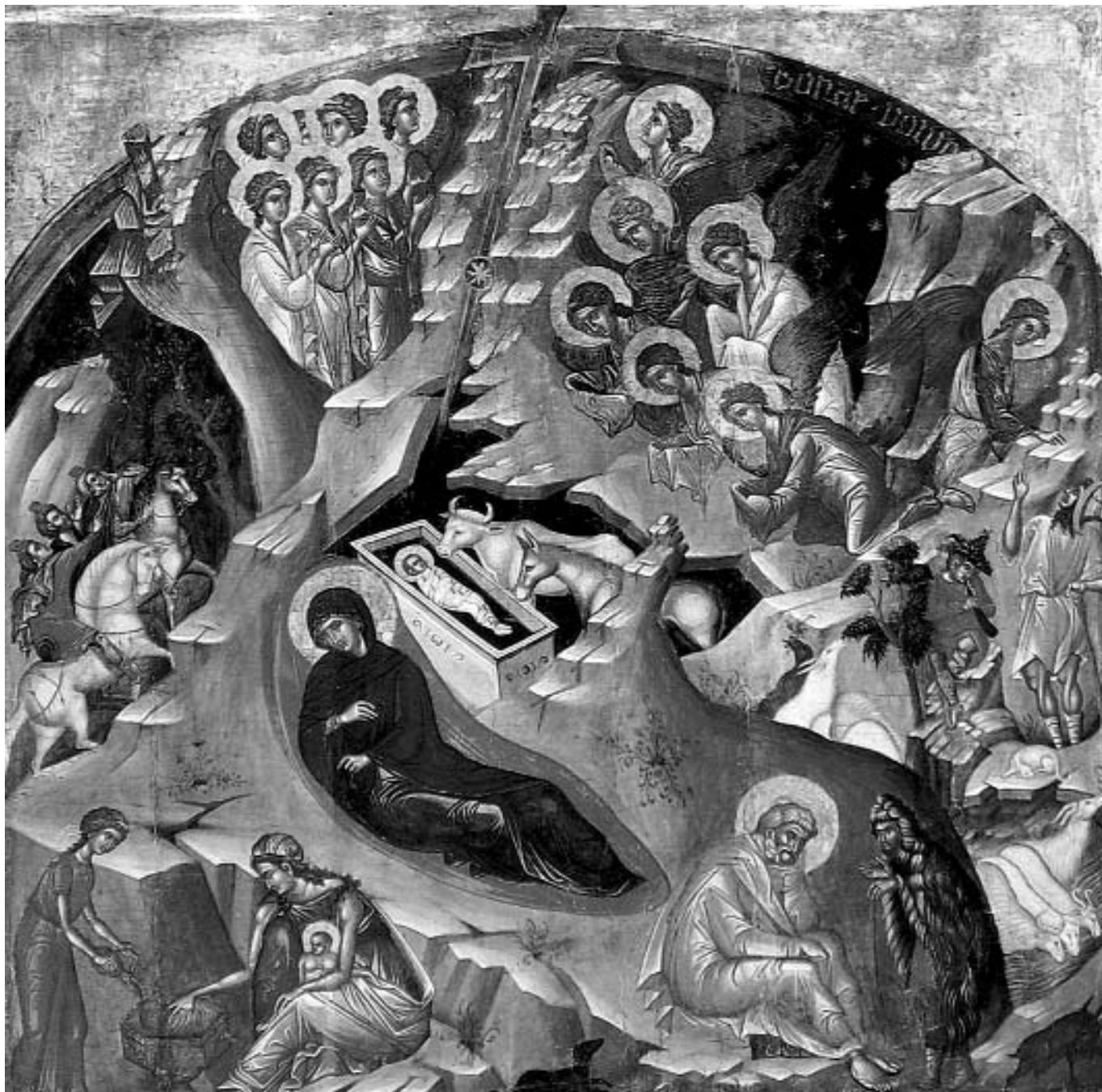
(Συντάκτης: Κων/νος Χολέβας)

Σελ. 47, 235, 299, 393, 456, 519, 656, 751, 847, 920.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Σελ. 54, 237, 301, 396, 462, 659, 746, 838, 910.

Ἡ Διεύθυνση καὶ οἱ ἐργαζόμενοι στὸν Κλάδο Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
εὐχονται στοὺς ἀναγνώστες τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία»

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ
ΕΥΤΥΧΕΣ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙΟΝ
ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ 2009